

6. TANULMÁNY

BABILON A LEGFELSŐBB TÖRVÉNYSZÉK ELŐTT AZ Ő ZŰRZAVARA EGYHÁZI TÉREN

AZ IGAZI EGYHÁZ, AKIT AZ ÚR ISMER, NEM RÉSZESÜL BABILON ÍTÉLETÉBŐL – A KERESZTÉNYSÉG VALLÁSI ÁLLAPOTA A POLITIKAI HELYZETÉHEZ KÉPEST NEM MUTAT REMÉNYTKELTŐ ELLENTÉTET – A NAGY ZŰRZAVAR – A VÉDELEM SZEREPE A KLÉRUSRA HÁRUL – A NAGY REFORMÁCIÓ SZELLEME HALOTT – A PAPOK ÉS A NÉP UGYANABBAN A HELYZETBEN – A BENYÚJTOTT VÁDIRAT – A VÉDELEM – EGY JAVASOLT SZÖVETSÉG – A VÉGET KERESVE – AZ ELFOGADOTT ESZKÖZÖK – A MEGALKUVÁS ÁLTALÁNOS SZELLEME – AZ ÍTÉLET A KERESZTÉNYSÉG VALLÁSI SZERVEZETEI ELLEN SZÓL

„Mondá pedig annak: ‘A te szádból ítélek meg téged, gonosz szolga.’” (Lukács 19: 22.)

Míg itt a nagy, névleges, keresztény egyház jelenlegi ítéletét vizsgáljuk, ne feledkezzünk meg arról, hogy létezik egy igazi Egyháza Krisztusnak, választott és becses, Istennek és az Ő Igazságának szentelve egy parázna és gonosz nemzedék közepette. Őket a világ nem ismeri, mint egy egységes testületet, de egyénenként ismeri őket az ÚR, aki nem csak a szem látása, vagy a fül hallása alapján ítél, hanem felismeri és megítéli a szív gondolatát és szándékát. Bármennyire szét legyenek szóródva, akár egyedül, mint a “búza” a “konkoly” között, akár másokkal közösségben, Isten szeme mindig rajtuk

van. Ők a Felségesnek rejtekében lakva (felszentelve és teljesen félretéve Istennek) a Mindenható árnyékában pihennek, míg az ÚR ítéleteit a nagy vallási szervezetek el kell szenvedjék, mert méltatlanul viselik az Ő nevét. (Zsoltár 91: 1, 14-16) Ők nem részesednek a nagy Babilon ítéletéből, hanem előzetesen felvilágosíttatnak és kihívattatnak Babilonból (Jelenések 18: 4). Ezt az osztályt a 91. és a 46. Zsoltárok írják le és áldásos vigaszt ígérnek nekik. A formai, és a hamisan megvallott kegyességek közepette az ÚR figyelmes tekintete megkülönbözteti az igazakat és zöld legelőkhöz, meg csendes vizekhez terelgeti őket és megörvendezteti szívüket az Ő Igazságában és az Ő szeretetében. „Ismeri az ÚR az Övéit” (2 Tím. 2: 19); megítélése szerint ők alkotják az igazi Egyházat, a Siont, melyet az ÚR választott (Zsoltár 132: 13-16), és akiről meg van írva: „Hallotta és örvendezett Sion, és örülének Júdának leányai a Te ítéletednek, Uram!” (Zsoltár 97: 8) Az Úr biztonságosan tereli őket, mint pásztor az ő juhait. Viszont míg felismerjük, hogy létezik egy ilyen osztály – egy igazi Egyház, melynek minden tagját ismeri és értékeli az Úr, akár ismerjük őket, akár nem, itt eltekintünk tőlük, amikor megvizsgáljuk, hogy mi vallja magát egyháznak, vagy hogy mit tekint a világ annak, és hogy mire hivatkoznak a próféták sok jelentős megnevezéssel, mellyel a nagy névleges, kegyből kiesett egyházat leírják, és amikor megfigyeljük Isten ítéletét őrajta az Evangéliumi korszak ezen aratási idején.

Ha a kereszténység polgári hatalmai tanácstalanok és a nemzetek szorultsága mindenben megnyilvánul, természetesen a vallásos helyzet nem mutat reménykeltő eltérést a béke és biztonság területén; mert a modern egyháziasság, mint a nemzetek is, a saját csapdájába esett. Ha a nemzetek a szélbe vetették az igazságtalanság magvait, most már bőségesen arathatnak a nyomorúság forgószeleiből; a nagy névleges egyház, a klerikális kereszténység, amely részt vett a vetésben, ki kell vegye részét az aratásból is.

A nagy névleges egyház már régóta tanok gyanánt az emberek előírásait tanítja; nagymértékben elhanyagolva Isten Igéjét, mint a hitnek és a kegyes életnek egyetlen szabványát, merészen hirdetett ellentmondó, és Istent gyalázó tanokat, és hűtlen volt még ahhoz a kevés igazsághoz is, ami még megmaradt neki. Elmulasztotta a Krisztus Szellemét ápolni és megnyilvánítani, valamint gátlástalanul szívta magába a világ szellemét. Az akol korlátait leengedve, kecskéket engedett be, sőt még a farkasokat is bátorította, hogy lépjenek be és végezzék ott gonosz munkájukat. Örömmel megengedte az ördögnek, hogy konkolyt vessen a búza közé és most örülhet vetése gyümölcsének – a virágzó konkolymezőnek. Azt a viszonylag kevés “búzakalászt”, ami még megmaradt nem értékelik, és majdnem semmi igyekezet nincs meggátolni a “konkoly” általi megfojtását. A “búza” elveszítette értékét a kereszténység piacán és Istennek szelíd és hűséges gyermeke azon találja magát, mint Ura, hogy az emberek megvetik és elutasítják és az állítólagos barátainak házában megsértik. A kegyesség erejének helyére, annak formája lépett, a hivalkodó szertartások kiszorították a szívből jövő istentiszteletet.

Egymásnak ellentmondó tanok régóta számos ellentétes szektára osztották meg a névleges egyházat, mindegyik azt állítva *magáról*, hogy ő az egyetlen igaz egyház, melyet az Úr és az apostolok ültettek, és mindnyájuknak sikerült oly torz félremagyarázást nyújtani a Mennyei Atya jelleméről és tervéről, hogy sok értelmes ember ellenszenvvel és

megvetéssel fordult el már a Teremtőjétől, sőt még a létezésében is kételkednek.

A római katolikus egyház, mely csalhatatlanságot tulajdonít magának, azt állítva, hogy az isteni szándék az, hogy tűzben és szurokban örökké kínlódjon minden „eretnek”, aki elutasítja az ő tanait. Mások számára egy korlátozott kínról gondoskodik, amit purgatóriumnak nevez, mely alól a gyónások, böjtök, könyörgések, szent gyertyák, tömjénezések és jól megfizetett miseáldozatok felmentést biztosíthatnak. Ilymódon félreteszi Krisztus engesztelési áldozatának hatékonyságát és az ember örök sorsát áskálódó papok kezébe helyezi, akik ekképpen azt állítják, hogy hatalmuk van tetszésük szerint megnyitni, vagy bezárni a mennyet, akik előtt akarják. A kegyesség különböző formájával helyettesítette be az életető erejét; szobrokat és festményeket tett imádat tárgyává ahelyett, hogy szívben magasztalta volna fel a láthatatlan Istent és az Ő kedves Fiát, Urunkat és Üdvözítőnket. Ő egy emberek által rendelt, papi osztályt magasztalt fel, melynek hatalmi szerepet nyújtott az egyházban, ellentétben Urunk tanításával: „Ne hívassátok magatokat mesternek, mert egy a ti Mesteretek a Krisztus, ti pedig mindnyájan testvérek vagytok; Atyátoknak se hívjatok senkit e földön, mert egy a ti Atyátok, Aki a mennyekben van.” (Máté 23: 8, 9.) Valójában a pápaság az igazi Keresztyénség legteljesebb hamisítása és arcátlanul állítja, hogy ő az egyetlen igaz egyház.*

A „Reformáció” mozgalma elvetette a pápaság néhány hamis tanát, és sok embert kivezetett ebből a gonosz rendszerből. A reformátorok felhívták az emberek figyelmét Isten Igéjére és erősítették a tanulmányozásában az egyéni mérlegelés jogát, és szükségszerűen elismerve Isten minden gyermekének azon jogát is, hogy prédikáljanak a papok és püspökök felhatalmazása nélkül, akik igazságtalanul azt

*

II. kötet, 9. fejezet; III. kötet, 3. fejezet

állították, hogy a tizenkét apostoltól örökölték a tekintélyüket. De nemsokára Róma, gonosz, antikrisztusi, hamisított egyháza ellen folytatott protestálás jó munkáját legyőzte a világ szelleme; és rövidesen a protestánsok, ahogy őket nevezték, új szervezeteket alakítottak, melyek az általuk felismert igazságokkal együtt megőriztek sok, régi, téves eszmét, és még egy pár újat is hozzátettek; mégis mindegyik egy kevés igazságot megőrzött. Az eredmény egy egymással ellentétes hitvallások egyvelege lett, melyek úgy az értelemmel, mint az Isten Igéjével és egymással is összeférhetetlenek. Mihelyt a reformációs időszak kutató létereje kihalt, ezek hamarosan megkövültek és úgy maradtak mind a mai napig.

Időt és tehetségeket pazarolnak arra, hogy felépítsék és fenntartsák e téves tanok rendszereit, amit készséggel neveznek „szisztematikus teológiának”. Tanult embereik vaskos köteteket írtak mások számára, hogy Isten Igéje helyett azokat tanulmányozzák; ebből a célból bőkezűen támogatott, teológiai szemináriumokat szerveztek, és ezek által fiatalokat képeztek ki téves tanaikban, hogy majd kikerülve a népet tanítsák és erősítsék meg azokban. A nép pedig, úgy tanulta, hogy ezek az emberek Isten által rendelt szolgák, az apostolok utódai és elfogadta vélekedéseiket anélkül, hogy megvizsgálták volna az Írásokat, ahogy a nemes lelkű béréaiak tették Pál idejében (Csel. 17: 11), hogy meglássák, vajon a tanított dolgok úgy vannak-e *megírva*.

Viszont most mindezen vetéseknek aratása eljött, az elszámolás napja itt van, és nagy zavartság, meg tanácstalanság van a teljes névleges egyház minden felekezetében, és különösen a klérusban, amelyre az ítélet napján sok vádló és tanú jelenlétében a védekezés terhe nehezedik és lehetőleg egy pár gyógy mód kigondolásának feladata is, annak érdekében, hogy megóvják az általuk igazinak tartott egyházat a teljes megsemmisüléstől. Mégis a jelenlegi zavarukban, minden szekta arra törekszik, hogy

politikából egyetértsenek egymással, lemondva arról, hogy önmagukat tartsák egyetlen igaz egyháznak; most úgy nyilatkoznak egymásról, mint különböző „ágazatai” ugyanannak az egy egyháznak, annak ellenére, hogy ellentétes hitvallásaik szükségszerűen nem lehetnek mind igazak.

Ebben a kritikus órában, sajnos siralmas valóság, hogy a „Nagy Reformáció” egészséges szelleme halott. A Protestantizmus többé nem protestál az antikrisztusi szellem ellen, viszont a világ, a test és az ördög ellen sem. Hitvallásaik, melyek hadban állnak az Isten Igéjével, az értelemmel és egymással is, önmagukban is következetlenek és igyekeznek elrejtőzni a nyilvános vizsgálattól. Vaskos teológia műveik csak a kereszténység jelenlegi ítéletnapjának tüzét táplálják. A fő teológiai szemináriumai a hitetlenség melegágyává váltak ezt a fertőzést mindenfelé elterjesztve. Nagyjai – püspökei, a hittudományok doktorai, teológiai tanárai és a legkiválóbb és legbefolyásosabb egyházi személyiségei a nagy városokban – a palástolt hitetlenség vezetőivé váltak. Ők abban járnak, hogy aláaknázzák, és megsemmisítsék a Szentírás tekintélyét és ihletettségében *vetett hitet*, hogy kiszorítsák a benne kinyilatkoztatott üdvöztetési tervet az emberi evolúciós elmélettel. Szoros kapcsolatot keres a római katolikus egyházzal és utánozza azt, keresi kegyeit, dicséri módszereit, elrejtí büneit, és ekképpen téve, szellemben szövetkezik vele. Szoros és növekvő összhangban vannak a világ szellemével is mindenben a világ hiú pompáját és dicsőségét utánozva, melyekről állításuk szerint lemondtak. Megfigyelendő a templomaik túlzott, kirívó architektúrája, díszítése és berendezése, melyek által nehéz adósságba keverednek, pénzt koldulva és kicsalva ilyen igényekre.

Egyik ilyen jelentősebb elhajlás a St. Louis, (Missouri) Metodista egyházában látható, ahol az oltár, a nagy orgona és a kóruskarzat fölél egy 14 m széles és 15 m magas domborművet

állítottak, melynek Krisztus születését ábrázoló művészi munkáját R. Brighurst készítette. Mindegyik alak életnagyságban van kidolgozva. A boltív legmagasabb pontján a Szűz alakja látható, amint a kisdéd Jézussal karjában egyenesen áll. E két alak körül trombitával repdeső szeráfok hirdetik a megkoronázást. A boltív mindkét oldalán látható, amint hódoló angyalok serege kiterjesztett szárnyakkal szállnak felfelé. A kép alsó részének mindkét talapzatánál van egy angyali alak; balfelől: „Békesség a földön” – jobbfelől, pedig: „az emberekhez jóakarát” feliratú tekercset tartanak, a születés hirdetve. A hatást avval fokozták, hogy a dombormű síkjának 45 fokos szögben adtak dőlést a gyülekezet felé, így még inkább előtérbe hozta az alakokat, és ezzel arányosan mélyítette az árnyékokat.

Micsoda nyílt jóváhagyása ez, nem csupán a fitogtatás szellemének, hanem egyben a katolikus egyház képimádatának is! Ne felejtjük el, azt sem hogy néhány templomban biliárd-terem van berendezve; és egyes lelkészek olyan messze mentek, hogy könnyű boroknak behozatalát javasolták és imitt-amott magánszintársulatokat meg játékokat engedtek meg.

A legtöbb *helyen* az egyház tagjainak tömegei a klérus engedelmes eszközeivé váltak, és cserében a klérus tartózkodás nélkül, cinkosként segítette kielégíteni a világi és befolyásos tagok kedvteléseit és ízlését. A nép lemondott az egyéni *vélemény* jogáról, és kötelességéről; megszűnt az Írásokat kutatni, hogy megállapítsa, mi az Igazság, és már nem elmélkedik Isten törvényéről, hogy megértse, mi igazságos. Ők közömbösek, világiasak, inkább a gyönyörnek, mint Istennek szeretői; őket elvakította e világ istene, hajlandók arra, hogy bármilyen *intrikába* belevigyék őket, melyek jelen világi óhajokat és célkitűzéseket szolgálnak. Az egyházi vezetők táplálták ezt a szellemet és cinkosok ebben a saját világi előnyeik érdekében. Ha ezek a vallási szervezetek lebuknak, akkor velük együtt kell bukjanak az önmagukat

felmagasztaló egyházi vezetők hivatalaikkal, fizetéseikkel, tekintélyükkel és tisztességükkel együtt. Emiatt aggódnak a névleges keresztény intézmények fennmaradásáért, amiképpen az írástudók, a farizeusok, és a törvény doktorai is ugyanezek miatt aggódtak a judaizmus fennmaradásáért. (János 11: 47, 48, 53; Cselekedetek 4: 15-18). Előítéleteik és a világias törekvéseik miatt a keresztények éppen olyan vakok a most hajnalodó, új Diszpenzáció világosságára, amennyire vakok voltak a zsidók Urunk első eljövételének napjaiban az Evangéliumi korszak akkor hajnalodó fénye iránt.

AZ EGYHÁZIASSÁG ELLEN BENYÚJTOTT VÁDAK

A névleges keresztény egyház ellen felhozott, főbb vádak jelentik az ébredő világ és az ébredő keresztények nézeteit, legyenek akár Babilonban, akár annak megszabott határain túl. Hirtelen, különösen az utóbbi öt évben, az állítólagos keresztény egyház a kritika és a világ fürkésző tekintetének központjába került. A bírálat olyan általánosan elterjedt, hogy senki nincs aki ne hallaná; éppen a légkörben van; hallható magánbeszélgetésekben, az utcán, a vonaton, munkahelyeken, az üzletben; felszínen tartják a napi sajtóban és mindegyik főbb, világi, vagy vallásos folyóiratnak folytonos témája lett. Az egyházak vezetői felismerik, hogy ez az ügy nem jelent jót intézményeik jövőjére nézve, és szükségét érezték annak, hogy (felfogásuk szerint) bölcsességgel és határozottsággal tanácskozást tartsanak annak érdekében, hogy megóvják intézményeiket a fenyegető veszélytől.

A névleges keresztény egyházat (1) **következetlenséggel** vádolják. Még a világ is észreveszi a nagy különbséget a tanainak állítólagos irányadója: a Biblia között és az evvel összeütköző, sok tekintetben képtelen hitvallásaik között. Az örök gyötrelem istenkáromló tanát elutasítják, *mely* nem segít többé abban, hogy a félelem által az embereket templomokba kergesse. Egy bizonyos idővel ezelőtt a presbiteriánus és más

kálvinista szekták a hagyományos hitvallásaik bírálatainak forgatagába kerültek és szörnyen megrázkódtattak. Az ügy elhúzódott tárgyalása és a klérus kétségbeesett védekezési kísérlete egyaránt ismert. Nyilvánvaló, hogy a védekezés feladata a legkellemetlenebb, egy olyan dolog, amit szívesen elkerültek volna; de ők nem kerülhetik el és le kell folytassák a védekezést a legjobb tudásuk szerint. T. DeWitt Talmage tiszteletes a köztük uralkodó érzésnek adott hangot, amikor a következőket mondta:

„Szerettem volna, ha a hitvallások e szerencsétlen vitája nem lett volna **rákényszerítve** az egyházra; most, ha már elkezdődött, az a véleményem, hogy vessük el és jöjjön egy új hitvallás.”

Egy másik alkalommal ugyanez az úriember így szólt:

„Kijelentem egyszer és mindenkorra, hogy ez a keresztények közötti vita ördögi és sátáni. A legördögibb kísérlet arra megy ki, hogy szakadást okozzon az egyházon belül és ha nem állítják le, úgy fognak tekinteni a Bibliára, mint egy *elavult* évkönyvre, mely elmondja, hogy milyen időjárás volt hat hónappal ezelőtt és hogy a hónap mely szakaszában érdemes elültetni a répat.

Mi legyen az álláspontunk az ilyen vitákkal szemben? Feltétlenül tartózkodjunk tőle! Míg ezek a vallási lázongások folynak külföldön, addig maradjunk otthon és nézzünk dolgaink után. Miért várnák el, hogy egy 5-6 láb magas ember átgázoljon egy 1000 láb mély óceánon ... Azok a fiatalok, akik most kezdik el a papi hivatást, a lehető legsűrűbb ködbe kerülnek, amely valaha is a partot borította. Azok a kérdések, amiket a teológia doktorai próbálnak elintézni, olyanok amelyekre választ nem kapnak csak az **Ítéletnap után.**”

Valóban igaz; az **ítéletnap utáni nap** megoldja majd mindezeket a zavaros kérdéseket, és felállítja az igazságot, meg az igazságosságot a földön.

A védekezés feladatának kellemetlensége és a kimenetelétől való rettegés erőteljesen kifejeződött a

Chicagóban összegyűlt presbiteriánus lelkészek határozatában is, nem sokkal az ítéletre való megidézés után. A határozat a következő volt:

„Határozat: – Fájdalommal vesszük tudomásul a szeretett egyházunkat széthúzó vitákat, melyek oly rosszat tesznek hírnevének, befolyásának, meg hasznosságának és szerencsétlenség fenyegeti – ha így folytatódik – nem csak a mi egyházunk tevékenységét, hanem a közös kereszténységünket is. Ezért, egyfelől, komolyan tanácsoljuk az atyafiaknak, hogy ne alkalmazzák az ortodoxia új próbáját, ne gyakoroljanak kíméletlen hatalmat, és ne fojtsák el az igazság odaadó és őszinte keresését; másfelől, sürgősen lebeszéljük atyáinkfiai arról, hogy ismételten az egyház elé terjesszenek megalapozatlan elméleteket és vitatandó kérdéseket és főleg olyan helyen, ahol felforgatja, vagy valami következtében felforgathatja a Szentírásban járatlan egyének hitét. **Egyházunk érdekében határozottan kérjük a fegyverszünetet és az egyházi pereskedés megszüntetését.**”

A **The Presbyterian Banner** is egyik cikkében közzétett egy gyászos véleményt, mely néhány figyelemreméltó beismerést tartalmaz a presbiteriánus egyház egészségtelen szellemi állapotáról. Ebből a következő idézetet közöljük:

„Egy kórházban, vagy elmegyógyintézetben a zajongás, vagy egy riadó végzetes lehet némely beteg számára. Egy idősebb úriember egyik jótékonyági intézetben avval szórakozott, hogy hajnal előtt egy dobort vert. Végül a hatóságok felszólították a ‘szeretett atyafit’ vigye hangszerét tisztes távolságba. Ez azt szemlélteti, hogy a komoly lelkipásztorok miért is válnak határozottakká, amikor az egyházban zajongás támad. **Az egyház olyan, mint egy kórház, mely büntől beteg személyeket gyűjtött össze, akik szellemi értelemben lázasak, leprások, tehetetlenek, sebesültek és félig halottak.** Egy ilyen, jelenlegi vitához hasonló zavargás, mely a teológiai szemináriumokból eredt, elvezethet némely olyan lelkek pusztulásához, melyek éppen

egy válságon esnek át. Briggs professzor, hajlandó lenne-e ön halkabban járkálni, és távolabb vinni a dobot?”

A névleges egyházat (2) kegyesség és jámborság feltűnő hiányával vádolják, amelyeket magáénak vall, annak ellenére, hogy elismert tény az, hogy csak kevés igazán jámbor lélek van imitt-amott a jelentéktelenek között. A tettetés és a képmutatás valóban szembeötlő, a vagyon és a fennhéjázás hangsúlyozottan kifejezi azt, hogy a szegényt nem látják szívesen a Krisztus nevében emelt földi templomokban. A tömegek rájöttek erre és utána néztek Bibliáikban, hogy ilyen volt-e az Egyház nagy Alapítójának szelleme; és azt találták, hogy messiási mivoltának egyik bizonyítéka az volt, hogy a „szegényeknek az evangélium hirdettetik”, hogy a következőt mondta tanítványainak: „szegények mindenkor vannak veletek” /János 12: 8./ és hogy ők nem kell előnybe részesítsék azokat, akik aranygyűrűt és fényes ruhát, stb. viselnek /Jakab 2: 2/. Ők felfedezték az aranszabályt is, és az egyházban megnyilvánuló egyéni és kollektív viselkedéshez mérték. Így, a Biblia fényében, hamar eljutottak arra a következtetésre, hogy az egyház kiesett a kegyelemből. Annyira nyilvánvaló ez a következtetés, hogy az egyház védelmezőit is zűrzavar veszi körül.

Az egyházat még avval vádolják, hogy (3) kudarcot vallott a magának tulajdonított küldetésében, miszerint kereszténységre kellett volna térítse a világot. Rejtélynek tűnik az, hogy miként jött rá a világ arra, hogy itt az ideje annak, amikor az egyház fel kell mutassa munkája eredményének bizonyos jeleit. De mindazáltal éppen úgy, mint a Zsidó Korszak végén mindenki valami nagy változásra várt (Lukács 3: 15), most is, az Evangéliumi Korszak végén, mindenki hasonló várakozásban van. Ők felfogják, hogy mi egy átmeneti időszakban élünk és a XX. század horoszkópja tele van rémképekkel és nagy forradalmi változások balsejtelmeivel. A jelenlegi nyugtalanságot erőteljesen fejezi ki Henry Grady ékesszóló

beszédében, amit a Virginia-i Charlottesville-ben lévő Egyetemi Társulatok előtt mondott. Így szólt:

„Mi egy új nap hajnalán állunk ... Az állócsillagok bevonják fényüket és mi egy bizonytalan fényben tapogatózunk. Furcsa alakok jelentek meg az éjszakával. Járt utak már nem léteznek, új utak kuszálódnak össze, kiszélesedő mezők nyúlnak a láthatáron túl. A hajnal nyugtalansága ide-oda hajt minket; de a Kétség pusztít a zűrzavarban; még a járt utakon is megtorpannak az ide-oda mozgó tömegek, és az árnyakra rákiáltanak az örök: ‘Ki az?’ A reggel homályában félelmetes erők működnek. Semmi sem biztos, semmi sem elfogadott. A jelen csodái meghazudtolják a múlt egyszerű igazságait. Az egyházat kívülről ostromolják és belülről elárulják. A törvényszék mögött már füstölögnek a lázadók fáklyái; az anarchisták akasztófái már készülődnek. A kormányok a pártcsatározások és a haszonlesők zsákmányává *válnak*. Az vállalkozások nyugtalanok a monopóliumok szorításában, a kereskedelmet megbéklyózzák a korlátozások. A városok zsúfoltak, a vidék elhagyatott. Ragyogás áramlik a kastélyból, a nyomor meglapul az otthonokban. Az egyetemes testvériség felhígult és a nép *társadalmi* osztályokba tömörül. A nihilisták sziszegése zavarja a menedékben lévőket és a tömeg hangja végigmorajlik az országút mentén.”

Az egyház nem tagadhatja, hogy a korszak vége, az elszámolás napja, elérkezett. Az ítélet ténye rá nehezedik, akár felismeri, akár nem a prófécia fényében az időket; *viszont* ezen aratási időszak lezáródása előtt fel fogják ismerni a kimenetelt.

AZ EGYHÁZIASSÁG ÁLLÁST FOGLAL ÉS KÖZVETETT ÚTON SZÁMOT AD MAGÁRÓL

Az egyház tudja, hogy az egész világ szeme rá tekint, hogy valami módon lelepleződött az, hogy míg a világ megtérítését feladatának vallotta, eljött az idő, amikor – ha valóban ez *lenne* az ő küldetése – munkáját, ha nem éppen teljesen, de

majdnem be kellett volna fejezze; *emellett azt is tudja*, hogy ő valóban kevésbé különbözik a világtól, ha csak nem névileg.

Magára véve ezt a küldetést, az egyház szem előtt tévesztette az Evangéliumi korszakra vonatkozó igazi feladatát, hogy hirdesse „a Királyság ezen evangéliumát az egész világon bizonyoságul minden népnek”, hogy segédkezzen a „kicsiny nyáj” elhívásában és felkészítésében, amely az Úrral együtt a Millenniumi Királyságot fogja alkotni, amely majd megáldja a föld minden nemzetségét. (Máté 24: 14; Cselekedetek 15: 14-17) Ő szembesül azzal a ténnyel, hogy tizennyolc évszázad után távolabb áll azoktól az eredményektől, amelyeket állítása megkövetelne, mint az első évszázad végén. Következésképpen, most napirenden vannak a magyarázkodások, mentegetőzések; újrazvizsgálva és újraértékelve a számadást, átfestve a tényeket, ezen idők számonkérő, és keresztkérdéseket feltevő szellemének nyomása alatt, számos vádlója előtt saját védelmére próbál szólni a közeljövőre kitűzött, túlzottan nagy teljesítmények előrejelzésével.

Láthatjuk, amint nagy tanácstalansággal néz szembe avval a váddal, hogy tanai az általa szabványként elismert Bibliával nem összeegyeztethetőek, és nem tagadhatja le hitvallásainak ellentmondásosságát. Különböző olyan módszerekhez folyamodik, amelyeket a gondolkodó emberek rögvest a nagy zavarának bizonyítékaiként értékelnek. Egyfelől mindegyik felekezet nagy aggodalommal igyekszik fenntartani a régi hitvallását, mert azzal a köteléssel tartották egyben szervezeteiket. A hitvallások megszüntetése a szervezetek megszüntetését jelentené. Mégis a papság a lehető legkevesebbet beszél ezekről, mert az ítéletnap átható fényében valóban szégyelli.

Egyesek annyira szégyellik, hogy megfedkezve a gyakorlatias óvatosságukról, inkább teljesen elvetik ezeket a *hitvallásokat*. Mások sokkal konzervatívabbak és arra gondolnak, hogy sokkal bölcsebb, ha fokozatosan más, újabb

tanokkal cserélnék fel, átvizsgálva és módosítva azokat. Mindenki tud a Presbiteriánus hitvallás felülvizsgálatának régi vitájáról. *Ismeretese* a Szentírás tekintélyének és az ihletettségébe vetett hitnek aláaknázási kísérletei is, amit az úgynevezett biblia-kritikusok tesznek, hogy *az előbbie* helyett a húszadik-századi ihletettséget és a fejlődés-elméletet ajánlják, amelyek teljesen rombolóak az Ádám bukásából való szabadítás, isteni tervérbe vetett hitre nézve, amit a Biblia határozottan állít, de ők tagadnak. Továbbá létezik egy másik, nagyobb tábora az egyházi személyeknek, akik egy eklektikus /különböző nézetekből összeválogatott – f.m./, vagy kompromisszumos teológiát részesítenek előnybe, mely szükségszerűen nagyon tömör és nagyon szabad szellemű kell legyen, aminek az a célja, hogy elhárítson minden, akár keresztény, akár pogány hitbuzgó részéről jövő minden kifogást, és, ha lehetséges, – némelyek kifejezése szerint – „egy táborba gyűjtse őket”. Egy népes csoport általában avval dicsekszik, hogy nemsokára megvalósítanak egy nemrég beindított, nagy tervet, amelynek központi eszméje a keresztény egység, vagy együttműködés; és amikor ez biztosítva lesz – állításuk szerint nemsokára – akkor feltételezhetően hamar megvalósul a világ megtérése a kereszténységhez.

A kegyes és jámbor élet hiányának vádja a dicsekvésekkel társul – „sok, csodálatos munkával” dicsekednek, és ez gyakran emlékeztet Urunk rosszálló szavaira (lásd: Máté 7: 22, 23). De ebből a dicsekvésből Babilonnak semmi haszna sincs, mert Isten szeretet-törvénye szellemének fájdalmas hiánya túlságosan nyilvánvaló ahhoz, hogy el lehessen rejteni. Minél jobban védekezik, annál jobban megnyilvánul a bukott egyház gyászos állapota. Ha ezek a nagy egyházi rendszerek valóban Isten igazi Egyházát képeznék, micsoda kudarcát jelentené Isten azon tervének, hogy az Ő nevének kiválasszon egy népet!

De míg az egyház részéről ezek a különböző mentegetőzések, védekezések, ígéretések és dicsekvések folynak, vezetőik tisztán látják, hogy ezek nem sokáig szolgálhatják a jelenlegi, megosztott, háborodott és zavaros állapot fenntartását. Ők látják, hogy a szétesés és a felfordulás minden bizonnyal hamarosan bekövetkezik, hacsak a szekták egyesítésére nem tesznek óriási erőfeszítéseket, ami számukra nem csak egy jobb kiállást biztosít a világ előtt, hanem növeli hatalmát és megerősíti tekintélyét. Emiatt hallunk annyit a Keresztény Egységről; és minden lépést, amit ennek megvalósítása érdekében tesznek, a szeretet szelleme és a keresztény testvériség gyarapodásának bizonyítékaiként hangoztatják. Mégis ez a mozgalom nem a keresztény testvériség és szeretet szelleméből ered, hanem a félelemből. Látható, amint a felháborodás és harag megjövendőlt vihara gyorsan közeleg, és különböző szekták komolyan kételkednek abban, hogy egyedül megtudnának állni a vihar lökéseiben.

Következésképpen minden szekta az egyesülést pártolja; de nyugtalanító kérdés, hogy az miként valósítható meg az egymásnak ellentmondó hitvallásaik szempontjából. Különböző módszereket javasoltak. Az egyik ezek közül az, hogy először is egyesítsék azokat, melyeknek tanai legközelebb állnak egymáshoz, mint például ugyanannak a családnak különböző ágazatai: – Presbiteriánus, Baptista, Metodista, Katolikus, stb. – mint előkészület a javasolt, széleskörű egyesülésre. Egy másik javaslat az, hogy a népben fel kell kelteni az egyesülési vágyat, és azt, hogy hajlandóak legyenek elvetni a tanokat; továbbá ki kell terjeszteni egy nyíltabb közösséget minden erkölcsös emberre, együttműködésüket keresve a keresztény munkákban – ahogy ők nevezik. Ez a nézet komoly támogatásra lelt a fiatalok, és a középkorúak körében.

Az egyházakban a múltnak több vitatott tanát mellőzik az utóbbi években, ami egy olyan fiatalokból álló osztály kialakulását segítette elő, amely széles körben képviseli a

kereszténység „egyesülési” törekvéseit. Nem ismervén a múlt szektáriánus harcait és mentesebbek a predesztinációval, a kiválasztással, az ingyen kegyelemmel, stb. kapcsolatos zűrzavartól, amely az idősebbek között uralkodik. Viszont a *fiatalok* is rendelkeznek még a gyermekkori oktatásból származó, (sötét középkor katolikus egyházából eredő) mételyező tannal, miszerint örök gyötrelem vár mindazokra, akik nem hallották, és nem fogadták el az evangéliumot a jelen időben, és avval a tannal, hogy az evangélium a világ megtérítésére rendeltetett a jelen korszakban, hogy megmentse őket ettől a gyötrelemtől. Ezek különböző nevek alatt kötöttek egybe: Fiatal Férfiak és Nők Keresztény Egyesülete (Y.M.C.A. és a Y.W.C.A.), Keresztény Törekvés Egyesülete, Epworth Ligák, Király Leányai, Üdvhadsereg, stb. Ezek közül valóban sokan *rendelkeznek* „Isten iránti buzgósággal, de nem megismerés szerint”. /Róma 10: 2/

A téves és Szentírással nem összeegyeztethető nézeteik alapján „a világ **szociális felemelkedése**” egyszerre fog megtörténni. Dicséretes, hogy erőfeszítéseik nem rossz, hanem jó dolgok irányában történnek. Abban áll nagy tévedésük, hogy saját terveiket követik, melyek bármennyire jószándékúak, és emberi megítélés szerint bölcssek, szükségszerűen elmaradnak az isteni bölcsesség és az isteni terv mögött, mely egyedül koronáztatik sikerrel. Minden más kudarcra ítéltetett. Nagy áldást jelentene a közöttük lévő igaz lelkeknek, ha megértenék az isteni tervet; azaz a megszentelt „kicsiny nyáj” jelenlegi **kiválasztását**, és idővel a világ fokozatos felemelését azon kicsiny nyáj által, amikor az teljes lesz és felettébb fel lesz magasztalva Krisztussal, az Ő Millenniumi Királyságában való társörököseként együtturalkodva Ővele. Ha ezt látnák, annak egy megszentelő hatása lenne, vagy kellene legyen mindazokra az igazakra, akik köztük vannak – habár ez minden bizonnyal egy nagyon csekély kisebbséget jelentene, mert a többség, mely ezekhez a társulatokhoz csatlakozik, nyilvánvalóan különböző más

meggondolásból teszi ezt – nem az Isten és az Ő szolgálata iránti teljes, „mindhalálíg” tartó felszentelődésből és odaadásból.

Ezek a keresztény fiatalok nem ismerve az egyház történetének tanulságait és a tanokat, könnyelműen megegyeznek az „egyesítés” eszméjével. Ők a következőképpen gondolkodnak: „A múlt hibáit a tanok okozták, melyek szakadásokhoz vezettek! Hozzuk most létre az egyesülést és mellőzzük a tanokat!” Ők viszont nem értékelik azt aényt, hogy a múltban az egész kereszténység ugyanúgy sóvárgott az egyesülés után, mint manapság, de akkor egy igazságra alapozott egyesülést óhajtottak, vagy másképp egyáltalán nem akartak egyesülni. Magatartásuk szabálya az volt, hogy küzdöttek „a hitért, mely egykor a szenteknek adatott”, és hogy nem akartak közösséget vállalni „a sötétség gyümölcstelen cselekedeteivel, hanem inkább megfeddték azokat” (Júdás: 3; Efézus 5: 11). Manapság sokan nem ismerik fel, hogy bizonyos **tanok** mindennél fontosabbak az igazi keresztények közötti, igazi egységhez – egy Istennek tetsző egységhez; hogy a múlt hibája az volt, hogy a keresztények igen elfogultak voltak az emberi hitvallások iránt, nem vizsgálták meg és nem javították ki a tanaik hibáit az Isten Igéje fényében.

Ezért az a szövetség, vagy egyesülés, amely nem veszi számításba a Biblia tanításait, ugyanakkor határozottan ragaszkodik az emberi tanokhoz: az örök gyötrelem tanához, a lélek halhatatlanságához, stb., és amelyet pusztán emberi vélemények uralnak a célt és a módszereket illetően, a legveszélyesebb dolog, ami történhet. Biztosan egy vészes hibába rohannak, mert eltaszítják „Krisztus tanait”, meg a „felülről jövő bölcsességet” és ahelyett a saját bölcs embereik bölcsességére építenek, mely bolondság, ha az isteni tanáccsal és módszerekkel ellenkezik. „Bölcséinek bölcsessége elvész és értelmeseinek értelme eltűnik.” (Ézsaiás 29: 14)

Továbbá, több más eszmét is forgalomba hozott a haladó (?) klérus és mások, az egyház közeljövőben való jellegére és

rendeltetésére vonatkozóan. Azt javasolják, hogy a mércét még a jelenleginél is lennebb, a világ eszméihez közelebb szállítsák. Úgy tűnik, hogy az a céljuk, hogy a meg nem újult világot az egyházba hozzák és így biztosítsák a bőségebb anyagi támogatást; és ahhoz hogy ezt megtehessék, szórakozásokról és kedvtelésekről kell gondoskodni. Melyik igazi keresztyént nem döbbsentette meg ez az irányzat, ha otthon észlelte, vagy ha akár máshonnan olvasott róla.

Milyen nyomósabb bizonyítékunk lehet a valódi kegyesség hiányáról, mint a következő írás, amely egy metodista lelkész tollából származik, és amely a: „**The Northwestern Christian Advocate**” – című, metodista lapban jelent meg, és amelyet a kiadó „**a metodizmus jelenlegi állapotáról szóló**, barátságos szatírának” nevezett; ilyen módon megtűrve ezeket az állapotokat. Nem számít, hogy jóváhagyást jelent, vagy szatírákat, a tények azok tények maradnak, akárki is mondja azokat, noha kétszeresen erőteljes a *feltárás* akkor, ha egy elkötelezett lelkész *vallja meg* a saját egyházának lapjában. A cikknek egy részét idézzük, a kiemelések tőlünk származnak: –

„AZ AMERIKAI METODIZMUS NÉHÁNY VONÁSA

A XVIII. századi vallásos ébredés Wesleyék és Whitefield vezetése alatt megtisztította erkölcsileg az angol-szász fajt és új erőket helyezett működésbe a nem-evangelizáltak felemelésére. Angol és amerikai világi történészek egyhangúan hitelt adnak ennek a mozgalomnak, melyet ezek a kiváló emberek indítottak el a modern egyházi szerkezetben és a tanok megállapításában, amelyek arra irányulnak, hogy terjesszék és elültessék a civilizációnkat. A ‘szabad akarat’ tana, melyet ők és követőik prédikáltak, a világi kormányzatban tett modern kísérletek fejlődésével, a legnépszerűbb dogmává vált és magával ragadta az emberek gondolatait. Az amerikai elődeink között ez a tan különösen ragályos volt. A királyok ígáját elhajítva és megundorodva az állammal egyesült és papság által nyomorgatott egyháztól, mi lehetett volna elragadóbb és nagyobb összhangban politikai törekvéseikkel, mint az a

tanítás, hogy mindenki szabadon alakíthatja, vagy elronthatja saját sorsát ezen, vagy a másvilágon?

Az 'újjászületés' tana, amelyet a metodizmus kihangsúlyoz és amely, amikor Whitefield New England-ban prédikálta, olyan hatást keltett, mint egy új és még nem hallott történet, és amit a világiak és még a hitetlenek is elismertek. Ugyanis ez a tan nem csak a 'szív megújulását' követelte, hanem a mindennapi életben is változást sürgetett olyannyira, hogy egy metodistát könnyen meg lehetett különböztetni egy világi embertől magatartása által. A metodista egyház létezésének fő célja 'a bibliai szentség elterjesztése e területeken'. Ez volt zászlajuk felirata – ezzel a csatakiáltással győzött.

A metodizmusnak még azért is tüneményes sikere volt ebben az országban, mert az egyszerű és népszerű istentiszteleteiken szívesen látták az egyszerű embereket. Csak az tudja ezt a látszólag jelentéktelen, de valójában nagyon fontos tényt eléggé értékelni, aki nem járatos a szertartásban. Ahhoz, hogy megismerd, be kell lépj egy templomba, ahol részt vehetsz a szolgálaton a formaságok és szertartások felőli tudatlanságod kimutatásának kockázata nélkül, ami rendkívül fontos, ha nem kívánsz feltűnővé válni. Ezért a korai, amerikai, metodista egyház egyszerű és mesterkéletlen istentiszteletei voltak a legalkalmasabbak azoknak az embereknek, akik nem rég hagyták ott az óvilág vallások pompáit. Batiszt kabát, szent kalapok, fejékek, koronák és palástok visszataszítóak voltak az egyszerű ízlés számára. A vallás, mely arra tanította őket, hogy bármi közvetítő nélkül a Mindenhatóhoz fordulhatnak, megerősítette bennük az emberi mivoltuk méltóságát és nagyságát a függetlenség iránti szeretetükhöz szolt.

Ennek az egyháznak kifejezett győzelme részben annak a ténynek tulajdonítható, hogy nem hagyta el a Mester rövid kötelekből *font* ostorát. Azokban a korábbi napokban időről időre kitakarították az egyházból azokat, akik méltatlanul tartották magukat *keresztényeknek*; ennek volt a legüdvösebb hatása nem csak az egyházon belül, hanem a környező

közösségre is. A vihar után, ami gyakran követte a hitetlenek ‘kirekesztését’, a teljes környezet erkölcsi légköre megtisztulhatott és még a gúnyolódó is megláthatta, hogy jelent valamit az egyház tagjának lenni.

Egy tényező, mely szintén hozzájárult ahhoz a sikerhez, melyről írok, az a lelkészek tiszta *szándékú* kiszállásai voltak, melyek akkoriban általánosak voltak. Kétségtelenül hősök, és erkölcsi óriások voltak abban az időben. Az erőteljes, férfias emberek befolyása, akiknek eszméje az volt, hogy ‘itt nincs maradandó városuk’, nem gyűjtve tartalékokat öregkorukra, nem követelve szerződéseket vagy fizetéseket eltartásuk biztosítására, megtagadva maguktól még azokat a dolgokat is, melyeket az ember legmohóbban kíván és egy olyan buzgóságtól lángolva, mely bizonyára hamarosan felemészti őket, föltétlenül maradandó és játékonyszerű hatással volt bárhol is érződött.

A korai metodisták éneklései nem kis szerepet játszottak abban, hogy tiszteletet parancsoló helyzetet értek el ebben az országban. Komoly, értelmes és tanítással telt szavakból állnak ezek az énekek, olyan dallamokkal társítva, melyek még mindig élnek és érvényesek; nem csak a zenére volt fogékony a nép, hanem a faragatlansága ellenére is egy teológiai képzést kaphatott és ekképpen az egyház legfontosabb dogmáit megtanulhatta. Egy gyermek, vagy felnőtt lelkére egy igazság eléneklésének sokkal nagyobb benyomása volt, mint bármely óvodai, vagy *más* oktatási módnak. Ekképpen a tanok viták nélkül rögzültek a gyermek, vagy a megtért egyén elméjében, úgy hogy semmi későbbi vita nem tudta azt megrendíteni. Most annak bemutatása maradt, hogy:

E SIKERES TÉNYEZŐK ELAVULTAK, ÉS A SIKERNEK ÚJ MÉRCÉJÉT
ÁLLÍTOTTÁK FEL A PÜSPÖKI-METHODISTA EGYHÁZBAN

Nem akarom magamra öltetni a dicsekvő szerepét, hanem inkább a nyílt tények elemzője, a jelenkori történelem elbeszélője lennék. Ami a tan mércéjét illeti, nem történt változás az egyház állásfoglalásában, de a hangnemében és szellemében, ami majdnem minden ügyében uralkodik, azonnal

megmutatkozik a modern haladás és a fényt hozó találmányok jelenléte. Ennek a hatalmas egyháznak beállítottsága és jellege olyan sokat változott, hogy mindazok, akik érdekeltek Amerika vallási jólétében, komoly figyelmet kell fordítsanak erre.

Az újjászületés tana – ‘szükséges újra születnetek’ – érintetlen marad, de az újkori haladások eltávolították az egyházat a hajdani szigorúságtól, mely megakadályozott sok, jóra való embert, hogy a nyájba beálljon, mert nem tudtak azonosulni ezzel a tannal, és mert ők nem rendelkeztek azzal a régi, ‘gyakorlati vallással’. Az univerzalisták és unitáriusok gyakran már teljes közösségre találnak, és bátran teljesítik kötelességüket.

A napjaink lelkészei, mint a fő egyházakban, képzettek és műveltek, igen jól neveltek ahhoz, hogy a ‘szentséget’ elsőrendűnek tartsák, ahogy az atyák tartották, hanem egy engedékenyebb szentséget prédikálnak, mely senkiről nem gondol rosszat, még a teljesen meg nem szenteltről sem. Ha valaki e tant a **régi, keskeny ösvény** szigorúsága szerint hirdetné, egyáltalán nem fogadnák el a jelenlegi, *haladó* körökben ...

A régi idők, egyszerű istentisztelete még tovább él a vidéki lakosság között, de a műveltebb körökben, ahol egy jobb zenei, művészeti, és irodalmi ízlés van, – a városi gyülekezetekben –, sok esetben egy kidolgozott és elegáns szertartás vette át az önként jövő, heves imádságok, meg kiáltások helyét, amiket egykor az atyáik hallattak. Kétségbe vonni e változásoknak kívánatosságát, annyit jelent, mint megkérdőjelezni a műveltség felsőbbrendűségét a durvasággal és a neveletlenséggel szemben.

Amikor az egyház egy kísérleti szakaszban volt lehet, hogy bölcs volt olyan szigorúnak lennie, mint az akkori vezetői. **Akkor** kevés veszett volna. De most bölcs, tapintatos és óvatos emberek megtagadják, hogy a törvény vakbuzgó alkalmazásával megsértve a gazdagokat és értelmiségit, kockáztassák a gazdag és befolyásos egyház jólétét. Ha a nép nem is hajlékony, de az evangélium bizonyára az. Az egyház arra rendeltetett, hogy embereket mentsen és nem arra, hogy kiközösítsen, vagy elbátortalanítson.

Így a modernebb és engedékenyebb eszmék kiszorították és túlnőtték azt a szűk és önző felfogást, hogy mi jobbak vagyunk, mint mások, akiket kizárhatunk a közösségünkől.

A szeretetvendégséget annak dogmatikus elfogultságaival és a gyülekezetet, amit sokan majdnem olyan rossznak tartottak, mint a gyóntatószéket, sokan elhagyták az Epworth Ligákért ...

A jelenlegi műveltebb lelkészek, az egyház történetében most leginkább, a Mester utasításához alkalmazkodnak abban, hogy legyenek 'bölcsek, mint a kígyó és szelídek mint a galambok'. **Közülük ki lenne olyan bolond, mint a hajdani prédikátorok, hogy azt mondja egy gazdag, fényűzésben élő, hivatalos tagnak, hogy adja el mindenét Istenért és emberért, és kövesse Krisztust?** Bánkódva távozhatna – mármint a lelkész.

Ameddig a fejlődés a törvény, és a haladás a jelmondat, a hirtelenséget és a radikalizmust mindig helyteleníteni fogják és a modern metodista lelkészt ritkán lehet vádolni ezek miatt. A durva és faragatlan prédikátor, aki gyakran haragossággal vádolta a szeretet Istenét, lelépett és eltávozott, hogy helyet adjon az utódjának, akinek stílusa vigyázatos, beszéde finom, gondolatai, érzelmei és érzései költőiek és nem bántóak.

Egy lelkész egy megbízatásának 'időhatára' öt év volt; ezt az 1896-os Általános Konferencián elvetették. A kezdetben egy lelkészt hat hónapra választottak; utána egy évre nyújtották, majd két évre, aztán háromra és utólag öt évre. **De az egyház kulturáltabb, kormányzó körei úgy tartják, hogy ha a társadalmi sikere és helyzete felül kell múljon más egyházakét, akkor a pásztorlása állandósított kell legyen,** hogy a tehetségesebb prédikátorai a társadalmi és irodalmi körök központjaivá válhassanak. Megjegyzendő, hogy a prédikatori munkakör már nem a régi, a hosszantartó gyülekezetek és az evangelizálás. Senki sem látja ezt világosabban, mint maguk a prédikátorok. Általában a nagy evangelizátorokat óhajtották és keresték a gyülekezetek prédikátoraikként; az évente megtartott konferenciákon a prédikátorok szokásosan jelentést tettek az év

folyamán **megérttek** számáról. Most azonban egy kevésbé lelkes és kevésbé furcsa eszme uralja a népet és a lelkészt egyaránt. A nagyobb egyházak azokat a lelkészeket keresik, akik táplálni tudják az szépérzéket, akik ki tudják védeni a modern kétkedés csapásait és akik vonzani tudják az értelmiségieket meg a csiszoltabbakat, miközben az évente tartott konferenciák prédikatori jelentésében legfontosabb dolog a **missziós pénzgyűjtés**. A modern methodista prédikátor egy kitűnő pénzszerző, ily módon fészkei be magát a hívei szívének kellős közepébe, ellentétben a régimódi buzdításokkal és felhívásokkal.

Milyen nagyszerű az a lecke, amit a keresztény gondolkodás ezen vezetői olyan jól megtanultak, **t.i. az, hogy az evangélium soha sem szabad megsértse a művelt és finom ízlést. Egy olyan egyház számára, mely ennyire rugalmasan alkalmazkodik az időkhöz** a jövő kapuja tágasan, és vidám köszöntéssel nyitva áll. Mi lehet találókbb jelmondat számára, mint amit a hirdető angyalok énekeltek: ‘Békesség a földön és az emberekhez jóakarát.’ – **Chas. A. Crane tiszteletes**”

A következő R. S. Fostertől, az M. E. egyház püspökétől származik, ezt mi a **Gospel Trompet**-ből tallóztuk. Ő ugyanazt a vallomást teszi, habár más nyelvezettel, – egyesek számára valószínűleg kissé túl érthetően, mert a püspök azóta akarata ellenére és könnyei dacára **nyugalomba** kellett vonuljon.

ÍGY SZÓLT FOSTER PÜSPÖK:

„Istennek egyháza manapság udvarol a világnak. Tagjai azt próbálgatják, hogy az istentelenség szintjére süllyesszék. A bál, a színház, az akt és fajtalan művészet, társadalmi fényűzések, mindezek laza erkölcstelenségükkel behatolnak az egyház titkos zugaiba; e világiasságoknak kárpótlására a keresztények jó sok nagybőjtöt, húsvétot, nagypénteket és templomdíszítést szerveznek. Ez a Sátán régi fortélyja. A zsidó egyház e kőbe megütközött, a Róma egyháza összeroncsolódott ugyanezen a kövön és a protestáns egyház is hamarosan hasonló sorsra jut.

Ahogy látjuk, a minket fenyegető nagy veszélyek: beolvadás a világba, a szegények elhanyagolása, a valóságos kegyesség

behelyettesítése annak látszatával, a fegyelem elhanyagolása, a bérenc papság és az elferdített evangélium, ami összegezve egy divatos egyházat jelent. Majdnem történelmi csodának tűnhetne, hogy a metodisták hajlandók legyenek ilyesmire és hogy ennek jelei legyenek száz évvel az 'indulás' után, de aki manapság körültekint, kénytelen felismerni ezt aényt.

Vajon nem a metodisták azok, akik erőszakot téve Isten Igéjén és saját fegyelmükön ugyanolyan feltűnően és divatosan öltözködnek, mint bárki más? Nem éppen a nők és ráadásul a lelkészek feleségei meg lányaik öltének magukra 'aranyat, gyöngyöket, vagy drága öltözeteket'? Bizony, nem tekintik-e manapság fanatizmusnak a metodista körök azt az egyszerű ruházkodást, melyet John Wesley és Asbury püspök fontosnak tartott és amilyent Hester Ann Rogers, Lady Huntington és más hasonló kiválóságok viseltek? Bármely, nagyobb városunk metodista templomába lépve meg tudná-e valaki különböztetni az úrvacsorázók öltözetét a színházba, vagy bálba járók öltözetétől? A zenében is a világiasságot látjuk. Választékosan öltöztetett és díszített kórusok, melyek *tagjai* sok esetben nem is *vallják magukat hívőknek*, és gyakran gúnyos mosollyal kétkedőek, egy hideg művészi, vagy operai előadást végeznek, amelynek annyi köze van a szellemi imádatához, mint egy színházi, vagy operai előadásnak. Ilyen világias előadások mellett a szellemiség halálra fagy.

Előzőleg minden metodista látogatta a gyülekezetet és a gyakorlati vallásukról bizonytságot tettek. Most a gyülekezetet csak nagyon kevesen látogatják és sok *helyen* el is hagyták. A gondnokok, a kurátorok és a gyülekezet vezetői is ritkán vannak *jelen*. Valaha majdnem mindegyik metodista imádkozott, vagy bizonytságot tett, vagy intett a közös imaórán. Most nagyon kevés ilyesmit lehet hallani. Ezelőtt *örömkialtásokat* és imádságokat hallattak, most a szent elragadtatásnak és örömnék ilyenfajta megnyilvánulását fanatizmusnak tekintik.

Világias, műsoros estek, vásárok, ünnepségek, koncertek és hasonlóak foglalták el a régebbi napok vallásos találkozóinak, ébredési gyülekezeteinek, közös imaóráinak helyét.

Mennyire igaz az, hogy a metodista fegyelem már csak holt betű. Szabályai tiltják az arany, gyöngyök és a drága öltözetek viselését, mégis egy sem gondol arra, hogy megfegyelmesse tagjait ezek megszegése miatt. E szabályok megtiltják azon könyvek olvasását és szórakozásokat, amelyek nem szolgálják a kegyességet, mégis maga az egyház válik bemutatónak, bohózatok, fesztiválok, vásárok *színterévé*, ami tönkre teszi a egyaránt a fiatalnak és az öregnek szellemi életét. Megdöbbentő, hogy ez most milyen méreteket kezd ölteni.

Az első metodista lelkészek nem hátráltak meg attól, hogy Krisztusért áldozzanak és szenvedjenek. Ők nem a gazdagság és a jólét helyeit keresték, hanem a nélkülözését és a szenvedését. Dicsőségük nem a nagy fizetésekben, elegáns parókiákban, előkelő felekezetekben állt, hanem a Jézusnak megnyert lelkekben. Micsoda változás! Egy bérenc lelkész erőtlen, félénk, szolgálékú, megalkuvó lelkész lesz, akinek nincs hite, kitartása és szent ereje. Előzőleg a metodizmus a nagy, központi igazsággal foglalkozott. Most a szószékek jórészt általánosságokkal és népszerű előadásokkal foglalkoznak. A teljes megszentelődés dicsőséges tana ritkán hallható, és elvétve tesznek róla bizonyosságot a szószékekről.”

Míg a vallások egyesülése érdekében különös próbálkozások folynak, hogy megnyerjék az egyházak fiataljainak rokonszenvét és közreműködését – társas összejöveteleken a vallási viták és a hitelvi tanítás elkerülésével, még határozottabb erőfeszítéseket tesznek arra, hogy a felnőttek számára elfogadhatóvá tegyék az egyesülési mozgalmat. Ennek érdekében mesterkednek az összes felekezet vezetői. Sok kis erőfeszítés a Vallások Chicagói nagy Parlamentjén tetőződött, 1893 nyarán. A parlamenttel jól meghatározott céljuk volt a vezetőknek, és jól meghatározott kifejezésre talált; de az egyházak tagjainak tömege, látszólag az érintett elvek legkisebb megfontolása nélkül követi a vezetőket,

– mert ez a **kereszténységnek egy nagy megalkuvása volt mindennel, ami nem keresztény**. Lévén, hogy ez egy tervezett kiterjesztése annak a mozgalomnak, amely minden vallási testületnek egyetemes szövetségét tűzte ki céljául, 1913-ra, és lévén, hogy a keresztény egyesülést tevékenyen tolják előre a megalkuvás útján, mindazok, akik Istenhez hűségesek akarnak maradni, figyeljék meg jól e vallási vezérek kinyilvánított elveit.

Egy San-franciscoi lap jelentette, hogy J. H. Barrows tiszteletes, a Vallások Chicagói Parlamentjének irányítója, míg a kiterjesztés előmenetelén fáradozott, a vallások egységének összehozásában *végzett* különleges munkájára hivatkozva, megbízottjának a következőket fejezte ki, – idézzük:

„A vallások egyesülése kettő közül egy módon valósulhat meg. Elsősorban azok az egyházak kell egyesüljenek, amelyek a legközelebb állnak a hit és a dogma közös alapján, mint például a metodizmus és a presbiterianizmus különböző ágazatai. Majd, amikor egyesültek, többnyire a protestantizmus egyesítve lesz. A nevelés fejlődésével a katolikusok és a protestánsok felfedezik, hogy a közöttük lévő különbségek valójában nem is olyan sarkalatosak és szóba jön az újraegyesülés. Ha ez megvalósult, akkor a többi vallással (a mohamedánizmussal, buddhizmussal, a brahmanizmussal, a konfucianizmussal és egyéb pogány vallásokkal) való egyesülés csak idő kérdése lesz.

Másodsorban, a vallások és egyházak erkölcsi alapon egy társadalmi egységbe tömörülhetnének, ahogy ezt Stead hirdette [egy spiritizista, a **Titanic** katasztrófa egyik áldozata]. A vallási szervezeteknek közös érdekeik vannak és közös feladataik azokban a közösségekben, ahol léteznek és lehetséges, hogy szövetségre lépjenek e cél előmenetelének és kiteljesedésének érdekében. Arra hajlok, hogy az egyesülést az első folyamat által várjam. Bárhogy is lesz, a vallás kongresszusai már kialakulóban vannak. T. E. Steward tiszteletes fokozódó sikerről számol be az ő New-Yorki ‘Keresztény Egység Testvériségéből’, míg újabban Chicagóban szerveztek C.

Bonney vezetése alatt egy széleskörű, életerős, ‘Vallási Egységet Előmozdító Szövetséget.’”

A VALLÁSOK NAGY PARLAMENTJE

A **Chicago Herald**, kedvezően magyarázza a parlament lefolyását (a kiemelések tőlünk származnak), idézzük: –

„Soha, a **Bábeli Zűrzavar óta**, nem állt annyi vallás, annyi hit egymás mellett, kéz a kézben és majdnem szív-szív mellett, mint tegnap este abban a nagy amfiteátrumban. Soha, amióta történelmet írnak, nem volt annyira összekötve annyi, különböző fajú ember a Szeretet aranyláncával. A föld nemzetei, a kereszténység hitvallásai – buddhista és baptista, mohamedán és metodista, katolikus és konfucianista, brahmanista és unitárius, sintoista és püspöki-presbiteriánus, meg panteista¹⁰, monoteista, és politeista – a gondolkodás minden árnyalatát és minden emberi életkörülményt képviselve végre összejöttek a kölcsönös rokonszenv, emberiség és tisztelet kötelékével összekötve.”

Mennyire kifejező az a tény, hogy a parlament eme elragadtatott hívének gondolata éppen a nyelvek emlékezetes bábeli összezavarodására szállt vissza! Vajon, ez nem egy ösztönös felismerése e parlament figyelemreméltó előképének?

A fennebb idézett, Barrows tiszteletes elragadtatással beszélt a protestáns lelkészek, katolikus papok, zsidó rabbik és minden létező vallás vezetői között megnyilvánuló, barátságos viszonyról a nagy Chicagói Parlamenttel kapcsolatos egyezésükben. A következőket mondta: –

„Az a régi eszme elavult, amely úgy szólt, hogy ‘az egyetlen igaz vallás, az amihez tartozok’. Minden vallástól lehet tanulni valamit és egy ember sem méltó a saját vallásához, ha nem óhajt bármely embert testvérének tekinteni. Valaki azt mondta, **hogy megérett az idő arra, hogy a legjobb vallás kerüljön az élre. Az az idő lejárt, amikor valaki a saját vallását felsőbbrendűnek tarthatta.** Itt találkozni fog a Kelet bölcs embere, tudósa és hercege barátságos viszonyban az érsekkel, a rabbival, a misszionáriussal, a prédikátorral és a pappal. Ők

először fognak együtt ülni egy kongresszuson. Remélhetőleg, ez segíteni fog a hitvallások korlátjainak széttrésére.”

T. Chalmers, a Tanítványok egyházának tiszteletese, így szól:

„A vallások ezen első parlamentje, úgy tűnik, hogy egy olyan széleskörű testvériességnek előhírnöke, mely **egy** nagy közös **világvallásba** fogja tömöríteni azt, ami a legjobb, nem csak az egyikben, hanem minden, nagy történelmi hitben. Megtörténhet, hogy ettől a nagy reménnytől vezérelve felül kell vizsgáljuk meghatározásunkat és inkább a **vallások egységéről**, mint a **kereszténység egységéről** kell beszéljünk. Örvendek, hogy minden nagy vallás közeledik a másikhoz és hogy Jézus helyet kap Gautama, Konfucius és Zarathuszttra mellett.”

A **New York Sun** erről a témáról egy vezércikkében a következőket írta: –

„Mi nem tudunk pontosan eligazodni azon, amit a parlament megvalósításra kitűzött ... Mégis, a chicagói terv feltehetően az, hogy kidolgozzon egy **új és összetett vallást**, mely magába kell foglalja és ki kell elégítse a vallásos és nem-vallásos nézetek minden változatát. **Nagy dolog** egy mindenki számára kielégítő, új és eklektikus¹¹ vallást létrehozni; viszont Chicago bizakodó.”

Valóban különös lett volna, ha a Krisztus szelleme és a világ szelleme egyszeriben összhangba kerül olymódon, hogy ez a két teljesen ellentétes szellem egymással egyetértsen. De nem ez a helyzet. Még mindig igaz az, hogy a világ szelleme ellenségeskedés Istennel (Jakab 4: 4); még mindig igaz az, hogy az ő elméletei és filozófiai hiábavalóak és bolondságok és az, hogy az egyetlen isteni kinyilatkoztatás, amit az apostolok és próféták sugalmazott Írásai tartalmaznak, az egyetlen isteni sugalmazású igazság.

A parlament egyik célkitűzése, annak elnöke, Bonney úr, szerint az, hogy egybegyűjtse a világ vallásait egy összejövetelre, „melyben az egyesülés közös céljait és közös alapjait előtérbe helyezhetik, és amelyben felmérhetik a XIX. századi csodálatos vallási fejlődést”.

Ennek a **felmérésnek** egyetlen valós célja az, hogy válaszolni tudjanak e kor – az ítéletóra – kutató szellemének, hogy lehető legjobb bemutatót tarthassanak az egyház fejlődéséről, és azt a reményt sugallják, hogy a kereszténység látszólag, teljes kudarca után az egyház egy hatalmas győzelem küszöbén áll; és hogy hamarosan, nagyon hamar, megvalósul a világ megtérítésére szóló, állítólagos küldetése. Érdemes megfigyelni, hogy miként javasolta ennek megvalósítását és azt, hogy ennek megvalósítása nem az igazság és az igazságosság szelleme által, hanem a megalkuvás, a képmutatás, és a csalás szelleme által történik. A parlament kitűzött célja az összebarátkozás, és a vallási egyesülés; és az a sóvárgás, hogy ezt minden áron elérjék, nagyon nyilvánvaló volt. Ők még arra is hajlandók voltak, ahogy ez fennebb kiderült, hogy felülvizsgálják kifejezőmódjukat, hogy alkalmazkodjanak a vallásos pogányokhoz, és hogy ezt vallási egyesülésnek nevezzék, elhagyva a kellemetlen Keresztény nevet, megelégedve avval, hogy Jézus levonul az ő felsőbbségéről és alázatosan elfoglalja helyét a pogány bölcsek – Gautama, Konfucius és Zarathusztra között. A protestánsok részéről a kétség, tanácstalanság, megalkuvás meg az általános hitetlenség szelleme, másfelől a katolikusok, és az összes többi hitbuzgó részéről a dicsekvés, okoskodás, tekintélyeskedés szelleme volt a legjellemzőbb vonása a nagy parlamentnek. Az első ülését Gibbons, egy római katolikus kardinális, imája nyitotta meg és az utolsó ülése Keane, katolikus püspök áldásával záródott be. Az utolsó ülésen egy sintó pap Japánból a nyolc millió istenség áldását hívta segítségül a vegyes gyülekezetre.

Barrows tiszteletes már két évvel azelőtt levelezett a pogány országok képviselőivel, Macedóniai segélykiáltást küldve szerte a világba a pogány papokhoz és apostolokhoz, mondván: „Gyertek át és legyetek segítségül nekünk!” Az a tény, hogy ez a hívás így éppen a presbiteriánus egyháztól eredhetett, amely néhány éve az ítélet egy tűzpróbája alá esett, szintén jellemző volt arra a zűrzavarra és nyugtalanságra, amely ebben a

felekezetben és az egész kereszténységben uralkodik. Az egész kereszténység kész volt a nagy összejövételre.

Tizenhét napon át minden keresztény felekezet képviselői tanácskozást tartottak az összes pogány vallás képviselőivel, akiket a keresztény szónokok ismételten és hízeltgően „**keleti bölcseknek**” szólítottak – a Szentírásból kölcsönözve a kifejezést, ahol ez egy egészen más osztályra vonatkozik – néhány jámbor személyre, akik hittek Izrael Istenének, és Jehova Felkentje első adventjét megjövendölő prófétáinak, és akik türelmesen várták és figyelték az Ő jövetelét, nem hallgatva a világi bölcsesség csábító szellemeire, melyek nem ismerték Istent. Ezeknek, a valóban bölcseknek, bármilyen szerények is voltak, Isten feltárta az Ő áldott, béke és reménység üzenetét.

A parlament utolsó napjára hirdetett téma: „**Az egész emberiség vallási egyesülése**”; amelyen fontolóra kellett venni „**A tökéletes vallás elemeit, ahogy ezt a különböző hitek elismerik és hangsúlyozzák**”, arra való tekintettel, hogy meghatározzák „**a végső vallás jellemzőit**” és „**az emberiség egyesített vallásának középpontját**”.

Lehetséges-e az, hogy ekképpen a keresztény (?) klérus – saját vallomása szerint – mind a mai napig képtelen legyen meghatározni, hogy mi kell legyen a vallásos egyesülés középpontja, vagy hogy melyek kell legyenek a tökéletes vallás jellemzői? Ők valóban annyira várják a „**világ-vallás**” létrehozását, hogy annak érdekében hajlandók feláldozni a valódi keresztyénség bármely, vagy mindegyik elvét, sőt a keresztyén nevet is? Megvallásuk szerint, még *ezeknek árán* is. „A te szádból ítélek meg, gonosz szolga” – mondta az Úr. A konferencia előző napjait arra szentelték, hogy a különböző vallásokat bemutassák azok képviselői.

A terv merész és kockázatos volt, de felnyithatta volna Isten bármely igazi gyermekének szemét néhány nagyon feltűnő tényre; nevezetesen: (1) hogy a névleges keresztény egyház reményének végét járja arra tekintve, hogy

megállhasson e nap vizsgáló ítélete alatt, amikor „pere van az Úrnak az Ő népével” – a névleges szellemi Izraellel (Mikeás 6: 1, 2); (2) hogy ahelyett, hogy megtérnének visszaeséseikből és a hitben, a buzgóságban, meg a kegyességben tanúsított hiányosságaikból, így keresve a visszatérést az isteni kegybe, ők egyfajta egységre és együttműködésre törekednek, hogy egymást támogassák és a pogány világ támogatását is kéri, hogy kiállhassák azt az ítéletet, melyben az Úr felfedi emberi hitvallásaikat, *melyek* eltorzították az Ő méltóságos jellemét; (3) hogy ők készek kompromittálni Krisztust és az Ő evangéliumát, a világ barátságát keresve és az avval járó nyereséget, hatalmat és befolyást; (4) hogy vakságuk oly nagy, hogy képtelenek megkülönböztetni az igazságot a tévelygéstől, vagy az igazság szellemét a világ szellemétől; és (5) hogy ők már szem előtt tévesztették a Krisztus tanítását.

Kétségtelenül ideiglenes támogatást kapnak, azon forrásokból, ahonnan ily odaadóan keresték, de ez csak előkészíti az egész világ bevonását a Babilont fenyegető ítéletbe, amelynek eredményeként az egész föld királyai, kalmárai, és üzletemberei siratni és gyászolni fogják azt a nagy várost. – Jelenések 18: 9, 11, 17-19.

A nagy parlament eljárásait vizsgálva figyelmünk akaratlanul is egy néhány jelentős vonásra terelődik: (1) a névleges kereszténység kétkedő és megalkuvó szellemére és magatartására, mely alól a római és görög katolikusok kivételt képeztek; (2) a katolicizmusnak és az összes többi vallásnak önhitt és rámenős magatartására; (3) arra, hogy a pogány bölcsek észrevették a világosan kivehető különbségeket a Biblia által hirdetett keresztyénség és a között, amit a különböző keresztény szekták misszionáriusai hirdetnek, akik a Biblia mellett az ésszerűtlen és ellentmondásos hitvallásaikat is magukkal vitték az idegen országokba; *észrevehettük* (4) hogyan értékelik a pogányok a missziós törekvéseket és azok jövőbeli kilátásait országaikban; *valamint* (5) arra, hogy milyen befolyása van a Bibliának

számos idegen országban, dacára a terjesztőiktől származó félremagyarázásoknak. (6) A nagy parlament jelenlegi hatásaira és a várható eredményeire *is felfigyelhettünk*, és (7) annak általános arculatára, prófétai szempontból tekintve.

LEJÁRATVA AZ IGAZSÁGOT

A nagy vallási parlamentet a protestáns keresztények hívták össze; egy protestáns keresztény ország területén tartották meg; és protestáns keresztények vezetése, és igazgatása alatt zajlott le; tehát a protestánsokat terheli a felelősség a teljes lefolyásáért. Megfigyelendő, hogy a protestantizmusnak jelenlegi szelleme a megalkuvás és a hitetlenség szelleme. Ez a parlament hajlandó volt Krisztust és az Evangéliumát lejáratni az antikrisztus és a pogányság barátságának kedvéért. A tanácskozások bevezetőjének és bezárásának megtiszteltetését a pápaság képviselőinek adták meg. Megjegyzendő, hogy míg a különböző pogány hitnézeteket gondosan kidolgozva adták elő a képviselők, a keresztyénségnek egyik szempontból sem volt egy rendszeres bemutatása, habár a keresztények is különböző témákról tartottak értekezést. Milyen különös, hogy elmulasszanak egy ilyen alkalmat, a Krisztus Evangéliuma hirdetésére a pogányság, összegyűlt, értelmes és befolyásos képviselőinek! Szégyellték volna a Krisztus Evangéliumát azok, akik a Krisztus Evangéliuma képviselőinek vallják magukat? (Róma 1: 16) Az előadásokban a római katolikusoké volt a legtöbb szereplés; nem kevesebb, mint tizenhat alkalommal képviselték a parlament ülésezése alatt.

Mi több, voltak ott olyan állítólagos keresztények, akik teljes komolysággal az alapvető tanításaik lerombolásában buzgólkodtak – akik a pogány képviselőknek a Keresztyén Szentírás tévedhetetlenségében való kétségükről beszéltek, és arról, hogy a Biblia beszámolóit a tévedés nagymértékű lehetőségével kell fogadni; és hogy tanításait ki kell egészíteni az emberi értelemmel, meg bölcsellel, és csak oly mértékben kell elfogadni, amennyiben azok alátámasztják.

Voltak ott olyanok is, akik önmagukat ortodox keresztényeknek vallották, elutasították a megváltás tanát, amely az igazi Keresztyén hit alapja, tagadva az ember bukását, az ellentétes fejlődés-elméletet hirdették, amely szerint az ember soha sem volt tökéletesnek teremtve, az ember soha sem bukott el, következőleg az embernek nincs szüksége megváltóra és amíg az ő teremtménye valami egészen alacsony feltételek között történt, messze „Isten képétől meg hasonlatosságától”, ő fokozatosan emelkedik, tehát egy fejlődési folyamatban található, melynek törvénye az életerősnek életben maradása. Ez, a bibliai megváltás és helyreállítás tanával szögesen ellentétben álló elmélet, volt a legnépszerűbb nézet.

Alább egy rövid kivonatot közlünk, mely a protestáns kereszténységnek úgy a nagy antikrisztusi rendszerrel – a római katolikus egyházzal, mint a nem keresztény hitnézetekkel szembeni megalkuvó szellemét tanúsítja.

Dr. C. A. Briggs, a Presbiteriánus Teológiai Szeminárium professzorától egy szentírásellenes szónoklatot hallhattunk. Az úriembert a parlament elnöke, dr. Barrows, mutatta be, mint olyan valakit, „akinek felkészültsége, bátorsága és meggyőződése iránti hűsége magas tekintélyt biztosított számára az egyetemes egyházban”. Hangos tapssal fogadták. Így szólt:

„Mindössze annyit állíthatunk a Bibliáról, hogy az ihlet alatt íródott és hiteles, ez azt sugallja, hogy a vallási tanulságait tudomásul kell venni. Isten igaz, lehetetlen, hogy Ő hazudjon, hogy félrevezesse, vagy becsapja teremtményeit. De amikor a végtelen Isten a véges emberhez szól, olyan szavakat kell mondjon, ami nem tartalmazhat tévedést? [Milyen képtelen kérdés! Ha Isten nem mond igazat, az természetesen azt jelenti, hogy Ő nem igaz.] Ez nem csak az Isten szavaitól függhet, hanem az ember hallásától, és emellett az Isten és ember közötti közlési eszközöktől is. Szükséges kimutatni az ember képességét a kijelentés

felfogására, mielőtt meggyőződhetnénk arról, hogy helyesen volt továbbítva. [Ennek a „tanult és tiszteletre méltó” (?) teológiai **professzornak** tudomása kellene legyen arról, hogy Isten képes volt megválasztani a megfelelő eszközt az igazságának közvetítésére és kifejezésére. Ez egészen nyilvánvaló az Ő Igéjének minden őszinte tanulmányozója számára. A Biblia hitelességének aláaknázására szolgáló, efféle érv egy pusztá ürügy és egy sértés az értelmes és felvilágosodott hallgatóság címére.] A Szentírás ihletettsége nem jelent minden részletére vonatkozó csalthatatlanságot.”

Halljuk, hogy mit mond T. Munger, a New Haveni tiszteletes, amint megfosztja trónjától Krisztust, és a helyette a szegény, bukott emberiséget magasztalja fel, mondván: –

„Krisztus több, mint egy Júdeai, akit megöltek a Kálvárián. **Krisztus az emberiség, amely Isten hatalma és kegyelme alatt fejlődik** és bármely könyv, mely ebből a tényből meríti mondanivalóját [nem abból, hogy Jézus Istennek Felkent Fia volt, hanem abból, hogy a fejlődő emberiség, mint egész képezi Krisztust, a Felkentet] a keresztény irodalomhoz tartozik.”

Ő utalt Dantera, Shakespeare-re, Goethe-re, Shelley-re, Matthew-re, Arnold-ra, Emerson-ra, és másokra, majd hozzáteszi: –

„Az irodalom, kevés kivétellel, mind ihlet alatt jött létre, nyíltan halad az emberiség útján, és egy erkölcsi alapra kényszeríti *az emberiséget*, az erkölcs a célkitűzése és **ez a kereszténység lényege**. ... Egy olyan teológia, mely egy transzcendens Isten *létezését* hangsúlyozza, aki a világ fölött uralkodik és ügyeinek fonalát sodorja, nem rendelkezik azok elméjének jóváhagyásával, akik az irodalomban fejezik ki magukat; a költő, a zseniális ember, az átfogó és egyetemes gondolkodású ember elhalad mellette. Ők igen közel állnak Istenhez, ahhoz hogy megtévessze őket az Ő igazságának ilyenfajta tolmácsolása.”

Dr. Rexford (univerzalista) tiszteletes, Bostonból:

„Szeretném, ha mindannyian vallhatnánk, hogy egy őszinte imádat bárhol és mindenhol a világon egy igazi imádat ... Állítom, hogy az íratlan, de a jelenleg uralkodó hitvallás az, hogy bármely imádó akárhol is legyen e világon, ha meghajtja magát az általa ismert Legjobb előtt és igazságban jár az előtte világító legtisztább fényben a menny legmagasabb áldásainak részese.”

Ő minden bizonnyal ráakadt a jelenleg uralkodó vallási felfogás alapeszméjére; de vajon Pál apostol így szólította meg az „Ismeretlen Isten” imádoit az Areopágoszon?; vagy Illés próféta így vette védelmébe Baál prófétáit? Pál kijelentette, hogy Istenhez egyedül a Krisztus, bűnünkért való áldozatában vetett hit által lehet járulni; és Péter így szólt: „nem adatott emberek között, az ég alatt más név, mely által kellene nekünk megtartatnunk.” – Csel. 4: 12; 17: 23-31; 1. Kir. 18: 21, 22.

Halljuk Lyman Abbot tiszteletest, az **Outlook** szerkesztőjét, aki előzőleg a Brooklyn-i Plymouth egyháznak lelkésze volt, amint az összes egyháznak azt az isteni ihletet követeli, mellyel a Krisztus és a tizenkét apostol által közvetített Újszövetség rendelkezik, és amely számunkra avégett adatott, „hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetre felkészített.” (2. Tim. 3: 17) Idézzük:

„Mi nem gondoljuk, hogy Isten csak Palesztinában szólt ahhoz a néhány emberhez, abban a szűk, kis tartományban. Mi nem gondoljuk azt, hogy csak a keresztyénységben hallatja hangját és néma lenne minden más területen. Nem! – mi azt hisszük, hogy Ő közlékeny Isten minden időkben és minden korszakban.”

Viszont hogyan szólt Ő a Baál prófétáihoz? Ő nem nyilatkoztatta ki magát másnak a választott népén kívül – a testi Izraelen kívül a Zsidó Korszakban és a Szellemi Izraelen kívül az Evangéliumi Korszakban. „Csak titeket választottalak magamnak a föld minden nemzetségei közül.” – Ámos 3: 2; 1.Kor. 2: 6-10

Lady Somerset (Angliából), *kinek* levelét hízelgő bevezetővel olvasta fel Barrows elnök, a következő engedményeket tette a római katolikus egyházának:

„Rokonszenvezek minden törekvéssel, mely által az emberek rábírák magukat, hogy az ellentétek helyett a megértés irányvonalán gondolkodjanak együtt. ... Az egyesülés egyetlen útja az, hogy sohase említsék azokat a témákat, amelyekben visszavonhatatlanul ellentétben állunk. Lehet, hogy ezekből a legfőbb a történelmi püspökség, de az a tény, hogy ő hisz ebben, míg én nem, az azt a jóságos nagy főpapot, Írország Főpüspökét, nem akadályozza meg abban, hogy szívélyes segítségét nyújtsa nekem, nem mint protestáns asszonynak, hanem mint egy antialkoholista védőnőnek. Ugyanez érvényes volt Angliában, a megsíratott vezetőre, Manning kardinálisra, vonatkozóan is, és ma is igaz a liverpooli Monsignor Nugent-re, *aki* a nép papja és akit általánosan tisztelnek meg szeretnek. A vélemények megegyezése az arany-szabály gyakorlatának irányában, melyről Konfuciusz nemlegesen -, Krisztus pedig igenlően nyilatkozik, **bennünket egy táborba gyűjthet.**”

A helyettesítő bűnhődésről szóló tanra ritkán történt utalás és sokan nyugodtan félretették, mint a múlt egyik ereklýjét, mely nem méltó a felvilágosult tizenkilencedik századhoz. Csupán egy néhány hang emelkedett fel ennek a tannak védelmében, és ezek nem csak egy nagyon csekély kisebbségben voltak a parlamentben, hanem nézeteiket nyilvánvalóan nem sokra becsülték. Joseph Cook tiszteletes egyike volt ennek a kisebbségnek, és megjegyzéseit végső soron bírálták, és határozottan elutasították a chicagói szószékről. Mr. Cook felszólalásában arról beszélt, hogy a keresztyén vallás az egyetlen igazi vallás és annak elfogadása az egyetlen módja a halál utáni boldogság biztosításának. Ahhoz, hogy szemléltesse az engesztelésnek hatékonyságát – hogy még a legalávalóbb bűntől is tisztít – Shakespeare egyik alakjára utalva így szólt:

„Itt van Lady Macbeth. Melyik vallás tudná megtisztítani véres, jobb kezét? Ezt a kérdést tenném fel a négy földrésznek

és az óceánok szigeteinek. Hacsak nem azt válaszolhatják, hogy nem jöttetek egy komoly szándékkal a vallások eme parlamentjére. A mohamedanizmushoz fordulnék. Megmoshatjátok az ő jobb kezét? A konfucianizmushoz és a buddhizmushoz fordulnék. Tisztára moshatjátok az ő véres jobb kezét?”

A parlament után erre válaszolt Jenkin Lloyd Jones tiszteletes, a Minden Lelkek chicagói egyházának lelkipásztora, aki a parlament iránt lelkes érdeklődést tanúsított:

„Annak érdekében, hogy leleplezhessük a ‘tekints Jézusra és üdvözlés’ – szólamú, helyettes bűnhődés *tanának* erkölcstelenségét – egyfajta intrika, amely által a Boston nagy szónoka erőszakoskodni kezdett, tekintet nélkül a parlamentben *résztevő* más hitek és gondolkodási formák képviselőire – vizsgáljuk meg közelebbről ama nő tettének jellegét és beállítottságát, aki számára ily hirtelen mentességet ígért, ha ő mindössze ‘a keresztre tekint’. Az ortodoxiának eme bajnoka felháborodva csapta a világ minden vallása képviselőinek arcába a következő állítást: ‘lehetetlen, a dolgok természeténél fogva, bárkinek bejutni a mennyek országába, hacsak újjá nem születik’, Krisztusnak eme helyettes halála által, amely egy természetfölötti helyettesítés, mely fehérre mossa az ő véres kezét, és egy gyilkost szentté változtat. Én csak annyit mondhatok egy ilyen kereszténységről, hogy öröm nem hinni benne; és felhívok mindenkit, akik szeretik az erkölcsiséget, az igazság minden barátját; mindenkit, aki hisz a végtelen Istenben, Akinek akarata az egyenesség, és gondviselése igazságot tesz, hogy tagadják meg ezt. Az üdvöztetésnek egy ilyen elrendezése nem csak ésszerűtlen, hanem erkölcstelen is. Ez megrontó és megtévesztő, ez egy csapda ebben a világban, bármilyen is legyen a következőben... Elfordulok a Kálváriától, ha az ottani nézetem eléggé önzővé tesz engem, hogy oly üdvösségért könyörögjek, mely kizárja Sidartha herceget a mennyekből, és örökre magába fogad egy Lady Macbeth-t, vagy bármely más lelket, akinek vér tapad kezéhez.”

Későbbiekben egy „keleti platform találkozót” tartottak ugyanabban a templomban, amikor ugyanaz az úriember, tiszteletes (?), olyan válogatott aranymondásokat olvasott fel Zarathusztrától, Mózesről, Konfuciusztól, Buddhától, Szókratésztől és Krisztustól, amelyek a vallás egyetemességére utalhatnak. Azután egy örmény katolikus tartott felolvasást. Az előadás után a tudósító a következőket mondta a sajtónak:

„Jones úr azt mondta, hogy ő volt annyira vakmerő, hogy megkérdezze Keane-t, a Washingtoni Katolikus Egyetem püspökét, hogy részt vesz-e ezen a találkozón és állást foglal-e egy ilyen radikális platformon? A püspök egy mosollyal felelt és azt mondta, hogy ő Dubuque-ben lesz, másként hajlandó lenne részt venni. ‘Erre én megkérdeztem őt – mondta Mr. Jones – hogy tudna-e valakit maga helyett javasolni, amire a püspök azt válaszolta, hogy ne siessenek, mert gyorsan haladnak az ügyek és esetleg nemsokára önmaga is részt vesz.’* ”

Jones úr folytatta: ‘A római katolikus egyház halad az ilyen emberek vezetése alatt, mint Gibbons bíboros, Írország főpüspöke és Spalding érsek, ők a lemaradozókat munkára kényszerítik. Azt mondják nekünk az emberek, hogy a vallások parlamentjét egyrészt a katolikusokra bíztuk, másrészt a pogányokra. Minket érdekelnek a pogány barátaink. A pogány szónak már nem az a jelentése, mint ami volt és én ezért hálás vagyok az Istennek.’ ”

Henry Drummond professzor a parlament műsorán szerepelt és egy beszédet kellett volna tartson „A Kereszténység, meg a fejlődés-elmélet”-címmel, de mivel nem érkezhetett meg, Dr. Bristol olvasta fel jegyzetét. Ebben arról szólt, hogy a bűn

* Mindamellett, Róma azóta arra a következtetésre jutott, hogy a Chicagói Parlament nem volt számára egy jó pont, támogatói között sem növelte népszerűségét és bejelentették, hogy a pápistáknak a jövőben nem lesz több közük az ilyen zűrzavaros parlamenthez. Nem hiányzott a pápai külön megjegyzés sem azon római prelátusok ellen, akik ilyen kiemelkedő részt vállaltak a Chicagói Parlamentben. A protestánsoké lehet a teljes dicsőség!

eredetének és természetének egy jobb megértése legalább megváltoztathatná az attól való szabadulásra tett néhány erőfeszítést – becsmérelve beszélt az engesztelés tanáról, melyet az ő fejlődéstudománya semmissé és érvénytelenné nyilvánít.

A HITNEK NÉHÁNY VÉDELMEZŐJE

A megalkuvás ily merész és kifejezett szelleme közepette valóban üdítő volt a protestáns kereszténység egy-két képviselőjére akadni, akiknek volt annyi erkölcsi bátorságuk egy ilyen, mind rejtett mind kifejezett ellenállással szemben, hogy védelmükbe vegyék azt a hitet, mely egykor a szenteknek adatott; de még ők is a tanácsstalanság jelét mutatták, mert nem látják a korszakok isteni tervét, a Kereszténység alaptanítása, és az isteni igazság csodálatos rendszere közötti fontos viszonyt.

C. Wilkinson, a Chicagói Egyetem tanára „A kereszténység viszonyulása más vallásokhoz” címen tartott beszédet. Hallgatóinak figyelmét a kereszténység bemutatása végett az Ó- és az Újtestamentumra irányította, a kereszténység más vallással szembeni ellenséges viszonyulására, melyek tévesek kell legyenek szükségszerűen, ha a kereszténység igaz és Urunkra, aki az üdvözítésre való hatalmat kizárólag magának tulajdonította, amint a következő kifejezésekben megnyilvánul:

„Senki sem jöhet az Atyához [vagyis senki sem üdvözülhet], hanem csak Én általam.”

„Én vagyok az életnek kenyere.”

„Ha valaki szomszédhozik, jöjjön Énhozzá és igyék!”

„Én vagyok a világ világossága.”

„Én vagyok a juhoknak ajtaja.”

„Mindazok, akik előttem jöttek, tolvajok és rablók.”

„Én vagyok az ajtó, ha valaki rajtam megy be, megtartatik.”

Ez egy néhány példája – folytatta – a Jézus ajkairól származó kijelentéseknek, melyek szerint azt állítja, hogy egyedül Ő az ember Üdvözítője.

Erre azt lehet válaszolni, hogy ‘viszont, Jézus így szólt: Ha én felemeltetem e földről, mindeneket magamhoz vonzok’ – és emiatt jogosultak vagyunk abban hinni, hogy sok idegen

vallásba keveredett lélek is tudatosan, vagy tudatukon kívül Jézushoz lesz vonzva, ők a szerencsétlen vallási környezetük ellenére meg vannak mentve.

Ezzel természetesen egyetértek. Hálás vagyok, hogy ilyen a keresztyén tanítás. [Viszont egy ilyen remény inkább egy együttérző szívből ered, semmint az üdvözítés isteni tervének ismeretéből. Prof. W. nem látta azt, hogy a világ Krisztushoz való vonzása a Millenniumi korszakhoz tartozik, hogy most csak az Egyház vonzása van folyamatban és azt, hogy az Úr ismerete az az erő, amely most vonz, és ez lesz akkor is; mert „a föld tele lesz az ÚR dicsőségének ismeretével, ahogyan a tengert víz borítja.” – Habakuk 2: 14] Én csak azt kérném, hogy értsék meg: mi nem arról beszélünk, hogy meddig ér el a Jézus kizárólagos üdvözítési hatalma, hanem csak az a kérdés, hogy: Elismeri-e a keresztyénség valamely részben, a nem-keresztyén vallásnak hatékonyságát az üdvözítésben? Más szavakkal: Létezik az Írásokban olyan gondolat, hogy Jézus többé, vagy kevésbé az Ő vallásán kívüli vallásokon keresztül is gyakorolná üdvözítői hatalmát? Ha létezik valamilyen erre vonatkozó utalás, vagy utalásnak árnyéka az Ó-, vagy az Újtestamentumban, amely igennel válaszolna erre a kérdésre, én bevallom, hogy soha sem láttam ilyent. Viszont az utalásoknak több, mint árnyékát bőven találtam az ellenkezőjére.

Szükségét érzem megkérni önöket, hogy figyeljék meg azt, amit e lapban közlök, nem kell félreérteni, úgy, mintha a keresztyénység érdekében bármit is csorbítani akarnánk a nemzetek között lévő egyének érdemeiből, akik magas erkölcsi alapokra jutottak el a történelmi keresztyénység segítségével nélkül az új-, vagy az ószövetségi formájában. Én nem akarok itt személyeket, tömegeket, vagy kivételeket említeni. Figyelmüket, csupán, a keresztyén vallásnak a nem-keresztyén valláshoz való viszonyulására hívtam fel.

Lépünk tovább a Jézus szavainak mérlegelésétől, és figyeljünk azokra, akiket Jézus, az Ő képviselőiként, avval ruházott fel, az Újszövetség szerint, hogy az Övével egyenlő

tekintéllyel szóljanak. Általában pogány vallások képviselőihez szólván, ezt a nyelvezetet használja: ‘Magukat bölcseknek vallván balgatagokká lettek; és az Örökkévaló Istennek dicsőségét felcserélték a mulandó embereknek, madaraknak, négylábú állatoknak és csúszó-mászó állatoknak képmásával.’

Ember, madár, négylábú és csúszó-mászó állatok, a hanyatlás fokozatainak e négyes felsorolása, úgy tűnik, hogy a pogány vallások különböző formáira utal, mellyel a történelem során a kereszténység érintkezésbe került. A héberék és a keresztények sértett, és féltékeny Istenétől származó büntetés következményszerű lesújtását, a velünk született istenimádat ösztönének ily mértékű megromlását, a halhatatlan Istennek hajdan az ember szívében lakó tiszta eszméjének ily nagymértékű megszenteltségtelenítését Pál apostol csípős, epés, botrányos, és megbélyegző erejű szavakkal írja le, mely híressé és jólismerté tette ezeket: ‘Azért adta is őket az Isten szívük kívánságaiban tisztátalanságra, hogy egymás testét megszeplőssék; mint akik az Isten igazságát hazugsággá változtatták és a teremtetett dolgokat tisztelték és szolgálták a Teremtő helyett, aki mindörökké áldott!’

Nem zártam be az idézetet. E fejezet további része jólismert szemrehányások részleteibe bocsátkozik – jól ismertek, mint az ókori pogány világgal szembeni igazi vádak. Sehol sem utal kivételként részben jó, vagy legalább nem olyan rossz pontokra az elítélt vallásokban; semmi minősítés, semmi enyhítés az ihletett ítéletben, csupán kemény, félreérthetetlen vád. Halvány utalás sincs arra, hogy létezne bizonyos esetekben egy hamis formák alá rejtett, álcázott, nem tudatos, igazi és elfogadható istenimádat. Úgy néz ki, hogy a bálványimádók nem tesznek különbséget a szolgált bálvány és az egy, halhatatlan, és féltékeny Isten között, még ha lenne is közöttük nagyon kevés kivétel, akik úgy gondolnák, hogy csak jelkép az a bálvány, melyet látszólag imádnak. Nem tart fenn semmit a bizonyos, beavatott, és felvilágosult lelkek részére, akik keresik és megtalálják a tisztább vallást az ezoterikus ‘titkokban’, melyet

elzártak az avatatlan átlagtól. A kereszténység nem hagy semmi kibúvót az elítélt, semmirevaló, keresztény-ellenes vallásoknak, amelyekkel érintkezésbe került. Ehelyett az Ő hatalmának dicsőségéből ítéletével válogatás nélkül villámként sújt le azokra a javíthatatlan bálványimádókra, akik más isteneknek imádatl adóznak.

Megnyugtatóan sehol sem biztosít tetszetős enyhítést, vagy lehetséges reményt arra, hogy egy jóindulatú Isten kegyesen meghallgatja a formailag másnak címzett hódolatot, de amit félreértés miatt, tulajdonképpen mégis Ő magának tulajdonít. Ez az elképzelés akár helyes, akár helytelen, de nem bibliai. Ez nem egyezik a Bibliával és emiatt kereszténységgel sem. A kereszténység nem érdemli meg az ilyenfajta nagyvonalúsággal való dicséretet. Ami Istennek az egyedüli, kizárólagos, hasonlíthatatlan felségjogát illeti a kereszténység – valljuk be nyíltan – egy szűk, szigorú és féltékeny vallás. Szokrátesznek lehet, hogy megbocsáttatott a halálán tett javaslata, hogy egy kakast áldozzanak Eszkulápnak; de a kereszténység – a bibliai kereszténység – egy árnyalatnyi ésszerűséget sem tulajdonít annak a feltételezésnek, hogy egy ilyen bálványimádást Isten egy Önmaga számára elfogadható imádatként *értelmezett*.

Péter így szólt: ‘nem személyválogató az Isten, hanem minden nemzetben kedves előtte, aki Őt féli és igazságot cselekszik.’

Először is Istent félni és aztán igazságot cselekedni, ezek jellemezték mindenkor és mindenhol azokat az embereket, akiket Isten elfogad. De a kereszténység értelmezése szerint Istent félni, nyilvánvalóan nem jelent másvalakit imádni. Amennyiben valaki megszabadul egy pogány vallástól, amely uralta és felemelkedik – nem az által, hanem annak ellenére – az igazi istenimádat magaslataira, elfogadható lesz Isten előtt.

Tehát, mondható-e bármely pogány vallásról, hogy igazi csak tökéletlen vallás lenne? A kereszténység ezt tagadja, és meg nem határozott, korlátlan reményekkel beszél közülük némelyekről, akik sosem hallottak Krisztusról. Persze a keresztények megőrzik e szavakat a felmérhetetlenül nagy értéküknek megfelelően. De

ne tévedjünk abban, hogy kiterjesszük e reményeket valamely mértékben az emberiség téves vallásaira is. Azokat a vallásokat a Biblia sehol sem jelöli úgy, mint valami Isten utáni, szánalmas és csak részben sikeres tapogatózásokat. Ezeket egytől egyig lefele és nem felfele történő tapogatózásként mutatja be. A kereszténység szerint e vallások akadályoznak és nem segítenek. Híveik fuldokló emberekként vakon kapaszkodnak a kövekben és gyökerekben, melyek inkább a folyó fenekén tartják őket. A hamis vallásokban lévő igazság segíthet, de nem a hamis vallás.

A kereszténység szerint a hamis vallás teljes erejét abba veti, hogy megfojtsa és megölje a benne lévő igazságot. Ezért mutatja be a *Rómaiakhoz írt levél* első része a történelmi hanyatlást úgy, mint ami általában a hamis vallásokat érinti. Ha létezett volna felfelé törekvés, akkor egyre jobb irányba haladtak volna. Ha egyre rosszabb irányba haladtak, amint Pál is kifejti, az csak azt jelentheti, hogy lefelé törekedtek.

Következésképpen, a kereszténység egy általános, teljes, örök és kiengesztelhetetlen ellenségességgel viszonyul más vallásokhoz, míg kivétel nélkül minden emberhez, akik a hamis vallások hívei, bárhol is legyenek, kegyelemmel, irgalommal és békével viszonyul, bárkihez aki hajlandó [elfogadni azt]. Hogy hányan lesznek, akik hajlandóak [elfogadni], ez egy olyan kérdés, melyet a kereszténység megoldatlanul hagy.”

James Devine, New-Yorki tiszteletes is a kereszténység más vallásokhoz szóló üzenetéről beszélt, érthetően bemutatva a Krisztus drága vérére alapuló megváltás tanát. Így szólt: –

„Most egy másik alapvető tanítás áll előttünk – az engesztelés titokzatos tana. A bűn egy vitathatatlan, egyetemesen felismert és elismert tény. Ez önmagában nyilvánvaló. Sőt, ez egy akadály Isten és ember között. Az isteni szentség és a bűn az ő utálatosságával, lázadásával, ronda lezüllésével és reménytelen hanyatlásával nem tud egyesülni semmi erkölcsi kormányzati rendszerben. Isten nem tudja eltérni a bűnt, nem tud helyet adni neki. Önmaga mellett; nem tud egyezkedni vele, Ő meg kell

büntesse; nem tekinthet át fölötte; le kell győzze; nem adhat neki semmi erkölcsi alapot; meg kell adja a nekijáró ítéletet.

Az engesztelés az Isten csodálatos gyógyítási-módszere, így viszonyul Ő egyszer s mindenkorra a bűnhöz a világ előtt, az áldozás szellemében önként magára vett büntetése által. Ezt Ő a Jézus Krisztus személyében tette. A Krisztus születése, élete, halálának és feltámadásának tényei elfoglalják helyüket az igazi történelemben; az Ő tökéletes engedelmességének és áldozati halálának erkölcsi értéke és megbékéltetési hatékonysága, a korlátlan érdem egyik titokzatos eleme, az Isten és a bűnös közötti viszony helyreállításának folyamatában.

Isten helyettesként fogadta el Krisztust. A hit számára elérhető az Ő engedelmességének érdeme, és áldozatának magasztos méltósága. A bűnös alázasatosan, vezekelve és a méltatlanságának tudatában elfogadja Krisztust, megváltójaként, közbenjárójaként, üdvözítőjeként és egyszerűen hisz Őbenne, bízva ígéreteiben és biztosításaiban *melyek* az Ő engesztelő közbenjárásán alapulnak; és elfogadja Istentől az Ő méltóságos szeretetének ajándékaként Krisztus közbenjáró munkájának minden jótéteményét. Így éri el Isten a célját a megbocsátásban és a megbékélésben. Így marad Ő igazságos és valósítja meg egyúttal a bűnösnek megigazítását. Ebben látjuk a bölcsessége titkának legmagasztosabb példáját.

Ez az Evangélium szíve; titokzatos szeretettel dobog, és az isteni gyógyítás kimondhatatlan vajúdásával lüktet; élő viszonya van a kormányzás teljes tervével; ez az emberi értelem kutató figyelmét meghaladó rejtett tevékenység; de ez éltető elemet küldött a történelem folyamán nagyszerű életerejét és halhatatlan erélyét adta a kereszténységnek; mert a kereszténység eltávolítja a bűnt, mint problémát és megoldása teljes és végleges.

A kereszténység Isten nevében kell beszéljen. Neki köszönheti létezését és abban áll méltóságának és erejének mély titka, hogy Istent teszi nyilvánvalóvá. Arcátlanság lenne részéről csak a saját felelőssége-, vagy akár még az értelem nevében is beszélni. Idegen tőle a fejlődés-elmélet filozófiája. Istennek üzenetét közvetíti. Önmaga nem egy filozófia, hanem egy vallás. Nem

földi eredetű, hanem Isten által kidolgozott. Nem embertől, hanem Istentől származik; az Ő ereje által bensőségesen élő és az Ő szeretete által éber, az Ő jósága által üdvös és az Ő fényétől ragyog, az Ő üzenetének igazságától súlyos, az Ő erélye ihleti, bölcsességétől gazdag, a szellemi gyógyítás ajándékával áthatott és magasságos tekintély adja hatalmát.

Az emberek között egy küldetése van, bármikor és bárhol is találja őket, mely magasztos, mint egy alkotás, oly csodálatos, mint egy szellemi létezés, és oly tele van titokzatos értelemmel, mint az örökkévalóság. Gyűjtőpontja és egyszersmind sugárzásának központja a nagy Kinyilatkoztatójának és Tanítójának személyében fellelhető, akire az Ő adventje előtt a fény minden sugara mutatott, és akitől, amióta testet öltött, a nap teljes ragyogása származik.

Szelleme egyszerű őszinteséggel, magasztos méltósággal és édes önzetlenséggel teljes. Célja inkább az áldásosztás, mint összehasonlításra való kihívás. Nem érvényesülni igyekszik, hanem jót tenni. Nem igyekszik felsőbb tiszteletet biztosítani magának, mint inkább utat törni a szívekhez. Nem abban jár, hogy ellenfeleit kigúnyolja, becsmérelje és megalázza, hanem hogy szeretet által győzzön, kiválósága által vonzzon, és hogy a páratlan felsőbbrendűségének értéke által elfoglalja helyüket. A vitathatatlan uralmi jogából kifolyólag önmagában képtelen a versengésre. Nem él a gúnnyal, mellőzni tudja a megvetést, nem viseli az erőszak fegyverét, nem szokása a vitatkozás, képtelen a csalásra meg a megtévesztésre és elutasítja az álszentséget. Saját belső érdemén nyugszik és követelését arra a jogra alapozza, hogy hallják és tiszteljék.

A csoda, mint tanújel inkább kivétel, mint szabály. Egy jel volt a gyenge hit segítségére. Ez egy leereszkedés szellemében tett engedmény volt. A csodák amennyire felséget hirdetnek, úgy kegyelmet is sugallnak. Amikor az isteni hatalom korlátlan forrásaira gondolunk és arra a könnyedségre, amellyel a jelek és csodák szédítő változatossággal és hatásossággal szaporíthatóak, ugyanakkor tudatában vagyunk a hatalom szigorú fenntartásának

és a látványosság határozott elutasításának. A keresztény történelem titka az a takarékos mód, amellyel a tartalékait használta. A hitre kivetett, gyakran keservesen kemény adó, *az* hogy a szent vallásunk lassúnak tűnő haladásában az elevenség és az ellenállhatatlan életerő látszólagos hiányát észleljük. [Szükségszerűen az kell legyen azoknak, akik még nem értették meg a korszakok isteni tervét.]

Kétségtelenül Istennek meg van az oka erre, de időközben a kereszténységben mi csak egy titokzatos mérséklet, csodálatos türelem, céltudatos visszafogottság szellemét tudjuk felismerni. 'Nem verseng és nem kiált, az utcákon senki nem hallja szavát.' A századok telnek, múlnak és a kereszténység a földnek csak egy részét érintette meg, de bárhol is megérintette, át is alakította. Úgy tűnik, hogy megveti az anyagi járulékokat és csak azokat a győzelmeket tartja értékesnek, melyeket az egyéni lélekkel való szellemi kapcsolat révén nyert. Más vallásokhoz való viszonyát különös tartózkodás, haladását a feltűnést kerülő méltóság jellemezte, mely összhangban van a Szerzőjének, Istennek, fenséges magatartásával.

Tehát, igazunk van ez üzenet szellemében beszélve, mint ami teljesen mentes a versengés elcsépzelt érzelmétől, (...) többre tart egy alázatos szívben *szerzett* befolyásos helyet, mint egy királyi trón hatalmi helyzetét, teljes határozottsággal követel szerető engedelmességet a lélektől és jellembeli, erkölcsi átalakulást, abban az értelemben, hogy szelleme és elvei befolyásolhassák az emberek szellemi életét.

Továbbá feltétlen egyenességgel és egyszerűséggel szól más vallásokhoz, a meghallgatásra való elvitathatatlan igény alapján. Elismeri számos komoly lélek személyes meggyőződésének őszinteségét és erkölcsi küzdelmének komolyságát, *azokét*, akik, mint az ősi Athéniek, tudatlanul imádtak istent; jogosan figyelmeztet, meggyőz és parancsol; Pálhoz hasonlóan, *aki* az Areopáguszon a művelt pogánysághoz arról a kijelölt napról *beszélt*, amelyben a világ megítéltetik és arról a Férfiúról, aki ítélni fog; egyre hangzik és visszhangzik a vezeklésre szóló

változatlan és hajthatatlan felhívása; az erkölcsi szabványainak elfogadását, tiszteletet, engedelmességet, hűséget és alázatosságot követel.

Mindezt egy nagyszerű, rendületlen és csendes kitartással teszi. Követelményeinek gyakran érvekkel, felhívással és gyöngéd sürgetéssel ad nyomatékot. Mégis benne és általa felismerhető egy tiszta, összhangzó, többnyire rendíthetetlenül kitartó hangnem, kinyilatkoztatva azt a felsőbbrendű személyes akaratot, melyből a kereszténység eredt, és akinek nevében mindig beszélt. Üzenetét egy háborítatlan bizalommal és csendes fölényel adja elő. Nem sóvárog a rangelőnyre, indokolatlanul nem törődik a külsőségekkel, nem lehet pártolni, nem rendelkezik méltóságához nem illő versengési szellemmel. Ehelyett egy egyszerű, természetes, pártatlan és mérhetetlen felsőbbiséggel beszél, mely gyorsan lefegyverzi az ellenfelét és végül kihívja csodálatát és engedelmességre kényszeríti a rosszindulattól és csalárdságtól mentes szíveket.”

Az igazság e nemes védelmezői között volt Bernstroff gróf is Németországból: –

„Remélem, a jelenlevők között senki sem veszi könnyelműen a saját vallását [A parlament végéig bizonyára meggyőződött az ellenkezőjéről. Ezt az elején mondta.] Magamról kijelentem, hogy én evangélikus keresztényként vagyok jelen és nem kellett volna betegyem lábam ebbe a parlamentbe, ha azt gondoltam volna, hogy azáltal beleegyezem abba, hogy minden vallás egyenlő, és hogy csupán őszinte és becsületes kell lenni. Én nem tudok egy ilyesmivel egyetérteni. Csak a Bibliának hiszek és a protestáns kereszténységben, mint egyetlen igaz vallásban. **Nem óhajtok semmi megalkuvást.**

Nem tagadhatjuk, hogy minket, e parlamentre összegyűlteket, nagy és fontos elvek választanak el. Elfogadjuk, hogy ezeket a különbségeket nem tudjuk áthidalni; de mi abban megegyezünk, hogy mindenkinek joga van a saját hitéhez. Mindenkit meghívtak önök, mint saját hitüknek őszinte védelmezőjét. Én magam részéről hasonló óhajjal állok önök előtt, mint ami Pált

sarkallta, amikor a római ítélőszék és Agrippa zsidó király előtt állt. Kívánnám Istentől, hogy mindazok, akik ma engem hallgatnak lennének olyanok, mint én is. Nem mondhatom ‘e bilincsek nélkül’, hála Istennek, szabad vagyok, leszámítva a bennem lévő hibákat, amelyek megakadályozzák, hogy hitemet annyira magamévá tegyem amennyire szeretném.

De akkor miért jöttünk ide, ha nem tudunk türelmet tanúsítani? Nos, különböző módon értelmezhetjük a türelem szót. Frigyes, porosz király **királyi aforizmaként** emlegetett szavait: ‘Országomban mindenki a mennybe juthat a saját hitvallása szerint’, nem tudjuk teljesen elfogadni. Mennyi kegyetlenségtől és vérontástól óvta volna meg a világot, ha ezt alkalmazták volna. De **ha azt a vallásos közömbösséget fejezi ki, mely ez utóbbi évszázadot uralja** és amely elérte a király – Voltaire barátja – udvarát is, **akkor nem kell elfogadjuk**.

Szent Pál a galáciabeliekhez írt levelében elutasít minden más tant, még ha mennyei angyal hirdetné is azt. Mi keresztények a Mesterünknek, az élő Üdvözítőnknek vagyunk szolgái. **Nincs jogunk lejáratni a ránk bízott igazságot**, vagy könnyelműen gondolkodni és lemondani arról az üzenetről, amit általunk az emberiségnek adott. De itt avval a kívánsággal gyűlt össze mindenki, hogy megnyerjen másokat a saját hitvallásának. E parlament nem háborút jelent béke helyett? Egymáshoz közeledés helyett, eltávolít egymástól? Nem gondolom, ha erősen ragaszkodunk azon igazsághoz, hogy a nagy, életfontosságú tanainkat, csak szellemi értelemben lehet megvédeni és terjeszteni. Egy szellemi fegyverekkel vívott, becsületes harc nem kellene elidegenítse az ellenfeleket; ellenkezőleg, gyakran közelebb hozza őket egymáshoz.

Én azt hiszem, hogy ha ez a nagy alapelv [a vallás-szabadság] egy általános elfogadást lel, akkor ez a konferencia már eleget tett annak érdekében, hogy örökre bevésse emlékét a történelembe. Fény virrad minden szívben. A XIX. század sok haladást hozott ebben. Mégis azt kockáztatjuk, hogy belépünk a XX. századba ezen alapelv egyetemes elfogadása nélkül.”

A parlament szellemével éles ellentétben szólalt fel a kanadai Grant úr is:

„Úgy érzem, hogy a Vallások Parlamentjét nem olyan érzéssel kellene megnyissuk, hogy kitudja milyen nagy dolgokat fogunk megvalósítani, hanem alázatos és szerény öntudattal meg kellene valljuk bűneinket és hibáinkat. Miért nem fogadták el a föld lakói az igazságot. Ez a mi hibánk. Pál apostol, arról az időről, amikor Isten oly csodás módon igazgatta a történelmet, így szól: Jehova egész napon át egy engedetlenkedő és ellentmondó néphez terjesztette ki kezeit; és dacára annak, hogy mindig létezett egy maréknyi igaz, Izrael, népként, nem értette meg Jehovát, így nem tudta megérteni saját magasztos küldetését sem.

Ha Szent Pál jelen volna ma itt, nem tenné ugyanazt a sajnálatos vallomást a kereszténység tizenkilenc évszázadára? Azt kellene mondja, hogy a kereszténységünkkel dicseksziünk ahelyett, hogy megengedjük, hogy az megalázzon és keresztre feszítsen minket; úgy dicsekedtünk, mintha vele rendelkezni ahelyett, hogy engedtük volna a kereszténységnek velünk rendelkezni; elválasztottuk a kereszténységet a világ erkölcsi és szellemi rendjétől ahelyett, hogy felfogtuk volna, hogy a kereszténység az, ami be kell hatoljon, kell értelmezze, ki kell egészítse és kell ellenőrizze ezt a rendet és így elrejtettük dicsőségét és elsötétítettük erejét. Üdvöztőnk egész napon át így szólt: ‘Kiterjesztettem kezeimet egy engedetlenkedő és ellentmondó néphez’. Egyetlen, nélkülözhetetlen feltétele van a sikernek mégpedig az, hogy felismerjük a kudarcunk okát, hogy alázatosan, szerényen, türelmesen, és engedelmes lélekkel megvalljuk ezt, és hogy most egy csillapíthatatlan nyugati bátorsággal, meg hittel törjünk előre és tegyünk másképp.”

Bárcsak ezek az érzések visszhangra találtak volna ebben a parlamentben! – de nem így történt. Ellenkezőleg, nagy dicsekéssel úgy jellemezték, mint „a tizenkilencedik század **csodálatos vallási fejlődését**”. Gróf Bernstroff első benyomása, ami a keresztény alapelvek, és tanok szemtelen lejáratását illeti, helyes volt, ahogy ezt a parlament további ülései igazolták.

A KATOLICIZMUSNAK, A POGÁNYSÁGNAK ÉS A PROTESTÁNS KERESZTÉNYSÉGNEK ELÜTŐ ÁLLÁSFOGLALÁSA

A katolicizmusnak és különböző pogány vallásnak önhitt és tüntető magatartása éles ellentétben állt a protestáns kereszténységnek kétkedésével. Egyikük sem szólt a szent könyvük tekintélye ellen; ők dicsérték és ajánlották vallásaikat, míg meglepődve hallgatták a protestáns keresztényeknek kétkedő és hűtlen előadásait, melyek a keresztény vallás és a Biblia ellen szóltak, a Biblia ellen, mellyel szemben a pogányok is nagyobb tiszteletet tanúsítottak.

A következő idézet mutatja az idegenek meglepettségét, mihelyt tudomást szereztek a keresztények között uralkodó állapotról; az idézet egy japán küldöttség nyilatkozata, amit a yokohamai nagy összejövetelen, hazaérkezésükkor tartott beszámoló *alkalmával* közöltek. Idézzük: –

„Amikor meghívtak bennünket a Vallások Parlamentjére, a Buddhista szervezetünk nem akart a testület képviselőiként küldeni minket. A többsége azt gondolta, hogy ez egy ravasz megmozdulás volt a keresztények részéről, hogy odacsaljanak és végül nevetségessé tegyenek, vagy megpróbáljanak megtéríteni bennünket. Ennek megfelelően, mint egyének mentünk el, de nagy meglepetés várt ránk. Gondolataink teljesen tévesek voltak. A Parlamentet azért szervezték, mert a nyugati nemzetek rájöttek a kereszténység gyengeségére és ostobaságára és ők valóban a mi vallásunkról óhajtottak hallani tőlünk és meg akarták tudni, hogy melyik a legjobb vallás. Nincs megfelelőbb hely Amerikánál a buddhizmus tanításának terjesztésére. A kereszténység csupán egy díszítménye az amerikai társadalomnak. Csak kevesen hisznek igazán benne. A keresztények nagy többsége iszik, nagy bűnöket követ el és kicsapongó életet él, annak ellenére ez egy nagyon általános hit és a társadalom díszeként szolgál. Erejének hiánya a gyengeségének bizonyítéka. Az összejövetelek mutatják a buddhizmus felsőbbrendűségét a kereszténységgel szemben; és az összejövetel összehívásának pusztá ténye igazolja azt, hogy

az amerikaiak, és a többi nyugati nép elveszítették hitüket a kereszténységben és készen voltak elfogadni a mi felsőbbrendű vallásunk tanításait.”

Nem csoda, hogy a felszólalás végén egy japán keresztény a következőket mondta: „Hogy tudták az amerikai keresztények azt a nagy hibát elkövetni, hogy egy ilyen gyűlést tartsanak és hogy itt egy ilyen nagy kárt okozzanak a kereszténységnek, mely a Japánban lévő keresztényeknek is kárt fog jelenteni?”

Azok, akik jártasak a történelemben, értesültek a nagy keresztényellenes hatalom, a római katolikus egyház, jellegéről, amivel a protestánsok oly komolyan keresik a szövetséget; és akik nyitott szemmel követik a jelenlegi működését tudják, hogy a jelleme és szíve még változatlan. Akik valamennyire tájékozottak, jól tudják, hogy a görög katolikus egyház támogatta, jóváhagyta ha nem épp serkentette az oroszországi zsidók, a „stundisták”¹³, és más olyan keresztények üldözését, akik éppen a görög egyház vakságából és babonaságából ébredtek, és akik Istent az Ő Igéjének tanulmányozása útján keresték és találták meg. A görög katolikus papok által szított és rendőrség által végrehajtott üldözés a legkegyetlenebb és a legfelháborítóbb természetű. Ennek ellenére nagy szorgalommal keresik az egyesülést és együttműködést e két rendszerrel, a római és a görög katolikus egyházzal éppen úgy, mint a pogány babona és tudatlanság minden változatával.

A POGÁNYSÁG SŰRŰ SÖTÉTSÉGE, MELLYEL A KERESZTÉNYEK SZÖVETSÉGET ÓHAJTANAK ÉS KERESNEK

A pogányság sűrű sötéttségéről, melynek együttműködéséért és rokonszenvéért sóvárog a kereszténység, fogalmat alkothatunk Dr. Pentecost következő, felháborodott feleletből, amit bizonyos idegenek által használt, kereszténységet és keresztény missziót bíráló hangnem ellen mondott. Így szólt: –

„Sajnálatosnak tartom azt a hajlamot, hogy e parlamentben minden beszélgetésünk vádakká és viszonyvádakká züllik; mégis mi, keresztények, türelmesen ültünk és végighallgattuk a keleti vallások képviselői részéről a kereszténység által elért

eredményeket érintő bírálatsorozatot. Például, Chicago és New York nyomornegyedeit, a leírhatatlan bűnt, amit még az idegen vendégeink, is szemmel láthatnak; a féktelenségeket, a részegességet, a lármás veszekedéseket, a gyilkosságokat, a bűnözést és a bűnöző osztályokat – mind felrótták ellenünk. Az angol és az amerikai kormány által elkövetett hibákat is a kereszténységet terhelő hibákként emlegették. [Viszont, ha a keresztények azt állítják, hogy ezek keresztény nemzetek, akkor vajon ésszerű bírálni ezeket a pogány képviselőket azért, hogy ennek megfelelően gondolkodnak és ítélnek?]

Majdnem szükségtelennek tűnik megjegyezni, hogy mindezek a dolgok: az erkölcstelenségek, a részegességek, bűnözés, a testvériesség hiánya, és a különböző bomlasztó kufárkodásoknak önző kapzsisága, melyek országainkból terjedtek át keletre, a kereszténységen kívül esnek. [Nem, nem esnek rajta kívül, ha ezek keresztény nemzetek. Ezt állítva az egyház megterheli magát e nemzetek bűneivel és ezek a vádak jogosan felhozhatóak ellene.] Krisztus egyháza éjt nappallá téve dolgozik, hogy ezeket a bűnöket kijavítsa, megszüntesse. A Krisztus Egyháza egyhangúlag elítéli a kábítószer és a szeszital kereskedést, a kínaiak elnyomását, és a szenvedély, meg kapzsiság minden formáját, melyek miatt keletei barátaink panaszkodnak.

Elfogadjuk, hogy bíráljanak bennünket, de úgy érzem, legjobban lenne hallgatni, amikor az a tény jut eszembe, hogy ezek a bírálatok részben olyan uraktól származnak, akik azon vallási rendszereknek képviselői, melynek a brahmanista papok legfelsőbb kasztjának vezetése alatt lévő templomai az erkölcstelenség és kicsapongás rendszerének jóváhagyott és kijelölt kolostorai, ezek a nyugati országokban ismert erkölcstelenségeknek felelnek meg. Több, mint tízezer templomba vihetném önöket India bármely részén, melyekhez kétszáz és négyszáz közötti létszámban tartoznak olyan papnők, akiknek nem olyan az életük, amilyennek lennie kellene.

Saját szememmel láttam, és senki sem tagadja ezt Indiában. Ha az ember brahmanokkal beszél erről, azt szokták mondani, hogy ez a rendszerüknek a köznép számára *elérhető* része. Ne felejtjük, hogy e rendszer a hindu vallásnak egy engedélyezett intézménye. Ahhoz, hogy valaki egy benyomást nyerjen a vallás romlottságáról, csak rá kell néznie a hindu és a buddhista templomokon lévő undorító faragványokra, az ősi fallikus rendszernek visszataszító jelképeire, ami a legnépszerűbb imádott tárgy Indiában. Megjegyzendő, hogy ezt nem csak megtűrik, hanem intézményesítették, igazgatják és ellenőrzik a papok. Csak az ókori Pompej szégyentelen festményei és ábrázolásai érik utol ocsmányságukban azokat, amiket egy indiai templom bejáratánál nyíltan szemlélhetünk.

Kissé nehéz elfogadni a hinduizmus képviselőitől azokat a bírálatokat, melyeket a nyugati országok istentelenségeire szórtak, míg ők ezekhez hasonló, hatalmas üvegházakban laknak, melyek közül mindegyiket vallásuk vezetői emelték, őrzik és oltalmazzák.

Hallottuk, hogy sokat beszéltek az ‘Isten atyaságáról és az emberek testvériségéről’, mint a keleti vallások egyik lényegesebb tanáról. Tény, hogy én nem találtam egész Indiában egy mondatot sem a hindu szent iratok között, mely az ‘Isten atyaságát és az emberek testvériségét’ tanította volna. Ezt egyszerűen a kereszténységtől vették át. Örvendünk, hogy ezt beillesztették *tanaik* közé. Miként mondhatja egy brahmin azt, hogy hisz az ‘Isten atyaságában és az emberek testvériségében’, amikor lekicsinylő szellemmel tekint az alacsonyabb kasztra, és főleg a szegény páriákra, mint alsóbb rendű lényekre, melyek majmoktól és ördögöktől származnak? Ha egy brahmin hisz az emberek testvériségében, akkor miért tagadja meg a társadalmi udvariasságokat és a egyszerű vendéglátást azoktól az emberektől, akik más kasztokhoz tartoznak, vagy éppen a nyugati testvéreitől, akiket oly szépen átölel az újonnan felfedezett, ‘Isten atyasága és az emberek testvérisége’ tanának leereszkedő karjaival?

Ha létezne is Indiában az emberek közötti testvériség, a legfigyelmetlenebb szemlélő is könnyen megállapíthatja, hogy ez a nőkre nem érvényes. Erre az állításra az a leírhatatlan szörnyűség válaszolhat, mely a hindu asszonyokról szól.

Míg az angol kormány kemény kézzel meg nem tiltotta a hindu vallás ősi, Szuttí intézményét, addig minden évben a hindu özvegyek százai vetetették magukat az elhunyt férjüket elhamvasztó máglyákra, inkább a testüket megégető lángokat ölelve magukhoz, mint a hindu özvegység leírhatatlan szörnyűségét és élő poklát. Mondják meg nekünk, hindu barátaink, hogy mit tett a vallásuk a hindu özvegyekért és különösen a gyermek-özvegyekért, akiknek fejét megborotválják, mint valami bűnözőknek, megfosztják ékességeiktől, rongyokba öltöztetik, rabszolga sorsra juttatják, mely rosszabb, mint ahogy elképzelhetnénk, a család közönséges rabszolgájává és guberálójává válnak és gyakran a leírhatatlannál rosszabb bánásmódban részesülnek. A szegény özvegynek e körülményre és állapotra való lefokozását a hinduizmus szentesíti. Mindössze két évvel ezelőtt felszólították a Brit kormányt, hogy egy új, szigorú törvényt hozzon, 'tizenkét évre emelve a jóváhagyási kort', amikor törvényessé válhatott egy hindu és a gyermek-felesége közötti házasság. A keresztény kórházak tele voltak kisgyerekkorukból alig felcseperedett, meggyalázott kislányokkal; annyira felháborító tény volt ez, hogy a kormány közbe kellett lépjen e bűnözés megállítása végett, melyet a vallás nevében üztek. Ennek nyomán oly nagy volt a felháborodás Indiában, hogy egy vallási felkeléstől tartottak, mely egy újabb lázadás kitörésével fenyegetett.

Keleti barátaink azt a kifogásolták, hogy tudatlanul és előítéletekkel ítélkeztünk, mivel a parlament elején történt előzetes felméréskor csak öt személy mondhatta el, hogy olvasta a Buddha bibliáját; ez alapján úgy tekintették, hogy ítéletünk megalapozatlan és igazságtalan volt. Ezt a felmérést Burmában, vagy Ceylonban kellett volna végezzék, ahol a papságon kívül nem sokan tudják elmondani magukról, hogy

olvasták a saját szentírásukat. A hindu 'Bhadak' az imádat tárgyai. Csak egy brahmin taníthatja *azokat*, sokkal kevesebben olvasták. Mielőtt a keresztény misszionáriusok Indiába érkeztek, a szanszkrit gyakorlatilag egy holt nyelv volt. Az, hogy az indiai írások nemzeti nyelvekre lefordítva a nyugati országokba eljutottak, annak köszönhető, hogy a keresztény misszionáriusok és nyugati tudósok fellelték, napvilágra hozták, lefordították és közzé tették azokat. A szanszkrit írások közül csak annyit ismer egy indiai közember, aki egy nyugati oktatásban részesült, amennyit angol, vagy más európai nyelvre a nyugati tudósok lefordítottak. A köznép 99%-a csak hagyományt ismer. Vessük össze az indiai vallás eme holt zárkózottságát avval a ténnyel, hogy a keresztények több, mint háromszáz nyelvre és nyelvjárásra fordították le Bibliájukat és százmillió számra küldték a föld különböző nemzetei, nyelvei és népei közé. Mi keressük a világosságot, de úgy tűnik, hogy a keleti biblia inkább a sötétséget szereti, mint a világosságot, mert nem tudják elviselni az általános közzététel fényét.

Napjaink újabb és jobb hinduizmusa a keresztény befolyás alatti fejlemény, viszont nem emelkedett arra az etikai színvonalra, ahonnan erkölcsi leckéket adhatna a keresztény egyháznak. Míg India nem takarítja ki templomait az Augiász szennyénél is rosszabbtól, és míg tudósai és papjai nem tagadják meg és nem mondanak le a szörnyű tetteikről, melyeket a vallásuk nevében követnek el, legyen mérsékelt a más nemzeteknek és népeknek prédikált erkölcsi *tanításban*."

A POGÁNY REFORMÁTOROK KERESIK ISTENT

Míg a kereszténység képviselői által a haladásával dicsekedett a pogány világ képviselői előtt, nem tudván, hogy ő „a nyomorult, nyavalyás, szegény, vak és mezítelen” (Jel. 3: 17), ezzel éles ellentétben bizonyos pogányok nyilvánvalóan Isten után vágyakoztak. Különösen figyelemre méltó az a buzgóság, amellyel felismerték és közvetett módon bíralták a keresztények következetlenségét.

A hindu képviselet két jól felépített felszólalása elének tárja azt a jelentős indiai mozgalmat, mely alapján fogalmat alkothatunk a pogány ország sötétségéről és a misszionáriusok által odajuttatott Bibliánk hatásáról. A Biblia befolyását az utána érkező, ellentmondásos hitvallások és az állítólagos értelmezések akadályozták, de nem tudták megsemmisíteni. Japánból is egy hasonló állapotról hallottunk. Alább kivonatokat közlünk három figyelemreméltó felszólalásból, *mert* őszinték, megfontoltak, kifejezésük tiszta és egy nagyon komoly magatartásról tanúskodnak azon pogány reformálók részéről, akik Isten után vágyakoznak és boldogak lennének, ha netalán megtalálhatnák Őt.

EGY HANG ÚJ INDIÁBÓL

Mozumdar úr a következő szavakkal szólt a parlamenthez:

„Elnök úr, nemzeteket és vallásokat képviselő urak, az a megtsiszteltetés ért engem, hogy az indiai Brahmo-Szamádzs nevű, új társaságot képviselhetem. A mi vallásunk egy új vallás, de messziről jön, a messzi ókorból, a nemzeti létünk sok évszázaddal ezelőtti legmélyéről.

Hatvanhárom évvel ezelőtt egész Indiát egy nagy láрма töltötte be. A különböző *eredetű* politeizmus fülsértő nagy hangja megszakította az ég csendjét. Az özvegyek kiáltásai, vagy – *még* ennél is siralmasabb – azoknak a nyomorult asszonyoknak kiáltásai, akik az elhunyt férjükkel együtt égtek meg, megszenségtelenítették Istennek szent földjét. Rendelkeztünk az ország buddhista istennőjével, a népnek anyjával, aki mind a tíz kezében, gyermekei védelmezésére fegyvert tart. Rendelkeztünk a tanulás tiszta, ártatlan, istennőjével, aki az ő Vena húros hangszerén játszik, a bölcsesség húrjain. *Továbbá* ott volt a szerencse istennője, aki a karjaiban nem a bőségszarut, hanem a bőség kosarát tartja, megáldva India nemzeteit. Az elefántfejű isten, a páván lovagló isten, azonkívül harminchárom millió isten és istennő. Van egy elméletem a hindu mitológiáról, de most nem alkalmas elmondanom.

A politeizmus eme zaja és a társadalmi nyomor közötti ellentmondásosság közepén, ezen idők sötétségéből előtűnt egy brahmin, tiszta származással és tiszta neveléssel, akinek neve Raja Ram Dohan¹⁴ Roy. Érett férfikora előtt egy könyvet írt, melyben kimutatja a politeizmus hamisságát és az egy élő Isten létezésének igazságát. Ezzel üldöztetést vont magára. 1830-ban egy társaságot alapított, melyet Brahmo-Szamádzs-ként ismernek – egy olyan társaság, mely az egy élő Istent imádja.

A Brahmo-Szamádzs ezt a monoteizmust a hindu írásokból – a védákából és upanisádokból – merítette.

Időközben, ahogy a mozgalom növekedett, a tagok elkezdtek kételkedni a hindu írások csálhatatlanságában. Lelkük mélyén úgy gondolták, hogy egy hangot hallottak, mely itt-ott, eleinte egy gyenge hangsúllyal ellentmond a Védáknak és az Upanisádoknak. Milyen teológiai elveket kell valljunk? Milyen alapokon kell nyugodnia vallásunknak? Az a halk hangsúly, mellyel e kérdések az elején feltevődtek egyre hangosabbakká váltak, és egyre több visszhangra találtak az ébredező vallásos társaságban, míg az összes kérdés közül a legégetőbbé vált – melyik könyv kell legyen minden valódi vallásnak alapja?

Röviden, ők rájöttek, hogy lehetetlen az, hogy a hindu írások lennének az igaz vallásnak egyedüli feljegyzései. Arra a következtetésre jutottak, hogy habár bizalmuk volt a hindu írásokban, nem ismerhetik el azokat, mint a szellemi valóság egyetlen csálhatatlan mértékadóját. Így a Brahmo-Szamádzs alapítása után huszonegy évvel lemondtak a hindu írások csálhatatlanságának tanáról.

Majd a további kérdés következett. Léteznek más írások? Ugye mondtam a minap, hogy India királyi trónján most a kereszténység ül, egyik kezében a béke evangéliumával, a másikban a civilizáció jogarával? A Biblia behatolt Indiába. A Biblia az a könyv, amelyet az emberiség nem hagyhat figyelmen kívül. Egyfelől elfogadtuk a hindu írások nagy ihletettségét, másfelől nem tehattünk egyebet, mint elfogadjuk a Biblia ihletettségét és tekintélyét. 1861-ben egy könyvet adtunk ki,

mint istentiszteleteink alatt felolvasandót. Nem a keresztény misszió hívta fel figyelmünket a Bibliára; nem egy mohamedán pap mutatta meg nekünk a Korán kitűnő részleteit; nem egy zoroasztrista prédikált nekünk a Zend-Avesztájukról, hanem szívünkben a végtelen valóság Istene, mindeme könyvek – Biblia, Korán, Zend-Aveszta – ihletettségének forrása, hívta fel figyelmünket a bárhol történt, szent tapasztalatok feljegyzéseiben kinyilatkoztatott kiválóságokra. Az Ő vezetése és világossága által ismerhettük fel ezeket a tényeket, és teológiánk alapja az öröktől fogva örökké létező valóság szikláján nyugszik.

Ez egy erkölcsiség nélküli teológia volt? Mi ennek a könyvnek sugallata, vagy mit is ér annak a prófétának tekintélye, akiből hiányzik a személyes szentség – ennek az Isten által készített templomnak tisztasága? Rövid idővel azután, hogy eljutottunk teológiánkhoz, az a tény tárult elénk, hogy nem voltunk jó emberek, tiszta lelkű, szent emberek és számtalan gonoszság volt körülöttünk, házainkban, nemzeti szokásainkban, társadalmunk szervezeteiben. Emiatt a Brahmo-Szamádzs a továbbiakban a társadalom megújításába kezdett. 1851-ben ünnepeltük az első vegyes házasságot. Az indiai vegyes házasság a különböző kasztokhoz tartozó felek összeházasodását jelenti. A kaszt rendszer egyfajta Kínai Fal, mely körülzár minden háztartást, és minden kis közösséget, melynek korlátain túl egy merész férfi, vagy nő sem kalandozhat. Mi a Brahmo-Szamádzsban felvetettük a következő kérdést: ‘E Kínai Fal örökre el kell-e válassza Isten gyermekeit?’ – Nem! Döntéseket le; és el vele!

Továbbá, tisztelt mesterem és barátom, Kesub Chunder Sen, úgy rendezte, hogy létrejöhetett a különböző kasztok közötti házasság. A bráhminok sértve érezték magukat. Az álbölcsek fejüket rázták; még a Brahmo-Szamádzs vezetői is vállukat vonogatták és zsebre tették kezeiket, így szóltak: ‘Ezek a fiatal bujtogatók tüzet akarnak gyújtani az egész társadalomban.’ Mégis a vegyes házasság, és az özvegyek újraházasodása megtörtént.

Tudják, hogy kik az indiai özvegyek? Egy tíz-tizenkét éves kislány, aki történetesen elveszíti férjét, mielőtt eléggé megismerné vonásait; és ettől a zsenge életkorától haláláig vezeklés, szigorúság, nyomor, egyedüllét és kegyvesztettség vár rá, amitől, ha csupán meghallanak, elborzadnának önök. Én nem értek egyet, vagy nem értem annak a nőnek magatartását, aki egyszer, aztán másodszor, meg harmadszor, negyedszer is férjhez megy, minden évszakban. Nem értem ezeknek az embereknek, vagy nőknek életvitelét. De azt gondolom, hogy embertelenségről tanúskodik az, ha egy tizenegy éves kislány elveszíti azt a valakiét, akit az emberek az ő férjének neveznek, akkor őt életfogytiglan az özvegység boldogtalanságába taszítják és olyan nyomort rójanak ki rá, mely egy bűnözőnek szegyenére válna. Ezt az embertelenséget minél hamarabb meg kell szüntetni. Ez a vegyes házasság és az özvegyek újraházasodása. Így tettük kezünket a társadalmi és belföldi fejlődés gondjainak megoldására. Ennek következtében hamarosan szakadás történt a Brahmo-Szamádzson belül. Minket, fiatalokat a társadalmi megújulás ellenére menesztettek és boldogulnunk kellett legjobb képességeink szerint. Amikor ezek a társadalmi megújulások részben megtörténtek, egy másik kérdés merült fel.

Megházasítottuk az özvegyet meggátolva így megégetésüket. De mi van a személyes tisztaságunkkal, saját lelkiismeretünk megszentelésével, saját lelkünk megújulásával? Mennyire leszünk elfogadhatóak a végtelenül igazságos Isten rettenetes ítélőszéke előtt? Maga a társadalmi reform és a közjó érdekében való tevékenység csak akkor létjogosult, ha a személyes tisztaság és a lélek szentsége, mindent felölelő elveiben fejlődik.

Barátaim, bevallom, hogy gyakran félelemmel gondolok az európai és amerikai társadalom állapotára, ahol oly sokrétű az önök tevékenysége, a munkájuk oly kiterjedt, hogy teljesen bele vannak merülve, és kevés idejük marad az újjászületés –, a személyes megszentelődés, a megpróbáltatás és ítélet, meg az Isten előtti elfogadottság nagy kérdésével foglalkozni. Ez minden kérdések legnagyobb kérdése.

A társadalmi reformok munkájának lejárta után az a nagy téma kezdett foglalkoztatni, hogy: miként újulhat meg egy ilyen bukott természet, ezt a szennyezett templomot milyen víz moshatja meg egy új és tiszta állapotra? Mi vet véget mindezeknek az indítékoknak, kívánságoknak, a gonosz indíttatásoknak és az állatias sugalmazásoknak, és mi alakítja az embert azzá, ami volt, – Istennek hibátlan gyermekévé, amilyen Krisztus volt, és amilyen volt minden újjászületett ember? Először a teológiai elvek, utána az erkölcsi elvek és a harmadik helyen a Brahmo-Szamádzs szellemi *elvei* – az imádat, a töredelmesség, az ima, a dicséret és hit; teljesen az Isten szellemére és az Ő szabadító szeretetére bízva magunkat.

[Ez a pogány filozófus csak részlegesen látja, hogy mi a bűn, ahogy az ő kifejezése mutatja: „Istennek hibátlan gyermekei,... amilyen **minden újjászületett ember** volt.” Ő nem látja, hogy a bukott emberi fajnak még a legjobbjai is távol álltak a valóságos szeplőteleniségtől, és tökéletességtől; ezért mindenkinek szüksége van Krisztus tökéletességének érdemeire és bűnázdozatára, hogy megigazítsa őket; imádságról, hitről, stb. és Isten kegyelméről beszél, de még nem tanulta meg, hogy Isten minden eljárásának alapja az igazság; és csak Krisztus áldozatának érdeme által lehet Isten igazságos és ugyanakkor a Krisztusban hívő bűnösök megigazítója és így el vannak fedezve a bűnért való engesztelés által, amely tizenkilenc évszázada, egyszer és mindenkorra letétetett és amely tanúságul tétetik mindenkinek a kellő időben.]

Az erkölcsi törekvések nem jelentenek szentséget; egy **vágy**, hogy jók legyünk még nem jelenti azt, hogy **jók vagyunk**. Az a bika, mely száz kg. cukrot cipel a hátán egy csepp édességet sem érez az ő terhe miatt. Minden törekvésünk, jó vágyunk, álmunk, és minden kitűnő prédikáció, hallva, vagy mondva azokat, belealudva, vagy akár figyelmesen hallgatva, soha sem teszük tökéletessé az életet. Egyedül az odaadás, az ima, Isten szellemének közvetlen felfogása, a közösség Ővele, az Ő fensége előtti teljes megalázkodás, áhítatos buzgóság, meg lelkesedés, szellemi elmerültség, Istenben élve és mozogva, ezek

a személyes szentség titkai. A haladásunk harmadik szakaszában szellemi lelkesedés, kitartó áhítat, erős buzgóság, meditáció, végtelen megalázkodás, nem csak Isten előtt, hanem emberek előtt is, az életünk szabályává válik. Isten láthatatlan; nem árt senkinek sem és nem tesz senkit kevésbé tiszteletreméltónak, ha azt mondja Istennek: 'Bűnös vagyok, bocsáss meg'. De ezt az emberek előtt megvallani, megalázkodni fivéreink és nővéreink előtt, a szent emberek lábát mosni, érezni, hogy Isten szent gyülekezetében nyomorult, szerencsétlen, nevetséges emberek vagyunk, ez bizonyos alázatot és erkölcsi bátorságot igényel.

Utoljára említeném a Brahmo-Szamádzs haladó *jellegét*.

A kereszténység kinyilatkoztatja az Isten dicsőségét. A hinduizmus az Ő végtelen és örök kiválóságáról beszél; az iszlám tűzzel és vassal bizonyítja a mindenhatóságnak akarátát; a buddhizmus elmondja, hogy milyen békés és örömteljes Ő, Aki a vallások Istene, minden ország, minden írás, és minden felekezet Istene. Fejlődésünk azon alapszik, hogy egy nagy rendszeren belül összhangba hozzuk ezeket a rendszereket, a különböző tanításokat és kifejtéseket. Ezért nevezik a Brahmo-Szamádzsban a vallások új rendszerét Új Elrendezésnek. A keresztény csodálattal beszél a kereszténységről; úgy a zsidó is a judaizmusról, a mohamedán is a koránról, és a zoroasztrista a zend-avesztáról. A keresztény csodálja az ő szellemi kultúrájának elveit; a hindu is, és a mohamedán is a *sajátját*.

De a Brahmo-Szamádzs elfogadja és összhangba hozza ezeket a szabályokat, rendszereket, elveket, tanításokat és tanokat és egy rendszerbe foglalja őket. Ez az ő vallása. Egy teljes évtizede barátom, Kesub Chunder Sen, én és a Brahmo-Szamádzs más apostolai falúról falúra, tartományról tartományra, földrésről földrészre járva, hirdetjük az Új Elrendezés korát és az összes vallás tanításainak, meg rendszerének összhangját az egy Igazság és az élő Isten dicsőségére. De mi egy elnyomott faj vagyunk, nem vagyunk oktatottak, tehetetlenek vagyunk, nincsenek anyagi forrásaink arra, hogy az emberek meghallgassák üzenetünket. Az idő

beteljesedett és önök összehívták a vallások ezen fenséges parlamentjét és azt az üzenetet, melyet nem tudtunk mi népszerűsíteni, kézhez kapják népszerűsítés végett.

Nem úgy jöttem erre a kongresszusra, mint egy egyszerű tanulmányozó, vagy mint aki a saját rendszerét akarná igazolni. Úgy jöttem, mint egy tanítvány, mint egy követő, mint egy testvér. Legyen áldott az önök munkája bőséggel és nem csak a kereszténység és Amerika lesz felemelve, hanem a Brahmo-Szamádzs fogja nagyon felmagasztalva érezni magát: és e gyarló ember, aki ekkora távolságot tett meg, hogy az önök részvétét és jóindulatát megnyerje, bőségesen megjutalmazva érzi magát.

Maradjon önöknél az Új Rend terjesztése és tegye önöket testvéreinkké. Minden vallás képviselői, egyesüljenek vallásaik az Isten atyaságában és az emberek testvériségében, hogy a Krisztus próféciája beteljesedhessen, a világ reménysége is betelhessen és az emberiség az Istennek, a mi Atyánknak királyságává válhasson.”

Ebből láthatjuk e vendég filozófusok világosan kifejtett céljait és reményeit; ki állíthatná, hogy elszalasztották lehetőségeiket? Ha sokszor hallottuk már a parlament előtt az Isten atyaságát és az újjá nem született emberek testvériségét, sokkal többször hallottuk ezt a parlament után, anélkül, hogy elismernék az egy Megváltónak és Üdvözítőnek szükségességét abban, hogy a bűnösökkel megbékélést biztosítson és hogy megnyisson egy utat, „melyet Ő szentelt nekünk új és élő út gyanánt [az Isten családjába való visszatérésre], a kárpit, azaz az Ő teste által”. Ha mi hallottunk a parlament előtt a társadalomnak az erkölcsi reformok általi megváltásáról, ami a drága vér általi megváltás ellentéte, akkor még többet hallottunk a Krisztus nélküli vallásáról. Ez a bukás végső állapota az Evangéliumi korszak utolsó napjaiban. Ez folytatódni és növekedni fog. A Szentírás kijelenti, hogy: „elesnek mellőled ezren”; Pál apostol sürgeti, hogy „vegyétek föl Istennek minden fegyverét ama gonosz napon”; és a Jelenéseket közvetítő János ekképpen szól: „Ki állhat meg?” A Szentírás teljes lényege Isten azon akaratára utal,

hogy most egy nagy **megpróbáltatás** jöjjön mindazokra, akik Krisztus nevét magukra vették és hogy a „konkoly” – a hitvallók nagy tömege elbukjon az Urunk Jézus által egyszer és mindenkorra letett **váltáságáldozatba** vetett hitnek megvallásától, mert ők soha sem fogadták be az igazságot szeretettel. – 2. Tess. 2: 10-12

EGY HANG JAPÁNBÓL

Amikor a tanult buddhista japán, Kinza Ringe M. Harai, a gyűlésen felolvasta írását „Japánnak a kereszténységgel szembeni valódi álláspontjáról”, egy pár keresztény misszionárius tiltakozása jeléül homlokát ráncolta. Viszont a buddhista folytatta azoknak a hamis keresztényeknek címzett szűrő rendreutasítását, akik oly sokat tettek az evangélium Japánban való elterjedése ellen. Az ő szavai következnek:

„Nagyon kevés ország létezik a világon, melyet annyira félreértenek, mint Japánt. A számtalan, igazságtalan ítélet mellett a honfitársaim vallásos gondolkozását különösen félremagyarázzák és a teljes nemzetet pogánynak ítélik. Legyenek ők pogányok, vagy akármik, tény az, hogy a Japán történelmének kezdete óta, minden tanítást nyitottan fogadtak; a kívülről jövő tanítások teljes összhangba kerültek az ősi vallással, ez látható abban a sok templomban, melyet az igazság nevében építettek buddhizmus és sintoizmus vegyes elnevezéssel; ez látható a konfucianizmus és a taoizmus, vagy más izmus tanítóinak kapcsolataiban és a buddhista, meg a sintó papok közötti kapcsolatban; ez látható a japán egyénben, aki tisztelettel adózik a fennebb említett minden tanításnak; ez látható a különleges japán házak építésében, melyeknek általában két helyiségük van, az egyik egy kicsinyített buddhista templomnak, a másik meg egy kis sintó szentélynek van szánva, melyek előtt a család a két vallás megfelelő írásait tanulmányozza. Valójában az ötvözött vallás egy japán különlegesség és nem haboznék ezt japánizmusnak nevezni.

Viszont önök tiltakozni fognak és azt fogják kérdezni, hogy nemzetünk miért nem fogadta oly melegen a kereszténységet,

mint a többi vallást? Éppen e kérdés, akartam felvetni önöknek. Két okból nem fogadták oly szívélyesen a kereszténységet. Ez a nagy vallás széles körben elterjedt az országunkban, de 1637-ben a keresztény misszionáriusok a megtértekkel együtt egy tragikus és véres felkelést szítottak az ország ellen és akkor érthetővé vált, hogy ezek a misszionáriusok valójában a saját hazájuk igája alá akarták hajtani Japánt. Ez megrázta Japánt és egy évbe került a Sogun kormánynak, míg elfojtotta ezt a bujtogatott szörnyű felkelést. Azoknak, akik avval vádolnak bennünket, hogy hazánk egy előbbi korszakban betiltotta a keresztény vallást, azt válaszolom, hogy nem vallási, vagy faji ellenszenv miatt történt. Annak érdekében, hogy elejét vegyük más ilyen lázadásnak és hogy megóvjuk függetlenségünket arra kényszerültünk, hogy betiltsuk az evangélium terjesztését.

Ha történelmünk nem jegyzett volna fel egy ilyen, idegenek általi, vallási lepel alatt végzett pusztítást, és ha népünk nem rendelkezett volna a kereszténység nevével szemben egy ilyen örökölt rémülettel és előítélettel, az egész nemzet felkarolta volna azt. De ez a zavaró eset elmúlt és mi el is felejthetnénk. Mégis nem egészen alaptalan ez a rémült gyanakvás, vagy önök szerint babona, hogy a kereszténység a hódítás eszköze, ami elkerülhetően, vagy elkerülhetetlenül felbukkan a keleti gondolkodásban; ugyanis ismert tény, hogy a kereszténység bizonyos nagyhatalmú nemzetei fokozatosan beavatkoznak a Kelet dolgaiba. Amikor az ezt követő körülmények naponta hatással vannak lelkiületünkre, felélénkül egy elmúlt történelmi tény eleven emléke. A körülmény amelyről beszélni fogok az egy jelen tapasztalatunk, amelyre külön felhívnam e parlament figyelmét és nem csak e parlamentét, hanem az egész kereszténység figyelmét is.

1853- óta, amikor Commodore Perry Japánba jött, mint az Amerikai Egyesült Államok elnökének követe, országunk ismertebbé kezdett válni a nyugati országok számára, az új kikötők tágra nyitották kapuikat, és az evangélium korlátozását eltörölték, mint a keresztény lázadás előtti időszakban. A

Yeddoban (ma Tokió) tartott gyűlésen 1858-ban egyezményt kötöttek Amerika, Japán és Európai hatalmak között. Ez abban az időben volt, amikor országunkat még feudális kormány vezette. Tekintettel arra, hogy két évszázada el voltunk szigetelve, az 1637-es keresztény felkelés óta, a diplomácia egy egészen új tapasztalat volt a feudalista hivatalnokok számára, akik teljes bizalmukat helyezték a nyugati nemzetekbe és módosítás nélkül elfogadták az egyezmény minden cikkelyét, melyet az idegen kormányok mutattak be. Az egyezménynek megfelelően mi egy nagyon kedvezőtlen helyzetbe kerültünk. Többek között két olyan cikkely létezik, mely megfoszt bennünket jogainktól és előnyeinktől. Az egyik pont a nyugati nemzetek területenkívülisége Japánban, mely által minden olyan, akár tulajdon-, akár személyi jogra vonatkozó ügy, amely a mi országunk területén közöttük, vagy közöttük és egy japán között merülne fel a nyugati nemzetek hatóságainak hatáskörébe tartozna. A másik pont a vámilletékekre vonatkozik, mely által nekünk, kivéve az értékekre kivetett 5%-ot, nincs jogunk többet kivetnünk ott, ahol megfelelő lenne azt tenni.

Ugyancsak ki volt kötve, hogy ebben az egyezményben a szerződött felek bármelyike felülvizsgálatot követelhet, miután egy évvel előbb értesítette a másikat, vagy 1872 július 1. után. Ezért 1871-ben kormányunk egy felülvizsgálatot igényelt és azóta folyamatosan kéri, de az idegen kormányok több kifogást felhozva, gyakorlatilag figyelembe sem veszik kérésünket. Az Egyesült Államok és Japán közötti egyezmény egyik részét érvénytelenítették, ami a vámilletékekre vonatkozik, amiért őszintén hálásak vagyunk a jóindulatú Amerikának. Sajnálom, hogy mondanom kell, de mivel egy európai ország sem követte ez irányban az amerikai felismerés példáját, a vámhoz való jogunk ugyanabban a helyzetben maradt, mint azelőtt.

Nincs jogi hatalmunk a Japánban lévő idegeneken és ennek természetes következménye az, hogy jogi és erkölcsi hátrány ér bennünket, aminek eredménye a hazai sajtónkban látható. A nyugatiak messze laknak tőlünk, ők nem tudhatják a pontos

körülményeket. Valószínűleg időnként meghallják a Japánban élő misszionáriusok és a barátaik jelentéseit. Nem kétlem, hogy jelentéseikben igazat mondanak, de ha bármely személy valós értesülést akar szerezni barátjáról, akkor több irányból jövő véleményt kellene meghallgasson róla. Ha elfogulatlan elmével, közelebről megvizsgálnák, hogy milyen sérelem ért bennünket elcsodálkoznának. Többféle igazságtalanság között voltak újak, nekünk, ‘pogányoknak’ ismeretlenek és azoknak is, akik még merészelnek beszélni róla magánbeszélgetéseik során.

Az idegen nemzetektől jövő egyik kifogás az, hogy országunk még nem civilizált. Az lenne-e a civilizált törvények elve, hogy az úgynevezett civilizálatlanok, vagy gyengébbek jogait és nyereségeit fel lehet áldozni? Én úgy értem, hogy a törvény szelleme és szükségessége a gyengébbek jogainak és jólétének védelme az erősebbek támadásaival szemben; de én soha sem tanultam a felületes tanulmányaim alatt, arról hogy a gyengébb fel kell legyen áldozva az erősért. Egy másik fajta mentegetőzés vallási forrásból ered, és azt állítja, hogy a japánok bálványimádók és pogányok. Népünk akár pogány, akár nem, egyszer majd megtudják, ha előítélet nélkül, megbízható japán forrás alapján fogják vizsgálni vallási nézeteinket.

De elfogadván az érv kedvéért azt, hogy bálványimádók és pogányok vagyunk, keresztény erkölcs-e lábbal tiporni egy nem keresztény nemzet jogait és előnyeit, az igazságtalanság szennyével besötétítve a természet adta örömeiket? Azt olvasom a Bibliából, hogy ‘aki arcul üt jobb felől, tartsd oda neki a másik arcodat is’, de nem lelek egy olyan részt sem, ahol azt írná, hogy ‘aki igazságszolgáltatást kér, üssed arcon jobbfelől és amikor a másik arcát is tarja, azt is üssed meg’. Azt is olvasom a Bibliából, hogy ‘annak, aki el akarja perelni a köntösödöt, add oda a köpenyedet is’, de azt a részt sem lelem, mely azt írná, hogy ‘ha elpereled valakitől a köntösét, vedd el a köpenyét is’.

Őnök a misszionáriusait küldik Japánba, akik arra tanítanak, hogy legyünk erkölcsösek és higgyünk a kereszténységben. Szeretünk erkölcsösek lenni; tudjuk, hogy a kereszténység jó és

hálásak vagyunk ezért a szívességért. Mégis népünk méginkább zavarba esett és nagyon kételkedik a tanácsban, amikor azt látjuk, hogy a feudalizmus idején, a mi fiatalságunk idején kötött szerződést, még mindig fenntartják a kereszténység hatalmas nemzetei, amikor megtudjuk, hogy minden évben sok nyugati, fókavadász hajó hatol be felségvizeinkre; amikor törvényes ügyeinket Japánban számunkra mindig kedvezőtlenül idegen hatalmak döntenek el, amikor egy pár éve egy japánnak nem engedélyezték felvételét Amerika egyik, Csendes-óceán partján lévő egyetemére, mert más fajhoz tartozik, amikor egy pár hónapja egy San-Franciscói iskolai tanács olyan szabályzatot rendelt el, hogy egy japánnak se engedélyezzék az általános iskolákba való belépést, amikor a múlt évben a japánokat általánosan kiűzték az Egyesült Államok bizonyos területeiről, amikor San Franciscóban üzletembereinket arra kényszerítették bizonyos szervezetek, hogy ne alkalmazzanak japán segédek, vagy munkásokat, hanem amerikaiakat, amikor léteznek olyanok abban a városban, akik nyilvánosan szónokolnak ellenünk, akik már itt vagyunk; amikor sokan avval a felirattal vonul fel, hogy 'Japánok el kell menjenek'; amikor a japánok a Hawaii szigeteken meg vannak fosztva választójoguktól; amikor azt látjuk, hogy Japánban bizonyos nyugati emberek házuk bejárata elé olyan táblát állítanak, melyen ez áll: 'Japán embernek belépni tilos!', akár egy 'Kutyával belépni tilos!' tábla. Annak ellenére, hogy egy bizonyos szempontból kedves a nyugati nemzetektől, hogy misszionáriusokat küldenek hozzánk, ésszerűtlen lenne-e részünkről, értelmes 'pogányok' részéről az, hogy zavarban legyünk egy ilyen helyzetben és habozzunk lenyelni a kereszténység mennyének édes szirupját? Ha ilyen a keresztény etika, hát jó, mi tökéletesen meg vagyunk elégetve avval, hogy pogányok vagyunk.

Ha bárki azt állíthatja, hogy sokan vannak Japánban, akik a kereszténység ellen beszélnek és írnak, nem vagyok képmutató, nyíltan kijelentem, hogy én voltam az első országunkban, aki valaha nyilvánosan támadta a kereszténységet – **nem az igazi**

kereszténységet, hanem a hamis kereszténységet, a rosszat, amit velünk tett az kereszténység népe. Ha bárki elítélné a japánokat, azért, mert erős keresztény-ellenes szervezetei voltak, akkor becsületesen bevallom, hogy én voltam az első Japánban, aki valaha a kereszténység ellen egy egyesületet szerveztem, **nem a valódi kereszténység ellen, hanem magunk védelmére a hamis kereszténységgel** és azon igazságtalanságokkal szemben, amit a keresztényektől kapunk. Ne gondolják, hogy azért foglaltam állást ilyen módon, mert buddhista vagyok, mert ez volt álláspontom több évvel a buddhista egyházba lépésem előtt. Ugyanakkor büszkén kijelentem, hogy én voltam az aki nyilvánosan fejtegette a vallások rokonságát, Egységbe foglaló vallás, címen. Ezt azért mondom el, mert nem óhajtanám, hogy vakbuzgó buddhista szektásnak tartsanak engem.

Valójában nem létezik szektás az én országomban. Népünk jól ismeri, hogy milyen elvont igazság van a kereszténységben, és minket, legalábbis engem nem érdekel a név, ha tanításokról beszélek. Nevezzék a kereszténységet buddhizmusnak, vagy fordítva, konfucianistának nevezzenek, vagy sintoistának, nem vagyunk különbek, de különbek vagyunk a tanított igazságban és annak következetes alkalmazásában. Akár Krisztus üdvözt, vagy kerget bennünket a pokolba, vagy hogy Gautama Buddha egy valódi személy volt, vagy soha sem létezett, számunkra nem ez a szempont, hanem a lényeg, amelyre hangsúlyt fektetünk a tanításnak és a magatartásnak következetessége. Emiatt, ha nem mondanak le arról a következtetlenségről, amit észrevettünk és főleg ha azt a velünk szemben való igazságtalan bánásmódot felül nem vizsgálják és nem fektetik igazságos alapokra, népünk sem fogja száműzni előítéletét arról a kereszténységről, melynek igazáról hiába szónokolnak ékesszólóan. Gyakran ‘barbároknak’ neveznek minket, és sokszor hallottam, hogy a japánok merevek, nem tudják megérteni a Biblia igazságát. Elismerném, hogy ez egy bizonyos értelemben igaz, mert habár ők csodálják a szónok ékesszólását és bátorságát és elismerik logikus érveiket, mégis ők nagyon önfejtűek és nem csatlakoznak a kereszténységhez,

ameddig arra gondolnak, hogy a nyugati erkölcs szerint lehet egyet prédikálni és mást csinálni...

Ha bármely vallás az emberiség elleni igazságtalanságra tanítana, felemelném szavam ellene, ahogy ezzel mindig *mindenemmel* szembe is szálltam. Vagy lelelkeseredettebb ellensége leszek a kereszténységnek, vagy a lelelkesebb csodálója evangéliumának. A parlament szervezőinek és a világból itt összegyűlt hölgyeknek és uraknak kifejtem, hogy az önök törekvése a vallások nem névleges, hanem gyakorlati egyesülése. Mi, a negyven milliós Japán, határozottan és kitartóan a nemzetközi jog alapján állva, még mindig várjuk a keresztény erkölcsnek további megnyilvánulásait.”

Micsoda észrevétel ez a kereszténység kudarcára, amit a világnak az igazsághoz és az igazságossághoz való megtérítésében vallott! Mennyivel inkább megalázkodásra és töredelmességre, semmint a dicsekvésre ad ez okot!

A keleti fiatalemberek is hallatták hangjukat, a konstantinápolyi Herant M. Kiretsján által:

„Testvéreim, minden *országból*: A keleti fiatalokat képviselve állok itt, különösen a piramisok országától a szibériai jégmezőig és általában az Égei-tenger partjától Japán vizekig. Viszont a vallásoknak eme csodálatos parlamentjén, ahol együtt találom magam a kelet fiaival az amerikai nyilvánosság előtt, az első szándékom elmondani önöknek, hogy tudtukon kívül a hitelezőik tanácsát hívták össze. Nem azért jöttünk, hogy akadályozzuk ügyeiket, hanem hogy megnyissuk szívüket. Forduljanak könyveikhez és lássák meg, ha igényünk nem jogos. Mi adtunk önöknek tudományt, filozófiát, teológiát, zenét és költészetet, és nagyon nagy áron történelmet. Sőt, abból a fényből, mely a Mennyből országunkra áradt, jelentek meg azok, akik önöknek a bizonyság fellegét és sugallatát jelentik örökre: a szentek, apostolok, próféták és mártírok. Avval a gazdag tőkével egy döbbenetes vagyont hordtak össze, annyira, hogy vagyonuk elrejtette szemeik elől kötelezettségeiket. Mi nem akarunk

osztolni gazdagságukban, de jogos lenne, hogy részesedjünk a jutalékból, és szokás szerint, egy fiatal nyújtja be az utalványt.

Önök nem tudják pénzzel kifizetni ezt a jutalékot. Aranyukat önök maguknak akarták. Ezüstjük kegyvesztett lett. Mi azt akarjuk, hogy önök a szívük teljes rokonszenvének jutalékát adják nekünk. Egy ötvöshöz hasonlóan, aki olvasztótégelyébe vet mindenféle színű és formájú aranyrögöt, a tűzben tiszta arany folyik ki, önök összehívták a Föld minden irányából az embereket és itt állván önök előtt a komoly gondolkodás, és őszinte igazságkeresés olvasztótégelyében, amikor a parlament bevégeződik azt fogják látni, hogy a faji előítéletből, dogmákból, a különböző imádati formákból és szokásokból az emberiség tiszta aranya fog kifolyni és mostantól nem úgy tekintenek ránk, mint valami távoli országok idegeneire, hanem mint kínai, japán, indiai, görög, örmény testvéreikre és megosztják velünk szívük jutalékát; amellet önök oly nagy áldást nyernek, hogy ez lesz a jövőendő számára a próféciák földje, mely visszhangozza azt az édes dallamot, mely egykor országunkban volt hallható: 'Békesség a Földön és az emberekhez jóakarát.'

Oly sok mindent mondtak itt a nagy Kelet vallásos életében tapasztalt, bölcs emberek, hogy nem kell elvárják tőlem azt, hogy valamit is hozzátegyek. Nem álltam ki ide elbizakodva, hogy valamivel többet tudok mondani a világ vallásairól. Viszont most az emberiség egy új sarja emelkedik ki a nagy múltból, melynek befolyása kétségtelenül a legfontosabb tényező lesz az emberiség közelgő évszázadi munkájában. Ők a múltnak termékei és most a jelen, új élettel kerülnek kapcsolatba – a Kelet fiataljairól szólok, azokról, akik arra készülődnek a nagy Nyugaton *élő* testvéreikkel együtt, hogy birtokukba vegyék a földet.

Egy filozófiát hozok a Boszporusz partjáról és egy vallást Nagy Konstantin városából. Az én határozott meggyőződéselem és következtetésem, mely több éve fejlődött ki bennem, ennek a parlamentnek hatása alatt gyökeréig megrendült. De ma megtaláltam azokat a gyökereket, még mélyebben szívemben,

melynek ágai magasan felérnek a mennybe. Nem feltételezem, hogy akármi újat hozok önök számára, viszont ha minden következtetés logikusnak tűnik önöknek, abból az előtételtől, amit az emberi értelem elfogadhat, akkor meg vagyok győződve, hogy hitelt adnak szándékunk becsületességnek és elismerik értelmes lényekhez méltó jogunkat ahhoz, hogy határozottan kitartsunk amellett, amit most önöknek be fogok mutatni.

Amikor a mai fiatalok gyermekek voltak, ők nem láttak és hallottak egyebet naponként az emberek között, mint vallási és nemzetiségi különbségekből eredő gyűlölködést és elszakadást. Nem szükséges önöknek elmagyarázzam az ilyen életnek befolyását a fiatalok életére, akik táborokra osztva szemben találják magukat testvéreikkel, akikkel kapcsolatba kellett volna kerüljenek az élet mindennapi foglalkozásaiban. Amint századunk utóbbi éveiben az oktatás világossága és a szabadság gondolata kezdett elterjedni egész keleten, ez az iga a keleti fiatalok nyakán egyre zavaróbb lett és a teher túl súlyossá vált.

Amint már említettem, minden nemzetiség fiataljai, akik az elmúlt harminc évben Párizs, Heidelberg, Berlin és Európa más városainak egyetemén, valamint a Konstantinápolyi Császári Líceumban szerezték meg képzésüket, tudatosan, vagy öntudatlanul, békésen, vagy erőszakosan szöve vallásuk szövevényét annyira, hogy fiatalok ezrei számára hangjuk szent és áldásnak számít, szívvel-lélekkel felsorakoztak mögéjük.

Ők nagy számban meglelik testvéreiket kelet minden városában, ahova az európai civilizáció a legcsekélyebb mértékben hatolt be és alig létezik város, mely nem érezné meg hatásukat a század vége előtt. Az ő vallásuk minden vallás között a legújabb, és nem hoztam volna ezt a kérdést szóba erről az emelvényről, ha nem lenne tény, hogy ez az egyik legerősebb hatás keleten, amellyel mi, vallásos fiatalok, hathatósan kell megbirkózzunk, ha a legcsekélyebb befolyást akarjuk elérni az illető országok népeinél.

Ne feledjük, ők értelmes lények, kiváló képességű emberek, akik a keleti fiatalokkal bebizonyították ezt a civilizált világ

minden művészetében, tudományában és üzletében, a nemzetek hadseregeiben, a királyok jobbán, mindenütt egyenlők a többi emberi fajjal. Sőt, legtöbbször őszi meggyőződésű és legjobb szándékú, és amikor önök, a vallások parlamentjének tagjai, meghallják az ő véleményüket a vallásról és elgondolkodnak azon, biztos vagyok benne, hogy csak a legnagyobb együttérzést érezhetnek irántuk és azon ország iránt, amelyben élnek.

Én személyesen a keleti vallásos fiatalokat képviselem; de hadd beszéljek a legújabb vallás fiataljainak megbízásából is önök, az összes vallás apostolai, előtt: 'Önök a vallás nevében jönnek hozzánk, hogy olyasmit hozzanak nekünk, amivel már rendelkezünk. Mi azt hisszük, hogy az ember elégséges maga számára ha, ahogy önök mondják, egy tökéletes Isten teremtette őt; ha önök békén hagyják, akkor mindössze azzá válik, amivé kell. Oktassák és képezzék őt, de ne kötözzék meg kezét, lábát és akkor ő tökéletes ember lesz, bármely más embernek méltó testvére. A természet eléggé megáldotta az embert, és önök mindazt használhatják, ami értelmi képességekben adatott, mielőtt Istent ennél többért zaklatnák. Ráadásul, senki sem találta meg Istent. Rendelkezünk minden ihlettel, amire szükségünk van az édes költészetben, az elragadó zenében, és a kifinomult ízlésű férfiak, meg nők társaságában. Ha *valakit* meg kell hallgassuk, akkor azt szeretnénk, hogy Handel beszéljen a Messiásról, és elég a Beethoven zenéje, hogy zengjen a Menny.

Nincs kifogásunk a keresztények ellen, de azt kell mondjuk önöknek is, mint minden vallásnak, hogy a lehető legnagyobb kárt okozták az emberiségnek: embert ember ellen, népet nép ellen uszítottak. És most, hogy egy rossz dolgot még jobban elrontanak, önök eljöttek e felülmúlhatatlanul józan ész korában, hogy lehetetlen dolgokkal töltsék meg az emberek elméjét és megterheljék ezernyi szekta vég nélküli előadásával. Mivel sok ilyent hallottam önöktől, tudom, hogy még hányan következhetnének. Szerintünk el kell kerülni, az olyanokat, mint önök, mert filozófiájuk és tanaik borúlátást szülnek az országban.'

Majd egy vallásos ösztönnel és velünk, keletiekkel, született tisztelettel, azonnal hozzá tenném: 'tudják meg, mi nem vagyunk hitetlenek, vagy ateisták, vagy kétkedők. Nekünk egyszerűen nincs időnk ilyesmikre. Tele vagyunk a minőségi élet iránti lelkesedéssel és szabadságot kívánunk a világ minden fiatalja számára. Nekünk egy olyan vallásunk van, mely minden ország minden emberét egyesíti és megtölti a földet boldogsággal. Kielégít minden emberi szükségletet és innen tudjuk, hogy egy igazi vallás és főleg onnan, hogy békét és nagy összhangot teremt. Tehát nekünk nincs szükségünk egyik izmusukra sem egyik rendszerükre, meg tanukra sem. Mi nem vagyunk materialisták, szocialisták, racionalisták, pesszimisták és nem vagyunk idealisták sem. A mi vallásunk az első vallás volt és mégis a legújabb – mi úriemberek vagyunk. A béke és az emberiség nevében, nem tudnának minket békén hagyni? Ha önök ismét meghívják bennünket a vallás nevében, nekünk egy előzetes elfoglaltságunk lesz, és ha ismét arra hívnak, hogy prédikáljanak, mi nem leszünk otthon.'

Ez a keleti fiatal; ő olyan mint a zöld babérfa, ahol egy elpusztul, hús is lesz a helyén, hogy betöltsék a hiányt. Higgyék el szóról szóra, nem túlzok, tízszerte több értelmes embert hallottam mély érvekkel beszélgetni a hadseregben, a tengerészetben, kereskedőket, jogászokat, az utcán, a hajókon, a Horn-fokon, Boszporuszon, Romániában, Bulgáriában, éppen úgy, mint Párizsban, New Yorkban, meg a chicagói előadóteremben – töröktől, örménytől, görögtől és hébertől éppen úgy, mint bulgártól és szerbtől; azt mondhatom, hogy ez az új pótvallás őrzi Európában meg Keleten a kereskedelem, az irodalom, a tudomány és a törvény kapuit, ez a leghatékonyabb erő, mely a keleti nemzetek sorsát alakítja; értelmes módon számolni kell vele a vallás jövőjére gondolva; és egy olyan érveléssel kell szembenézni vele, melynek akkora súlya legyen a keleti fiatalok szemében, mint amilyent a tudomány, meg az irodalom adott az új, nemesebb osztály kezébe.

Van a keleti fiataloknak egy másik osztálya, akik magukat vallásos fiataloknak nevezik, akik az elődeik ősi hitét tartják. E fiatalokról is állítom, hogy céljaik becsületesekek, értelmesek, valamint meggyőződésük szilárd. Érdeklükben szólva a magam érdekében is szólok: Önök természetesen látni fogják, hogy mi a legkorábbi napoktól fogva kapcsolatba kellett lépünk az új vallással – hadd nevezzem így, mert rövidebb. Együtt kell legyünk e fiatalokkal a kollégiumokban és egyetemeken; kézen fogva kell végigjárjuk a tudományt, a történelmet, az irodalmat, a zenét és a költészetet és természetesen osztoztunk minden tudományos következtetésben vetett erős hitben, az emberi szabadság elveihez keményen ragaszkodva.

Mindenekelőtt, mindazok a keleti fiatalok, akiknek egy mély vallásos meggyőződésük van, kiállnak az emberi méltóságért. Sajnálom, de a filozófiák és a teológiák egyesült szóváltásaiból egy tökéletlen emberiség oly elkerülhetetlen következménye tárul elénk, hogy mielőtt bármely vallásról beszélünk, el kell ismerjük és így kell szóljunk: ‘hisszük, hogy emberek vagyunk’. Azon állítás, hogy az ember nem elégséges önmaga számára és hogy szüksége van neki egy vallásra ahhoz, hogy tökéletessé váljon, szerintünk az emberiség rágalalmazása és egy vád az embert teremtő Istennel szemben.

[Figyeljük meg, hogy az érzéki ember miként vádolja és mentegeti magát egy lélegzetre. A tökéletlenség nem tagadható; de azt állítja, hogy van erőnk ahhoz, hogy idővel tökéletesítsük magunkat és így az Isten által nyújtott, „bűnért való áldozat drága vérének” szükségességét a pogány éppen úgy **semmibe veszi**, mint ahogy a világi-bölcs keresztény is **tagadja**.]

Az emberiségnek megrágalmazása az, hogy az egyik, vagy másik emberi családra tekintünk és azt mondjuk, hogy a jóság, igazság, magas eszmék, és az állati ösztönök fölött álló élet felfogását tanúsítják amiatt, mert vallásos tanítást kaptak ettől, vagy attól az embertől, vagy egy mennyei kinyilatkoztatásból. Mi azt hisszük, hogy ha ember az ember, akkor mindezek benne vannak éppen úgy, mint ahogy minden testi képességét is

magában hordozza. Megmondanák nekem, hogy */a természetben fellelhető összhang és szépség példái ellenére is/* az embernek szüksége lenne-e a vallásra, vagy egy külső segítségre ahhoz, hogy testben és lélekben emberi tökéletességre jusson és felismerje az emberek testvériségét és békében éljen az Isten földjén? Én azt mondom, hogy ilyen tanokat elterjeszteni és belenyugodni, egy vád az embert teremtő Isten ellen.

Mi a tudomány indokolatlan következtetéseit sem fogadjuk el. Nekünk semmi közünk sincs a majmokhoz. Ha valamit akarnak nekünk mondani, ők fel kell emelkedjenek hozzánk. **Létezik egy nyugati, bonyolító szellem, melyet mi nem tudunk megérteni.** Az Egyesült Államokban szerzett egyik első tapasztalatom az volt, amikor Philadelphiában részt vettem egy fiatal hölgyek és urak összejövetelén, az est témája az volt, hogy rendelkeznek-e, az állatok lélekkel, és főleg a macskára tértek ki. Nagyon komoly és tudományos írásokat olvastak fel. Viszont az volt a következtetés, hogy nem tudják pontosan, hogy mi egy macska és hogy mi a lélek. Ők nem tudták eldönteni a kérdést; de ez egy vallással kapcsolatos, komoly kérdés maradt. Tegyük fel, hogy egy amerikai kislány megkérdi az anyjától, hogy a macskáknak van-e lelkük. Ő röviden lezárja a kérdést és például azt mondja: ‘Kedvesem, menj csak le és nézd meg, hogy fő-e már a víz. (Ki tömte meg a fejed ilyen kérdésekkel? Természetesen, hogy a macskáknak van lelkük. A macskáknak macska-lelkük van és az embereknek emberi lelkük van.) Most eridj le!’ És a gyerek lemegy örülve annak, hogy ő ember. És ha az én örmény asszonyom egy nap szembesül a hiányzó láncszemmel, amiről annyiszor hallunk, még az ő kiegyensúlyozottsága is zavartalan marad és továbbra is sütkérezik az emberi dicsőségében felvilágosítva önöket, hogy a hiányzó láncszemnek hiányzó láncszem-lelke van és az embernek emberi lelke van.

Eddig jutunk a nemes osztály fiataljaival az emberi lét egyszerű síkján állva. De itt egy olyan fordulópont van, ahol mi leválunk és messze eltérő utakra térünk. Mi azt kiáltjuk: ‘hagyjatok minket terjeszkedni és sorsunk magaslatára

emelkedni!’ – és íme, egy láthatatlan erőre találunk, mely nem hagy minket békén. Rájövünk arra, hogy majdnem mindent megtehetünk a tudomány és a művészet területén. De, amikor odajutunk, hogy kövessük a felfogásunk szerinti magasztost és nemeset, mely igaz és a kibontakozásunkhoz fontos, hiányzik az erőnk és hatalmunk, hogy arra haladjunk. Ezt a legegyszerűbb formában mutatnám be, mert itt nem tudom részletezni. Számunkra a tény annyira valóságos, mint az emberi méltóság, hogy létezik egy erő, mely eltéríti az embereket az egyenességtől és a becsülettől, amelyről tudják, hogy azon kéne haladjanak. Önök nem mondhatják, hogy ez velünk született, mert mi érezzük, hogy nem tartozik hozzánk. És ha nem tartozik hozzánk és ha az helyes felfogás, hogy az ember romlásba, nyomorba, kapzsiságba és felebarátjának összezúzására irányuló indulatba süllyedt, akkor mi azt fogjuk mondani, hogy ‘hagyják őt békén, hogy azt tegye, amit Isten akar tőle.’

Tehát, röviden azt mondanám bárkinek, aki itt arra készült, hogy tömören összefoglalja hitvallását, hogy mielőbb illessze abba azt is: ‘Hiszek az ördögben, Isten ősi ellenségében, az ember előtti vádlójában.’ Egy ördög az egész világegyetemnek? Nekünk mindegy. Egy légiónyi ördög ostromol minden lelket? Számunkra ennek sincs jelentősége. Mi tudjuk, hogy létezik egy emberen kívüli hatalom, mely hatalmasan félrehúzza őt; és nincs hatalom a földön, mely ellent tudna állni annak.

Tehát, itt következik a mi vallásunk. Ha rendelkeznek egy olyan vallással, melyet a keleti fiataloknak hoznának, olyan hatalma kell legyen, mely ellensúlyozhatja a világban lévő gonosz hatalmát. Akkor lesz az ember szabad arra, hogy növekedjen és hogy azzá váljon, aminek Isten szánta. Mi Istent akarjuk. Mi Isten Szellemét akarjuk. És az a vallás, amely bármely név alatt, vagy formában jön hozzánk, ezt kell hozza, vagy egyébként számunkra nem vallás. Mi hiszünk Istenben, nem a protoplazma-istenben, mely az anyag molekulái között rejtőzik, hanem abban az Istenben, akinek gyermekei vagyunk.

Filozófiánk és tiltakozásunk harmadik tétele az Isten méltósága. Vajon meghalt a lovagiasság? Vajon kihalt volna a férfiak szívéből a minőségi és nemes élet, a valódi tisztesség eszméje annyira, hogy nem pályázhatunk a lovagi rangra és hercegségre Istenünk királyi udvarában? Mi tudjuk, hogy gyermekei vagyunk, mert az Ő munkáját végezzük és az Ő gondolatai szerint gondolkodunk. Azt akarjuk tenni, ami Neki tetszik. Ő, igaz lenne az, hogy míg átszelhetem az országokat, tengereket és elérhetem anyám szívét érezvén az ölelő karjait, Isten gyermekeként tehetetlenül álljak a világmindenségben egy olyan hatalommal szemben, melyet ne tudjak legyőzni, ne tudjam felemelni kezeimet Őhöz és felkiáltani Őhöz, hogy rendelkezhessem szellemével az én lelkemben, hogy érezhessem az Ő örökkévaló karját, mely gyengeségemben támogat?

Itt jön az ősi idők és a korszerű egyház prédikátora és mond nekünk valakit, aki a magasságból jött, és legyőzte a világot. Nekünk nem kell elmondani, hogy a magasságból jött, mert egy asszonytól született ember nem tehet ilyent. De meg vagyunk győződve, hogy a kegyelem segítségével és azon ösvény, melyet azért mutatott nekünk, hogy járjunk rajta, Isten Szelleme az emberek szívébe száll; én érzem, amint velem együtt küzd a bűn ellen, erősítve szívemet, hogy rendületlenül tartsa magát ahhoz, amit a bennem lévő isteni erő által helyesnek ismerek el.

Így, reszkető kézzel, de szilárd meggyőződéssel, az emberiség állapota miatt, sok szomorúsággal, de az örök győzelem örömeivel érkezek önökkel a huszadik század aranykapujához, ahol az emberiség jövőendő nemzetközösségének vénjei megítélik, hogy melyik vallás léphet be az emberi szív támogatására. Az ősi, keleti Konfucianizmus, a modern Teozófia, az ősi, keleti Buddhizmus, és a modern Spiritizmus, és az ősi idők minden hite, a modern materializmus, racionalizmus és idealizmus – mellé helyezem a keleti Ókereszténységet az ő Krisztusával, az Isten hatalmával és bölcsességével és az ő keresztyével, mely még mindig Isten szeretetét sugározza,

‘Az idő roncsai fölé kitornyosulva’”

Ez a szónok, habár nem az örmény katolikus egyház küldött képviselője, de természetesen örmény keresztény szempontból mutatja be a kérdéseket, őket a törökök az utóbbi időben a legbarbárabb módon üldözték. Beszéde sok kitűnő pontot érint; de nem kell azt gondolni, hogy ő a keleti fiatalok egy pontos mintája, ő messze előbbre áll azoknál, akikért felemelte szavát. Beszéde az örmény katolicizmusról sem nyújt valódi képet, a halottakért való imádkozásról, a képek, a szenteket és Szűz Mária imádatáról, a gyóntatásról és az Istent káromló mise tanáról*; mindezek nagyon hasonlítanak az antikrisztusi megtévesztésekhez. Mindazok, akik a mise „utálatosságát” áldozzák, azt bizonyítják, hogy kevés az ismeretük és kevés érdeklődést tanúsítanak a valódi kereszt és azon „egyszer és mindenkorra” letett áldozat iránt. A „keleti kereszténység”, melyre ez a fiatalember hivatkozik, nem az, amit mi tisztelünk és nem is az, ami után mi szabnánk magunkat; mi a Krisztus Urunk és Üdvözítőnk által, és az apostolai által kinyilvánított és megmagyarázott keresztyénséghez térünk vissza, ahogy ez a Szentírásban tárul elénk és ami nem keleti, nem nyugati, nem katolikus (azaz egyetemes), hanem Istennek hatalma és bölcsessége, „**minden HÍVŐNEK**” igazságosságra. (Róma 1: 16)

A gondolkodó megfigyelő nem olvashatja ezeknek, az Istent teljes szívvel kereső, igazságosságra törekvő *egyének* némelyikének nemes érzelmeit anélkül, hogy ne vegye észre azt az éles ellentétet, amely ezeknek komoly őszintesége, nemes céljai és azon törekvése, hogy embertársaik előtt magasra emeljék az igazságosságot, általuk felismert, legmagasabb szabványát, valamint amely a sok kereszténynek megalkuvó magatartása között van, akik születésüktől fogva, környezetük által ismerve az igazságot, sokkal kedvezőbb helyzetben vannak, és most alig várják, hogy nemes elveiket mérhetetlen áldozat árán eladják csupán azért, hogy népszerűsége tegyenek szert. Az Úr, Aki most mindenkit mérlegre tesz, sokat fog követelni attól, akinek sok adatott.

De, míg az idegen képviselők közül egy páran elnyerték elismerésünket és tiszteletünket, a nagy többsége örült annak a kiváltságának, hogy ilyen összejövetelen fitogtathatja és kínálhatja babonáit a civilizált és felvilágosult nemzetek képviselőinek. Buddhizmus, sintoizmus, brahmanizmus, konfucianizmus és mohamedanizmus ismételten, nagy vakmerőséggel kínálgatták magukat és a mohamedán apostolnak volt merészsége még a többnejűséget is javasolni. Ez a hallgatóság számára majdnem több volt a soknál, de dr. Barrows elnök gyorsan elhallgattatta a rosszallás kifejezését, emlékeztetve a kongresszus céljára, hogy mindenkinek egy tisztességes, vita nélküli meghallgatást kell biztosítani. Így mindenki egy bőséges meghallgatásban részesült és szabadon érvelhetett szempontja mellett az önmagukat keresztényeknek valló több ezer személy amúgy is felzaklatott elméje előtt és ennek eredményeként okkal elvárhatták, hogy itt Amerikában megtérítsék azokat a saját vallásukra. Ugyanazokat a kiváltságokat biztosítottak sok keresztényellenes mozgalomnak is, mint amilyenek a Keresztény Tudomány, a Teozófia, a Swedenborgiánizmus, stb.

A NAGY PARLAMENT VÉGSŐ KICSENGÉSE

A parlament végén kifejtett gondolatok mutatták, hogy a protestáns kereszténység részéről tanúsított megalkuvás szelleme mennyire döntő. Annyira kétségbeejtő az a szorultság, amelybe ennek a napnak ítélete juttatta őket, hogy a legnagyobb lelkesedéssel fogadják a legdurvább pogányság részéről is az egyesülési készség legcsekélyebb jeleit. Egy pár rövid kivonat közlése következik.

Svami Vivekánanda¹⁵, egy Bombayi (India) pap így szólt:

„Sokat beszéltek a vallási egyesülés közös alapjáról. Nem vállalkozom éppen most a saját elméletemmel előhozakodni; viszont, ha itt bárki is azt remélné, hogy ez az egység valamelyik vallás győzelmével és a többi lerombolásával valósulhat meg, annak azt mondom, hogy: testvér, reményetek egy képtelenség. Azt kívánjam, hogy a keresztények váljanak hindukká? Isten

őrizzen! Azt kívánjam, hogy a hinduk, vagy a buddhisták váljanak keresztényekké? Isten őrizzen! A keresztény nem kell hindu legyen, vagy a buddhista nem kell kereszténnyé váljon. Tanuljatok meg előítélet-mentesen gondolkodni... Ha a teológia és a dogma utatokat állja az igazság keresésében, tegyétek azokat félre. Legyetek komolyak és munkáljátok szorgalommal saját üdvösségeteket és tieitek lesznek a szentség gyümölcsei.”

Vichand Ghandi (dzsajnista, Indiából):

„Ha megengedik egy ‘pogánynak’, hogy elmondja a béke és szeretet üzenetét, én csak annyit kérnék önöktől, hogy vizsgálják meg a sokféle eszmét, melyeket szabadelvű szellemben, nem babonával, meg vakbuzgósággal mutattak be önöknek ... Én kérlelem önöket, hogy minden szempontból vizsgálják meg a különböző vallási rendszereket.”

Sabita főtiszteletes, Japánban a sintó vallás főpapja, így szólt: „Azt óhajtom, hogy az egy igazság fedele alatt segítsék önöknek az egyetemes testvériség kialakítása tervének kivitelezésében. Önök tuják, hogy az egységben az erő. Én most kérem a **nyolcmillió istenséget**, akik Japánnak, a gyönyörű cseresznyefák országának oltalmazói, hogy önöket és kormányait is mindenkor védelmezzék és ezzel búcsúszom!”

H. Dharmapala, Ceylonból:

„A 475 millió hittársam nevében, kik a nemes Buddha Gautama követői, szerető üdvözlét hozok önöknek... Önök hallották a távol-keleti testvéreik által követett vallási rendszerek bemutatását;... dicséretes türelemmel hallgatták végig a könyörületes Buddha tanításait, alázatos követőitől” stb.

Keane (római katolikus) püspök így szólt:

„Amikor elküldték meghívásukat az öreg katolikus egyházhoz, a nép így szólt: ‘Vajon el fog jönni?’ A katolikus egyház pedig így szólt: ‘Kinek lenne több joga részt venni a vallások parlamentjén, mint a régi, egyetemes katolikus egyháznak? ... Még ha egyedül is állna ezen az emelvényen, de állni fog rajta; és a régi egyház eljött és örvend, hogy találkozhat embertársaival, hívőtársaival, akik társai a szeretetben, az

emberiség és a hitvilág minden színárnyalatából... Ne imádkozzunk azért, hogy az itt elültetett mag, egy széles körű és tökéletes egységgé növekedjen? Ha nem lenne jobb számunkra, hogy egyek legyünk, mint az, hogy meg legyünk osztva, akkor a mi Urunk nem könyörgött volna azért, hogy mi mindnyájan olyan egységben legyünk, mint Ő az Atyával.” [De nem olyan egységért könyörögtek, mint amilyen az Atya és a Fiú között van: a feltett egyesülés egy teljesen más valami.]

Az ekként kifejtett gondolatok teljes elfogadásra találtak a kongresszuson a protestáns képviselők részéről. Például, Dr. Candlin tiszteletes, aki Kínában misszionárius, így szólt:

„A keresztények között a vallásnak az a világszerte eluralkodott gondolata, hogy a kereszténység igaz, míg minden más vallás hamis; hogy a kereszténység Istené, míg az összes többi vallás az ördögé; vagy pedig, egy halvány árnyalattal mérsékeltebben: a kereszténység egy mennyből jövő kinyilatkoztatás, míg a többi vallás emberi mesterkedés. **Őnök jobban tudják** és tiszta világossággal, meg erős meggyőződéssel vallhatják, hogy a vallások között az ellentétek helyett barátság lehet, hogy épp oly kétségtelenül, ahogy Isten a mi közös Atyánk, a mi szívünk egyaránt vágyakozik Őutána és lelkünk buzgó hangulatban megragadta a kegyelem halk suttogását, mely az Ő trónjáról cseppen. **Ez már a pünkösöd és ezt a világ megtérése követi.**”

Csakugyan? Milyen hasonlóság lenne e törekvés között, ami az igazság és igazságosság lejáratására irányul az antikrisztussal és a bálványimádással való szövetség érdekében, valamint a hittal és imádsággal teljes, jeruzsálemi gyülekezet között, ahol türelmesen várták a felülről jövő erőt? Hogyan nyilvánult meg a Szent Szellem hasonló kiöntetése erre a tarkabarka társaságra? Ha a világ megtérése követné ezt, engedjék meg, hogy megkérdesszük, mire fog a világ megtérni? Az ilyen ígéretek minden trombitaharsogással nem elégitik ki az ítélet eme órájának próba jellegű követelményeit.

Dr. Bristol tiszteletes, a metodista egyház részéről, így szólt:

„Végtelen jó és csak jó fog származni ebből a parlamentből. Mindazoknak, akik messziről érkeztek, alaposan és örökre le vagyunk kötelezve. Némelyek olyan civilizációkat képviselnek, melyek már akkor régiek voltak, amikor Romulus megalapította Rómát, melyeknek filozófiái és énekei bölcsességben érettek voltak és ritmusban gazdagok, mielőtt Homérosz megénekelte volna Iliászt a görögöknek; **ők tágították fogalmunkat a közös emberiségünkről. Ők hozták nekünk a keleti hitek illatos virágát, nagy filozófiák régi bányáinak gazdag kincseit, és ma este gazdagabbak lettünk a gondolkodásukkal való hozzájárulásuk által, és különösen a velük való szellemi kapcsolatunk által.** [Micsoda vallomás!]

Soha sem volt ilyen fényes és reményteljes nap a közös emberiségünk számára a türelem és az egyetemes testvériség szempontjából. Látni fogjuk, hogy a látogatóink, számunkra hozott szavai által, a befolyásuk által, ők gazdagon meg lesznek jutalmazva abban a tudatban, hogy hozzájárultak ahhoz a hatalmas mozgalomhoz, mely magában hordozza az egy hit, egy Úr, egy Atya és egy testvériség ígérését.

Áldjon meg benneteket a mi Istenünk és Atyánk, **keleti testvéreim**; áldjon meg benneteket és népeteket mindörökre a mi Üdvözítőnk, legidősebb testvérünk, az emberek testvéri közösségének tanítója!”

Augusta Chapin tiszteletes:

„Mi, akik szívesen láttuk, most jó utat kívánunk a távozó vendégeknek. **Örvendünk jövetelüknek, kelet bölcs emberei. Bölcs szavaikkal, nagy türelmükkel és nemes útjaikkal, örömmel ültünk lábaiknál, hogy tanulhassunk önöktől e dolgokban. Örülünk, hogy szemtől szembe láthattuk önöket és számítani fogunk önökre ezentúl inkább, mint valaha, barátaink és munkatársaink a vallás nagy ügyében.**

Most örvendünk, hogy a messzeségbe hazatérve, elmesélhetik mindazt, ami ezen a kongresszuson történt és hogy így a kelet közelebbi viszonyba került a nyugattal és nyilvánvalóvá teszik a rokonszenvet, ami minden vallás között létezik. Örvendünk

azoknak a szavaknak, melyeket itt a nyugati bölcsek férfiak és nők szóltak és mosott arany szemcseként nyújtottak nekünk. Amit a kezdetben mondtam, most, a kongresszus végén, megismétlem: Ez a legnagyobb találkozó volt, amit valaha e föld színén tartottak a vallás nevében.”

Jenkin Lloyd Jones tiszteletes így szólt:

„Szerencsés utat kívánok önöknek, búcsúzó vendégek, oly lélekből, mely örvend a minden ország és minden vallás közötti rokonságnak, és amikor elmennek, nem csak egy vendégszeretőbb érzést hagynak hátra szívünkben, a bemutatott hit iránt, hanem meleg és szerető kapcsolatokat, melyek összekötnek abban az egységben, mely örömünk és életünk lesz mindörökre.”

Dr. Barrows (a gyűlésvezető) a következőket szólta:

„Több valósult meg, mint reméltük. E parlamentet eltöltő érzések összetartottak minket. Az elvek, melyek szerint ez a történelmi találkozó lezajlott, próbaértékűek, és ha időnként voltak is feszültségek, de nem voltak alkalmatlanok. Ezek az elvek: türelem, testvéri kedvesség, egymás őszintesége iránti bizalom, a vallási egyesülés nyílt és komoly keresése, becsületes szándék, amellyel mindenki megalkuvás, és barátságtalan bírálgatás nélkül a saját hitét bemutatta; – köszönöm az odaadásukat és bátorságukat, amiben nem találtattak híjával.

Emberek Ázsiából és Európából, örvendünk jövetelüknek, bölcsőbbé tett bennünket. Örvendek, hogy vendéglátásunkat élvezhették”... stb.

Bonney elnöknek hasonló megjegyzései voltak, továbbá egy zsidó rabbi imájával és egy római katolikus püspök áldásával a nagy parlament lezáródott és ötezer hang örömmel ismételte az angyalí üzenetet: „Békesség a földön és az emberekhez jóakarattal.”

A KILÁTÁS

Ó, de micsoda nagy mértékben áldozták fel az elveket, az igazságot és az Isten iránti hűséget a világ számára tett előbbi

közleményekben; ráadásul küszöbén az istenileg előre jelzett szorongattatás idejének, amilyen nem volt, mióta nemzetek léteznek, olyan nyomorúság, melyet minden gondolkodó ember kezd felismerni, olyan válság és olyan következmények, melyektől nagyon félnek. Ez egy olyan félelem, mely ezt a vegyes tömeget egybetereli egy kölcsönös védelem és együttműködés érdekében. Csupán az emberi politika egyik megnyilvánulása az, hogy megkísérlik elhallgattatni az egyház félelmét kiáltván: „Békesség, békesség! és nincs békesség” (Jer. 6: 14). Az egyház képviselőitől eredő béke-kiáltást, ugyanaz az őszintétlenség nevetséges kicsengése jellemzi, mint a nemzetek azon képviselői részéről elhangzott béke-kiáltást, akik az előző fejezetben említett, Kieli ünnepségen gyűltek össze. Míg a civil hatalom az ágyúk félelmetes dörgése mellett kiáltotta ki a békét, az egyházi hatalom az igazság és az igazságosság *terén tanúsított*, merész és kérkedő megalkuvással kiáltotta ki ugyanazt. Közeledik az idő, amikor maga az Úr fog békét hirdetni a nemzeteknek (Zak. 9: 10); de ez nem történik meg, míg nem teszi ismertté jelenlétét a forradalom forgószeleiben és a nyomorúság viharában. (Náh. 1: 3)

Saját szempontjából tekintve a parlamentet nagy sikernek nyilvánították, és a meggondolatlanok, mint mindig, a zsivajgás, a csillogás, és a mutatóványok által elbűvölve válaszolták: „Ámen!”. Ők ostobán azt képzelik, hogy az egész megújulatlan világ össze lesz gyűjtve egy egységes vallás és testvériség egyetemes kötelékébe és továbbra is mindnyájan a tudatlanság, meg a babonáság sötétségében gondolkoznak, cselekszenek és tapogatóznak és a fennebb említett gonoszságok útján járnak, éppen úgy, mint ahogy mindenkor is cselekedtek, elutasítván azt „a világosságot, mely Krisztus arcán ragyogott fel” (2. Kor. 4: 6; János 1: 9; 3: 19). A keresztények örülnek ennek a kilátásnak és úgy köszöntik ezt az elképzelt eseményt, mint a történelemnek legnagyobb szerűbb eseményét.

De míg a parlament által keltett általános benyomás az, hogy ez volt az első, nagy lépés a Krisztus születésekor elhangzott,

angyali üzenet – békesség a földön és az emberekhez jóakarat – megvalósításában, helyes szempontból nézve, ez egy másik megnyilvánulása volt a kereszténység hűtlenségének. Valóban, ahogy a próféta mondta: „Bölcsseinek bölcsessége elvész és értelmeseinek értelme eltűnik.” (Ézsaiás 29: 14) És ismét halljuk őt szólni: „Gyűljetek bár egybe népek, le fogtok győzetni /darabokra törettek – ang./; figyeljete, és halljátok, ti messzi országok: övezzétek föl [kössétek össze] magatokat!, de le fogtok győzetni. Tanácskozzatok, de haszontalan lesz; szóljatok [a világnak az egységről], de nem valósul meg.” (Ézsaiás 8: 9, 10 – Káldi fordítás)

A Zsoltárossal ismét feltesszük a kérdést: „Miért gondolnak **hiábavalóságot** a népek? [Miért kilátják: Béke, béke! – holott nincs béke.] A föld királyai [világi és egyházi királyai] felkerekednek és a fejedelmekkel együtt tanácskoznak az ÚR ellen és az Ő Felkentje ellen: ‘Szaggassuk le az ő bilincseiket és dobjuk le magunkról köteleiket!’ Az egekben lakozó neveti, az ÚR megcsúfolja őket; majd szól nekik haragjában és megrettentti őket gerjedelmében.” (2. Zsoltár. 1-5)

Amikor Isten választott népe – most a szellemi Izrael, mint régen a testi Izrael – elhagyja az Ő Igéjét és vezetését, és szövetséget keres olyan nemzetekkel, melyek nem ismerik Istent, és az isteni igazságot a világ filozófiáival elegyíti, olyan lépéseket tesznek, melynek nem mérik fel veszélyét, és valóban jól tennék, ha tudomásul vennék, hogy miképp büntette Isten a hajdani népét, és figyelmeztetésül szolgálna ez nekik.

A parlament néhány nagyon kedvezőtlen eredménye világosan kivehető:

(1) Becsempészett a keresztényeknek már megzavart gondolkodásába különböző pogány filozófiákat, a pogányok szempontjából a legkedvezőbbben. Később értesültünk arról, hogy az egyik indiai küldött, V. R. Gandhi úr, a Bombay-i Dzsajnas Társaság titkára, visszatért Amerikába nézeteit terjeszteni, székhelyét Chicagóba helyezve. Idézzük a következő írásban megjelent szándéknyilatkozatát:

„Gandhi úr nem azért jött, hogy térítsen. A dzsajnista hit szabálya tiltja ezt; hanem ő azért jött, hogy egy Keleti filozófiai iskolát alapítson, melynek székhelye Chicagóban lesz, Clevelandben, Washingtonban, New Yorkban, Rochesterben és más városokban létesített tagozatokkal. Ő nem úgy jött, mint egy misszionárius, hogy megtérítse az amerikaiakat a hinduizmus valamelyik formájára. A saját eszméjének megfelelően: ‘a hindu istentiszteletnek valódi eszméje nem egy népszerűsítés, hanem egy szellem – a szeretet és az erő egy egyetemes szelleme, amely felelős a testvériségnek megvalósításában, de nem csak az emberek közötti testvériségének, hanem minden élőlényvel való testvériségnek, melyet minden nemzet szóban keres, de amit gyakorlatilag a világ még mellőz.’ Nagyjából ezek a hittételei és ezen a programon alapszik; nem esedezik az amerikaiakhoz, hogy csatlakozzanak hozzá, viszont óhajtja, hogy megnyerje együttműködésüket.”

Kétségtelen, sokakban az a benyomás keletkezett, hogy nem létezik egy vallásos bizonyosság. Erre utalt egy szíriai küldött, Cristofor Jibara, aki így szólt:

„Testvéreim, kik Istent tisztelitek: Ezen az általános, vallási kongresszuson minden vallás most már **egymással hasonló az egész világ szemében**. Mindezeknek a vallásoknak vannak támogatói, akik a saját vallásukat értik meg és részesítik előnyben más vallásokkal szemben és ők fel tudnak hozni bizonyos érveket, vagy okokat arra, hogy meggyőzzenek másokat a saját vallásformájuk értékéről és igazságáról. Ilyen vitákból jöhet változás: **lehet, hogy éppen kétely minden vallással szemben**; vagy egy olyan feltételezés, hogy ezek mind azonos hitek. **Emiatt megdőlhethet, vagy csökkenhet minden vallás nagyrabecsülése; minden sugalmazott könyv iránti kétségek ébredhetnek, vagy egy általános mellőzés folytán megtörténhet, hogy nem marad senki, aki egy bizonyos vallást támogasson**; sokan teljesen elhanyagolhatják vallási kötelességeiket a szívükben lévő békétlenség miatt, és a

vallások egyes formájában uralkodó vélemény miatt, **éppen úgy, ahogy ez Európában és Amerikában több milliók esetében történik. Emiatt azt gondolom, hogy a nagyobb vallások közül egy bizottságot kellene választani a dogmák vizsgálatára egy teljes és tökéletes összehasonlítás céljából, hogy az igazit fogadják el és hirdessék ki a népnek.**”

(2) Különleges barátság jött létre a „nagy Babilon, a paráznák anyja” és annak lányai között – a Róma egyháza és a különböző protestáns szekták között, akiknek dicsőségük az ő gyalázatukban van, és büszkén elismerik a rossz hírű kapcsolataikat.

(3) Ez egy nagy lépés volt, melyet a már kitűzött többi lépés fog követni bizonyos értelemben az összes vallás együvé tartozásának irányába – a (névleges) egyház és a világ még szorosabb egyesülése felé. Az elnök a parlament utolsó ülésén nyilvánosan bejelentette, hogy: „kibocsátják a testvériség nyilatkozatát, hogy elősegítse a parlament által 1893-ban elindított, nagy munka folytatását a világ minden részén.”

(4) Gyakorlatilag azt fejezték ki a pogányoknak, hogy valójában nincs szükség a keresztény missziókra, hogy maguk a keresztények kételkednek a saját vallásukban, hogy az ő vallásaik elég jók, ha őszintén követik azokat, és hogy a kereszténységet, enyhén szólva, egy nagyfokú bizalmatlansággal kell fogadni. Döbbenetes megfigyelni, hogy a pogány képviselők miként mérték fel a névleges kereszténységet; milyen tisztán megkülönböztették a „Keresztény Világ” kereszténységét a bibliai kereszttyéniségtől és hogy milyen élesek voltak a szemrehányásaik.

(5) Azt mondja a zavarodott kereszténységnek, hogy: Béke! Béke! – holott nincs béke; ahelyett, hogy riadót fújna, ahogy a próféta mondja: „Fújjátok meg a kürtöt a Sionon és fújjátok riadót szent hegyemen!; ... mert jön az ÚR napja, bizony közel van már” (Jóel 2: 1), felhívva mindenkit, hogy alázzák meg magukat Isten hatalmas keze alatt.

(6) Nyilvánvalóan ez egy bizonyos mértékben politika is volt, amely a kereszténység vezetőinek félelméből eredt, amint felismerték az Úr eme napja nyomorúságának közeledtét. A mozgalom eredetét a Presbiteriánus egyház zavarodottságában és tanácstalanságában találhatjuk. Ez a Béke! Béke! kiáltás a gyülekező vihar kellős közepén a következő próféciára emlékeztet bennünket: „Amikor azt mondják: Békesség és biztonság, akkor tör rájuk hirtelen a végső romlás.” (1. Tess. 5: 3)

Ne tévessze meg Isten gyermekét Babilon hamis előrejelzése. Egyedül Istenben leljük meg a biztos oltalmat (91. Zsoltár). Gyűljünk közelebb a Krisztus keresztségéhez, mely egyetlen reményünk. Bizonyítsák csak be a hamis vallások és a hitehagyott kereszténység egyetemes testvérisége kapcsolatának értékét, de csak a Krisztuson belül ismerjünk el testvériséget – mindazoknak testvériségét, akik az üdvösségükért egyedül csak Krisztusban hisznek, az Ő drága vérében való hit által. A többi ember nem Istennek gyermeke és nem is lesz az, amíg nem jönnek Őhöz a Krisztusba, a Megváltójukba és helyettesükbe vetett hit által. Ők a „harag gyermekei”, éppen úgy, mint ahogy mi is azok voltunk, mielőtt a Krisztusba jöttünk (Efézus 2: 3); és egyesek a „gonosznak gyermekei”, akinek munkáját végzik. Amikor Isten halálra ítélte Ádámot és a leszármazottait, a bűn miatt, Ő nem ismerte el őket saját gyermekeiként, és nem bánt velük akként. Csak akkor jutnak abba az áldott kapcsolatba Istennel, amikor a Krisztusba jutnak az Ő drága vérébe vetett hit által. Következésképpen, ha mi nem vagyunk többé a harag gyermekei, hanem ha Isten gyermekeivé fogadott Krisztus által, a többi ember, akiket Isten nem így ismert el, semmi értelemben sem testvéreink. A világosság gyermekei legyenek éberek és józanok (1. Tessz. 5: 5, 6); a kereszt katonái legyenek bátrak az igazságért és ne fogadjanak el más evangéliumot, még ha egy mennyei angyal is hirdetné azt (Gal. 1: 8); és ne alkudozzanak semmi egyesülés fölött más osztállyal azokon kívül, akik felszentelték magukat és hűséges követői „Isten Bárányának, Aki elveszi a világ bűneit”.

Míg a névleges kereszténység ily módon hajlandó buzgón megalkudni és egyesülni a világ minden pogány vallásával egy nagy „világvallásba”, mely folytatni fogja minden hamis tanát és gonosz gyakorlatát, hallgassunk meg néhány beismerést és tényállást azok részéről, akiket az egyesülés gondolata nem vakított el ennyire; ezek tények, melyek mutatják a világ száanalomra méltó állapotát, a hamis vallások káros eredményeit, és annak teljes reménytelenségét, hogy valaha a jelenlegi állapotában lévő egyház közbenjárásával megtérítsék a világot. A világ megtérése akkor valósul meg, amikor az Egyház – nem a hamis, hanem az igazi Egyház, akinek neve a mennyekben van felírva, a hűséges és hithű felszenteltek, akiket Isten szelleme fogamzott és vezetett – felülről jövő erővel felruházva teljesen kifejlődik, és felmagasztaltatik a Krisztussal a Millenniumi Királyságban. Így válik képessé arra, hogy megvalósítsa a világ megtérítését Istenhez és az Ő igazságosságához.

A **Missionary Review** egyik, néhány éve *megjelent* számában, az egyháznak a világ megtérítésére végzett munkája kudarcának, következő elismerését közli:

„Egy milliárd lélek, az emberiség kétharmada, pogányok, muzulmánok, többségük kellett már lásson Bibliát, vagy hallja az Evangélium üzenetét. Ehhez az egy milliárdhoz kevesebb, mint tízezer protestáns misszionáriust, férfit és nőt, küldtek ki most a kereszténység egyházai. Tibetben, majdnem az egész Közép-Ázsiában, Afganisztánban, Beludzsisztánban, majdnem a teljes Arábiában, Szudán nagy részén, Abesszíniában és a Fülöp Szigeteken nincsenek misszionáriusok. Nagy területek Kína nyugati részén, Kelet- és Közép Szabad Kongó Állam, Dél-Amerikának nagy része és a tengerek számos szigetei majdnem, vagy teljesen nélkülözik a misszionáriusokat.”

Egy kis röpiratban, melyet „A protestáns missziók egy évszázada” címmel James Johnston tiszteletes írt, adatokat közöl, melyek, megállapítása szerint, „elég megdöbbenőek ahhoz, hogy a kereszténységet felrázzák”. A röpirat lényege a

következő: (1) A protestantizmus csak 3 millió megtértet nyert a pogányságból az elmúlt száz évben, mely idő alatt a pogányság száma legalább 200 millióval növekedett. (2) A pogányság gyors terjedése nem csak a lakosság természetes szaporulata miatt van, hanem azon tény által is, hogy a Brahma, Buddha és Mohamed hívei sokkal több áttértenél büszkélkedhetnek, mint a protestáns keresztény egyház. Így minden kereszténységhez áttért helyett, melyet elveszít a hinduizmus, ezret nyer az indiai bennszülöttek között, melyet folyamatosan magához vonz. A buddhizmus jelentős haladást jegyzett fel a Kínához tartozó északi törzsek között – követve a kínai emigránsokat is, Amerika, és Ausztrália földjére különös templomokat építve. Viszont, mindenki között a legbámulatosabb haladást a mohamedanizmus ért el. Afrika bizonyos részein elképesztő gyorsasággal terebélyesedik el. Kisebb mértékben, de hasonló gyorsasággal terjed Indiában és a szigetvilágon is. Ezek olyan tények, melyeket az *említett* úr kénytelen elismerni, de ő azon igyekszik, hogy elhallgattassa a bírálót, azt erősítve, hogy az egyház még teljesíteni tudja a világ megtérítését. Megkísérli megállapítani, hogy a protestáns keresztény egyházak úgy anyagi, mint emberi *utánpótlás* szempontjából bőséges tartalékokkal rendelkeznek, ahhoz, hogy megváltoztassák az ügy teljes látszatát és hogy evangelizálják a világot. A **Methodist Times** a fentieket idézve, hasonló véleményt fejt ki, dicsekvően hozzátéve:

„Senki sem kell megrémülnön azokon a rettenetes tényeken, melyeket röviden megneveztünk... Isten olyan jól rendelte el az utóbbi száz év eseményeit, hogy most az Úr nevében **képesek** vagyunk leigázni az egész pogány világot. A tetteink azt igazolják, hogy mit tehettünk volna, ha felszereltük volna magunkat a két **lényeges emberi tényezővel: merész politikával és rengeteg pénzzel.**”

Egy másik elméletgyártó a *következőket* mondta: „Ha mi **az egyháztagok jövedelmének tizedével** rendelkeznék, bőven elég lenne itthon és külföldön az evangélium munkájára. Vagy ha **minden háztartás évi megtakarításának tizedével**

rendelkezniék a külföldi munkára, egyszerre 12000 misszionáriust állíthatnánk munkába.”

Igen, az egyik szükségesnek tartott dolog a pénz. Ha a névleges egyház az önmegtagadás szellemének egyik részét meg tudná valósítani, akkor a tagok jövedelmének tizedével, vagy akár az évi megtakarításuk tizedével, több esélyt látnának a világ megmentésére. Viszont a sok hiú remény közül ez a legreménytelenebb. Könnyebb úgy lenne félig megtéríteni a pogányokat egy vallott kereszténységre, mint ugyanabban a mértékben legyőzni a világi szellemet az egyházakban.

Viszont, ha a fennebb említett tizenkétezer misszionáriust nyomban munkába állítanák az idegen országokban, vajon több sikerrel járhatnának-e, mint testvéreik e kiváltságosabb országokban? Íme, egy régóta jólismert protestáns egyházi vezető, T. DeWitt Talmage, találó vallomása. **The Christian Standard** jelentése szerint a következőket mondta:

„Nagyszerű egyházi gépezetünk van ebben az országban; rendelkezünk: hatvanezer lelkésszel, pompás zenével, nagy Vasárnapi-iskolákkal, és mégis egy megdöbbenő statisztikával is szolgálok arról, hogy az egyház utóbbi huszonöt évében ebben az országban évente átlagosan kettőnél kevesebben térnek át.

Átlag négy-öt haláleset történik az egyházban. Ilyen sebességgel mennyi idő alatt jut Istenhez a világ? Kettőt nyerünk, négyet veszítünk. Uram, Isten! – hova jutunk? Kereken megmondom, hogy míg imitt-amott a keresztény katonaság hadserege halad előre, az egyház visszaesik – halad a vereség felé.”

Nemrég az anglikán egyházhoz tartozó Canon Taylor vitatta azt a kérdést, hogy egy kudarc lenne-e a keresztény misszió? A dolgozatot felolvasták az anglikán egyházi kongresszuson. Abból indult ki, hogy a mohamedán vallás nem csak egyenlő a kereszténységgel bizonyos szempontból, hanem az Ázsia és Afrika népei igényeihez és képességeihez sokkal alkalmasabb, hogy a kereszténység haladásának jelenlegi ütemében nem lehet

remélni azt, hogy megelőzi a pogányságot. Felmérve, hogy a születés és a halálozási arányszám alapján Ázsiában és Afrikában 11 millió, míg a Kereszténységen belül 60 ezer az évi szaporulat, a misszionárius társaságoknak 183 év szükséges ahhoz, hogy utolérjék a pogány lakosság egy évi szaporulatát. A következőket szólta:

„A Vasárnapi-iskolában kierőszakolni a gyermekektől az összegyűjtött aprópénzüket avval az ürüggyel, hogy a ‘szegény pogányokat’ meg kell téríteni és hogy évente majdnem 12.000 fontot küldjenek ezekre az eredménytelen küldetésekre olyan országokba, ahol nincsenek pogányok, majdnem büntettnek tűnik nekem; hamis jogcímen szerzett pénz büntetnének.”

Taylor úr Legge doktorra, egy harmincnégy éve szolgáló misszionáriusra utal, véleményt mondván a misszió ügyének kudarcáról, kifejti, hogy ez egy szektás megnyilvánulás, avval a ténnyel együtt, hogy a misszionáriusokból hiányzik a munkára való teljes felszentelődés, akik arra törekcsenek, hogy európai mértékeket meghaladó, hercegi fényűzésben éljenek. Idézzük:

„Ő arra gondol, hogy addig sikertelen kell legyen a térítés, míg a kereszténység a keresztény szekták közötti keserű, ellenséges érzülettel megfertőzöttek mutatkozik, és míg a bennszülöttek elméjében a részegességgel, erkölcstelenséggel és a keresztény nemzetek között feltűnő, óriási társadalmi gonoszsággal társul. Steere püspök úgy gondolja, hogy a sikernek két nagy akadálya a misszionáriusok közötti veszekedés és a társaságok közötti versengés.”

Viszont míg Canon Taylor és sokan mások, kiknek gondolatai elhangzottak a nagy kongresszuson, el akarták hallgattatni a bírálatokat mondván, hogy a pogány vallások elég jók és tekintettel az illető országok szükségleteire a kereszténységnél alkalmasabbak, addig Fosternek, a néhai metodista püspöknek, jelentéséből más gondolatról értesülünk. Ő néhány éve egy kiterjedt világkörűli út után, a pogány világról a következő, sötét és szomorú képet nyújtotta:

„Képzeljék el a szegénység és a hanyatlás legszélsőségesebb képét, amit valaha is láttak, a végső nyomorúság utálatos és elhagyatott helyeinek minden látványát – azokat a szomorú eseteket, melyek még azután is borzalommal kísértik önöket, miután maguk mögött hagyták őket, a mocsok és a szenny nyomortanyáit; tömörítsék azokat egy képbe, amelyet nem enyhít a legcsekélyebb szín, vagy fény; ezt a fél földgömb fölé akasztva még mindig nem fedi a valóságot. Ebbe bele kell számítani a komor kilátástalanságot, ki kell hagyni belőle a reményt, sőt a törekvéseket is. A pogányság szembeötlő sajátossága a szegénység. Önök még soha sem láttak szegénységet. Ez egy olyan szó, amelynek nem ismerik az értelmét. Amit önök szegénységnek neveznek, az *valójában* gazdagság és fényűzés. Ne úgy gondoljanak arra, mint valami alkalmoszerűre, egy külső övezetben lévőre, mint valami mélyebb nyomor rendkívüli helyére, hanem mint egy földrészre általánosan kiterjedőre. Tegyenek hozzá éhséget, mezítelenséget, bestialitást; töröljenek ki belőle a holnapi naptól várt akármilyen javulást; töltsék ki Afrikát és Ázsiát evvel; tömjék meg ezt a látomást a mi nagyvárosaink lakosságánál húszszorta több emberrel, asszonnyal és gyermekkel; városok, falvak, vidéki körzetek, az önök államai és tartományai mindegyike helyett húszat – a kép még akkor sem fedi a valóságot.

Most helyezték a képbe az Isten-nélküliség, reménytelenség erkölcsi sötét foltját, gondoljanak erre a több millió nyomorult, kik állatokként élnek e világon, semmi jót sem jelez előre az eljövendő világ számukra. Tegyék még hozzá emlékeztetőül azt, hogy ők is hozzánk hasonló, ugyanavval az emberi természettel rendelkező lények. Gondolják meg, hogy nincs e több millió között olyan szív, amelynek ne lennének emberi vágyai, melyet ne lehetne tisztítani és nemesíteni, hogy e szerencsétlenségbe süllyedt országok egyenlők lehetnének, vagy felülmúlhatnák azokat az országokat, melyekben mi élünk, ha rendelkeznének avval, amit mi adhatnánk nekik.

Nincs csillag egükön, reménysugár nélküli az életük; sötét a múltjuk, kilátástalan a jövőjük; éhesek és szomorúak a férfiak, bánatosak a nők és reménytelenek a gyermekek: ez a pogány világ – az a nép, melyet az ókori próféta látott, ‘mely sötétségben jár és a halál árnyékának földjén lakozik’, melyhez még nem érkezett el a világosság, ott ülnek csendben a hosszú-hosszú éjszakában, várván és lesván a reggelt.

Egymilliárd a halál árnyékának földjén; ugyanazon a földön, ahol apáik éltek kétezer ötszáz éven át csendben várva a nyomorban, még arra is képtelenek, hogy legalább állataik szükségleteiről gondoskodjanak; közülük milliók tengődnek gyökereken, füveken és azon a kevéske készleten, amelyet egy olyan természet nyújthat, melyet az értelem nem hódított meg; olyan kormányformák és fél-civilizációk között élnek, melyek bizonyos mértékben szabályozzák a tulajdont és érvényt szereznek az iparnak; miután a zsarnokaik megrabolták őket jövedelmüktől, még átlag három cent sem jut naponta a maguk és gyermekeik létfenntartására, mely még egy állat fenntartására sem elég; többségükről még azt sem mondhatni, hogy félig táplált, vagy félig ruházott; akolban és disznóólban laknak, melyek nem alkalmasak disznótartásra sem; semmiféle emberi szükségletnek nem felelnek meg. Felőrli őket a nyers zsarnokság erőszaka, míg az emberiség minden megkülönböztető jele kitörlődik belőlük, kivéve a két lábon járást és az általuk nem tudatosult, valami utáni, kiirthatatlan, süket, és vak sóvárgást – ezek a pogányok, férfiak és nők, a mi testvéreink.

A komor és szörnyű árnyékok megdermesztenének minket, ha nem vetnénk távol és a képzelet által nem fényesítenénk ki azokat. A kényelmes közömbösségünk szempontjából teljesen el vannak rejtve. Ők igen messze vannak, és bennünket túlságosan lekötnek kedvteléseink ahhoz, hogy őket meglássuk, vagy *legalább* rájuk gondoljunk. Ők nem lépnek elő a képből és ha mi egyáltalán gondolunk rájuk, nem a valóság fényében, hanem egy félrevezető képzelet látjuk őket. Mikádók és Rádzsák¹⁶, és a királyi udvarok pompái, a tájkép érzéki szépsége – mindezeket

átváltoztatja a képzelőerő és a ragyogás megtévesztő látszata, melyekbe az útleírások öltöztetik őket. Minket elbűvöl a látvány. Ha mélyebben beletekintenénk az ügybe, az emberek otthonába, a vallási feltételekbe, ismét elragadnának a nagy templomok, az utazók képzeletszülte vázlata bizonyos festői, hívogató, otthonos jelenetről. Mi megvigasztalódunk. Végül is, mondjuk, a pogány világ nem is olyan rossz eset; megvan a saját vallásuk; megvannak saját örömeik. Ez az a nyugtató gondolkodás, mellyel a világot szemléljük. Végzetes csalódás! Árnyék fedi a valódi képet. A nyomorúságos, botorkáló, bűnös milliók, Isten nélkül és remények nélkül, hajléktalanul, elvadulva, barátok nélkül, fénysugár nélküli, sötét éjszakát örökölve születnek, és arra ítélve, hogy egy ilyen csillag nélküli sötétségben éljenek – ezek nem láthatóak. Ők ott vannak a halál árnyékának közelében soványan, éhesen, meztelenül és reménytelenül. Nincsenek kevesen, a mellékutak mentén kuporognak, szerencsétlennékként embertársaik elől elrejtőzve; több millióan töltik be a tetszetősen lefestett országokat, összezsúfolódva a fényűző városaik utcáin elborzasztva bennünket, ha egyáltalán megláthatjuk őket a sokaságuktól. Szüleik ott éltek és ott haltak meg remény nélkül. Ott tengetik nyomorult életüket. Ott születnek ugyanarra gyermekeik. Ott élnek, vagy meghalnak, senki sem törődik lelkükkel.

Ez a nem-keresztény világ. Nagy városai, nagy templomai és csodálatos mauzóleumai vannak. Néhány kényeztetett zsarnok, akik arany ünnepi díszruhába öltöznek, de oltáraik és trónjaik ragyogása a sötét éjszaka háttérére vetődik, melyben milliók félelemben, éhségben és nélkülözésben gubbasztanak. Láttam őket bús otthonukban és templomaikban meg ünnepeiken az ördögi orgiában, a Boszforusztól a Gangeszig kuporogva, zord bálványaik előtt meghajolva, köszobraik és majom isteneik előtt; látván hanyódni utcák és országutak mentén, látván fakó, reménytelen és éhes arcukat és ez a látvány soha sem tud kitörlni az emlékezetemből.

Gondolom, hogy egyetértünk abban, hogy semmi reménye sincs az embernek a nem-keresztény világban. Semmit sem nyújthatnak nekünk, egy fénysugarat sem és egy morzsát sem. Mint egy nehézkes súly úgy lóg az emberiség nyakán, mind mélyebbre és mélyebbre húzza le az éjszakába, a halálba. Még a lehelete is fertőző. Érintése maga a halál. Jelenléte megdöbbszent minket, mint egy óriási kísértet az éjszaka birodalmában feltornyosulva és ott imbolyogva századokon át, sötétte téve minden korszakot.

Fel sem teszem azt a kérdést, hogy ez a számtalan millió megmenthető-e a jövő világban. Nem állítom azt, hogy az evangéliumot közölve velük, javulnának kilátásaik, vagy egyáltalán növekednének esélyeik ebben az irányban. Lehet, hogy közülük éppen annyian lesznek megmentve az evangélium nélkül, mint az által. Ez a kérdés nem tartozik ahhoz a problémához, melyről tárgyaltam – a világ kilátása, melyre én kitértem az ideiglenes kilátás és nem az örökkévaló. Ha az a rettenetes gondolat vesz erőt rajtam, hogy a teljes világ szükségszerűen el kell vesszen örökre, csupán azért, mert ők pogányok, én nem akarok egy ilyen Istent kinyilatkoztató evangéliumot küldeni hozzájuk. Egyedül csak ez a zord gondolat szétfoszlatna minden reményt a világ számára, és örökre tömlöccé válhatna, függetlenül attól, hogy ki üdvözülhet. Miként tud bármely értelmes teremtmény örülni akár a mennyben Istennél, akinek kormányzata megengedi a kegyetlenség meg a jogtalanság ily szégyenfoltját és gyalázatát? Győzzék meg az embereket, hogy létezik egy Isten, a Világmindenség fölött, Aki az önhibájukon kívül, vagy a mentség bármely lehetősége nélkül elítéli a pogányság halottait, élőit és a megszületendőit és ugyanakkor a földet egy óriási borzalommá változtatja, ahol enyhülés nélküli hátborzongató szörnyűségeket enged meg, és ekképpen önök örökre lehetetlenné teszik, hogy Istent az ördögökön kívül valaki is imádjá, és az ördögök is csupán azért, mert a vezetőjük lesz.”

A püspök még megjegyezte azt a tényt, hogy a világ népességét 1.450.000.000-ra becsülik, ebből majdnem 1.100.000.000 nem keresztény, és hogy a névleges kereszténység közül sok (igen, majdnem mind) vagy pogány, vagy keresztény-ellenes. Majd, az egyháznak a világ megtérítésében ezernyolcszáz év folyamán vallott kudarcát és a feladat reménytelenségét tekintve ő megkísérelte felmenteni az egyházat azon felelősség alól, melyet magára vállalt állítva, hogy a pogányoknak ezen millióit a Krisztusban való hit nélkül kell megmenteni. És amint Istent mentesíti az emberek elesettsége miatti felelősség alól, így szólt: „Isten mindent megtesz, amit tud azzal a hatalommal, amellyel rendelkezik.”

A **The Church Times** néhány évvel ezelőtt cikket közölt egy maoritól, melyből a következő kivonat nagyon kifejezően leírja az egyház kudarcát abban, hogy a világot bármilyen kis mértékben megvilágosítsa. A levél eredetileg egy új-zélandi újságban jelent meg a következőképpen:

„Egy pár napja közölték, hogy mi megy végbe a maorik gyűlésén, melyet a Krisztus egyházának püspöke hívott össze. Én jelen voltam azon a találkozón és szeretném, ha egy lehetőséget adnának arra, hogy válaszoljak a püspök által feltett egyik kérdésre, nevezetesen arra, hogy: ‘Miért olyan gyenge a keresztény hit lángja a maorik között az én egyházmegyémben?’ Elmondom, hogy véleményem szerint mi az oka ennek. Minket, maorikat, **zavarba hoz és megijeszt** az ahogy ti, európaiak, a saját vallásotokhoz viszonyultok. Úgy tűnik, hogy közületek senki sem biztos abban, hogy jelent-e valamit az, vagy sem. A hajdani misszionáriusok intésére mi behelyettesítettük az általuk hamisnak tartott vallást, az őseink vallását, az igaznak mondott vallással. Elfogadtuk a Könyvet, mely az ‘Igazi Vallásnak’ történetét és előírásait tartalmazza, mint valóban az Isten Igéjét, mely ránk, teremtményekre, nézve kötelező. Mi naponta, reggel és este imádatlal járultunk a Teremtőnkhez minden faluban Új-Zéland szerte. Szentnek tartottuk a hetedik napot, magunkat megtartoztattuk minden féle munkától az isteni parancs iránti

tiszteletből és ugyanazért eltöröltük a rabszolgaságot és a többnejűséget habár ezt téve, teljesen megbontottuk a társadalmi rendszerünket és családjaink emiatt elszegényedtek és sok fájdalmat okoztunk azoknak, akik a legzsengőbb emberi kapcsolatokat kényszerültek megszakítani. Éppen, amikor elkezdünk oktatni gyermekeinket, hogy ismerjék Istent és engedelmeskedjenek Neki, Aki Jézus Krisztusban nyilvánult meg, az európaiak nagy számban jöttek ebbe az országba. Meglátogatták falvainkat és nagyon barátságosaknak mutatkoztak, de megfigyeltük, hogy ők nem adóznak olyan tisztelettel a Bibliának mint mi, az újoncok. A római katolikusok azt mondták nekünk, hogy csak ők ismerik a helyes értelmezést és hacsak nem csatlakozunk hozzájuk a mi lelkünk el fog veszni. A baptisták jöttek majd, akik kifigurázták azt, hogy Krisztusnak szenteltük gyermekeinket a keresztségben és azt mondták nekünk, hogy ha mi nem merítkeztünk alá, akkor nem vagyunk egyáltalán megkeresztelkedett keresztények. A presbiteriánusok következtek, akik azt mondták, hogy a püspöki hivatal nem egyezik az Írással és értelmetlen szertartás az, hogy Selwyn püspök konfirmáljon minket. Végül a Plymouthi testvérek jöttek, akik azt mondták, hogy Krisztus soha sem alapított egy látható egyházat, vagy papságot, hanem mindenki maga kellene legyen önmaga lelkésze és magának kell kialakítsa hitvallását.

Elménkben az európaiak többségének istentelen példája által és a vallás különböző lelkészeinek ellentmondásos tanításai által okozott zavar mellett minket megzavart a kormány magatartása is, amely míg azt állítja, hogy őt a bibliai erkölcsi törvények kötik, nem habozott, amikor gyengébbékké váltunk, megszegni ünnepélyes ígéretüket, melyet akkor tettek, amikor még többen és erősebbek voltunk, mint az európaiak. Nagy meglepetés ért bennünket, amikor a parlament, amely nem alacsonyrangú és tudatlan emberekből állt, hanem európai urakból és hitvalló keresztényekből, kivonták a Bibliát az iskolákból és míg arra utasították a tanárokat, hogy szorgalmasan oktassák az újjélandi gyermekeket minden fajta ismeretre, azt mondták nekik, hogy

egyáltalán ne tanítsák őket a keresztény vallásra, ne beszéljenek nekik Istenről és az Ő törvényeiről. Az én pogány tanárom arra oktatótt, hogy féljem és tiszteljem a Láthatatlan Erőket és szüleim is arra tanítottak, hogy életem minden tettét rendeljem Atuász iránti engedelmesség alá, aki meg fog büntetni, ha megsértem. Viszont most a gyermekeimet e keresztény ország iskoláiban nem tanítják arra, hogy tiszteljen valakit a rendőrön kívül, vagy hogy tetteiért a bírói ítéleten felüli ítélettől féljen.

Gondolom, hogy amikor az egyház püspöke feltette nekünk az említett kérdést, mi jóhiszeműen megkérdezhettük volna tőle, hogy miért pislákol olyan gyengén a hit lángja a saját népe soraiban. Erre megfelelő szavakat idézhetünk abból a Könyvből, melyet az angol nép önmagán kívül mindenkire élet-szabályként akar alkalmazni és amelyre azt követeli, hogy az élő Isten Igéjeként tiszteljék: 'Orvos, gyógyítsd meg magad.'

Lehet a tudatlan maorikat Isten iránti langyos tisztelettel vádolni, akinek létezését, egy felszentelt pap szerint, senki sem tudja bebizonyítani a kereszténységből? Időnként arra gondolok, uram, hogy gyermekeimnek jobb esélye lehetett volna arra, hogy tisztességes emberekké váljanak és jobb kilátásai lehettek volna a boldogságra, amikor eljön számukra az idő, hogy belépjenek a láthatatlan világba és találkozzanak Alkotójukkal, ha az első maori királyhoz (Potatuhoz), hasonlóan megtagadtam volna azt, hogy nyílt vallást tegyek az önök vallásáról, míg, ahogy ő mondta: 'Önök megállapodnak maguk között, hogy valójában mi is a vallás.' Inkább, hiszem, a valódi hit a láthatatlan szellemi világban, ami őseinket segítette, mint az a színlelés, amivel az európaiak kérésére helyettesítettük. Tisztelettel, TANGATA MAORI"

A következő kivonat **North American Review** egy cikkéből egy tanult kínainak, Wong Chin Foo-nak, egy New England-i kollégium végzettének, hasonlóan sokatmondó indokait közli avval kapcsolatban, hogy a kereszténységgel szemben őseinek vallását részesíti előnyben. Így szólt:

„Pogánynak születtem és nevelkedtem, megtanultam és gyakoroltam annak erkölcsi és vallásos előírásait, így hasznos

lehettem önmagamnak és másoknak. Lelkiismeretem tiszta volt és a jövő életbe vetett reményeimet nem homályosította el kínzó kétség. Viszont amikor tizenhét éves lehettem, áthelyeztek az önök mutatós keresztény civilizációjukba. A befolyásolhatóság eme életkorában a kereszténység vonzónak mutatkozott be nekem. Kedves keresztény barátok kezdték nagyon szívükön hordozni anyagi és vallási jólétemet és én nagyon meg akartam ismerni az igazságot. Akkor rábeszéltek arra, hogy szenteljem életemet a keresztény misszió ügyének. De, mielőtt beléptem volna ebbe a fontos küldetésbe, meg kellett tanuljam a tanítandó keresztény tanokat, és ennél a küszöbnél zavarttá váltam a keresztény szekták sokasága miatt, mindegyik magának tartva fenn a mennybe vezető, egy keskeny ösvény monopóliumát.

Csupán a presbiterianizmusba tekintve, elborzadva hátráltam meg attól a kegyetlen Istenbe vetett hittől, aki régóta eleve örök pokolra rendelte el a tehetetlen emberi faj többségét. Ha az értelmes pogányoknak ily tanokat prédikálnék csak józanságom felőli kételyeket ébresztenék bennük, ha nem épp azt hinnék, hogy hazudok. Aztán elmélyedtem a baptista tanokban, de annyi, különböző színezetű szektát találtam, akik csetepatéznak a hidegvízzel való beavatás használatának érdemei, módszere és időszerűsége fölött, hogy bizony megundorodtam az ilyenfajta közönségességektől. Az a kérdés, hogy az úrvacsora zártkörű, vagy nyitott, csak azt a hatást keltette bennem, hogy némelyek nagyon, míg mások alig eltérően zsugoriak és kizárólagosak voltak kevéske kenyérükkel meg borukkal. A metodizmus dörgés és villámlás jellege döbbszerűen meg engem, csupa vallástétel és lármázás. Rábukkansz, vagy görcként lep meg téged, így ‘megtapasztalod’ a vallást. A kongregacionalisták esetén elrettentett a merev, öntudatos és szabályos jóságuk meg az, hogy csak előkellő tagok után vágytak. Úgy tűnt, hogy az unitáriusok mindenben kételkedtek, még önmagukban is. Azt találtam, hogy néhány, más, újdonságon és különcködésen alapuló protestáns szekta, mint a kvékerek, nem érdemelnek meg egy komolyabb vizsgálatot egy nem-keresztény részéről.

Viszont egy pontban szívből egyetértett a protestánsok eme széthúzó tömege, a katolicizmussal, a kereszténység legrégibb formájával, szembeni egyesült gyűlölet. A katolicizmus kamatostól viszonzotta ezt az ellenséges érzületet. Ő dölyfösen kijelenti magáról, hogy az egyetlen igazi egyház, melyen kívül nincs üdvösség, különösen a protestánsok számára; a főprelátusa Istennek személyes helytartója a Földön és emiatt ő csalhatatlan. Ez volt a vallási egység, hatalom és tekintély bosszúállása. De a nagyon féltő barátaim kórusban esdekeltek, hogy ne érintkezzenek a katolicizmussal, kijelentve róla, hogy rosszabb a pogányságnál – amiben én velük egyet is értettem; de az érvek azonos sora arról is meggyőződött, hogy ez a protestantizmusra is érvényes. Minél többet tanulmányoztam a kereszténységet a különböző szakaszaiban és hallgattam a szekták egymás elleni bírálatait, annál inkább úgy tűnt, hogy ‘zengő érc és pengő cimbalom’.

Nevezeték pogányoknak, ha akartok, a kínaiak felettébb állnak a társadalmi rendben és irányításban. Négy száz millió kínai között kevesebb gyilkosság és rablás van egy év alatt, mint a New York államban. Igaz, hogy Kína eltart egy fényűző egyeduralkodót, akinek minden szeszélyét ki kell elégíteni; mindezekkel együtt a népét a világ legkönnyebb adója terheli, nem kell egyéb után fizetni, mint a megművelt termőföld, a rizs és a só után és még egy dollár nemzeti adóssága sincs.

A keresztények folyton fontoskodnak a vallás körül, nagy templomokat építenek, és hosszú imádságokat rendeznek, mégis több a gonoszság New-York egyik ezres lakónegyedének egy temploma szomszédságában, mint egymillió pogány között templom és prédikálások nélküli. Hosszú és hangos a keresztény szónoklat arról, hogy miként kell jó lenni és jól tenni. Jótékony, de nem testvéries: ‘nesze, kutya, vedd a kenyérhéjadat és légy hálás!’ Még csodálkoznak, hogy évente New York államban több a szívroham és az öngyilkosság, mint egész Kínában?

A pogány és a keresztény között az a különbség, hogy a pogány a jótett kedvéért teszi a jót, *míg* a keresztény azt a kevés jót is, amit tesz, az azonnali tiszteletért és a jövőbeli jutalomért

teszi, ő kölcsön ad az Úrnak és többszörös kamatot követel. Tulajdonképpen a keresztény az ő vallásos őseinek méltó utóda. A pogány többet tesz és keveset beszél róla, a keresztény kevés jót tesz, de amikor tesz, akkor az újságokba és a sírkövére akarja íratni. Szeressed az embereket, azért a jóért amit tesznek neked, ez a gyakorlati keresztény eszme, nem azért a jóért, amit tenned kell értük emberi kötelességből. Így szeretik a keresztények a pogányt, igen, a pogányok tulajdonait és ezeknek arányában nő a keresztények szeretete. Amikor az angolok kezét akartak tenni a kínaiak aranyára és kereskedelmére, azt mondták, hogy 'Kínát ki akarják nyitni misszionáriusaik *előtt*'. A fő szempont az ópium volt, valójában az egyetlen misszionárius amivel törődtek, amikor a kikötőkön keresztül utat törtek maguknak. Ez a káros keresztény behatolás a kínaiak közé több társadalmi és erkölcsi ártalmat okozott Kínában, mint amennyit az összes keresztény humanitárius szervezet kétszáz év alatt helyrehozhatna. **Rátok, keresztényekre, és az arany utáni mohóságotokra tesszük az abból származó bűnök terhét;** tízmillió becsületes, hasznos embert küldtek korai halálba egy rövid és nyomorúságos élet után és hogy fizikai meg erkölcsi hanyatlást vont maga után ott is, ahol nem is gyilkolt idő előtt! Ezt a nagy nemzeti átkot a keresztény szuronyok hegye hozta ránk. És még csodálkoztok, hogy miért vagyunk pogányok? Az volt az egyetlen határozott benyomás, amit ránk, pogányokra, a keresztények tettek, hogy készek voltak feláldozni mindent: vallást, becsületet, elveket, sőt életet is – az aranyért; és álszentül mondják a szegény pogánynak: 'Mentsétek meg lelketeket azáltal, hogy úgy hisztek, mint mi!'

A nagy isteni törvény: 'tégy úgy másokkal, ahogy szeretnéd, hogy ők is veled tegyenek', vagy 'szeressed felebarátodat, mint önmagadat', a keresztényre és pogányra egyaránt érvényes, viszont a keresztények ezt figyelmen kívül hagyják. Ezért én továbbra is pogány maradok és teljesen megfontoltan meghívom az amerikai keresztényeket a Konfuciusz *tanaihoz*."

A következő, hasonló példát a sajtó közölte egy indiai hölgyről, Pundita Ramadairól, aki egy pár éve Bostonba

látogatott és arra készült, hogy visszatérve az indiai felső kaszthoz tartozó nők oktatásába kezdjen. Nem tudta könnyen megmondani, hogy melyik keresztény felekezethez tartozik. Egy riporter kérdésére ezt válaszolta:

„Krisztus egyetemes egyházához tartozom. Találkoztam jó baptistával, metodistával, episzkopálissal és presbiteriánussal és mindegyik mond valamit a Bibliáról. Tehát jobbnak tűnt nekem, hogy én találjam meg a tőlem telhető legjobbat. [Bölcs döntés.] És megtaláltam Krisztust a világ Üdvözítőjét, és Neki adtam át szívemet. Angliában megkeresztelkedtem és közösséget vállalok minden kereszténnyel, aki hajlandó erre. Nem tartozom egyik felekezethez sem, mert egyszerű keresztényként mennék vissza Indiába. Értelmezésem szerint az Újtestamentum és főleg Üdvözítőnk szavai eléggé gondosan kidolgozott hitvallás. Hiszem, ahogy Üdvözítőnk mondta János által, hogy Isten szellem, világosság és szeretet; hogy Ő teremtette, bevilágította, és áthatotta a világegyetemet; hogy Jézus az Ő Fia és Szolgája, a mi hitünknek apostola, akit Ő küldött, hogy az Ő gyermekeinek Üdvözítője és Vezetője legyen, és hogy mindazoknak, akik hisznek Őbenne, joguk van Isten gyermekeivé válni; és hogy a szent Szellem a mi útmutatónk és vigasztalónk, Isten Krisztuson keresztüli nagy ajándéka; hogy csak egy Egyház van: mindazok, akik elismerik Jézust Üdvözítőjükként, annak az Egyháznak tagjai. Hiszem, hogy bármire szükségem lenne üdvösségemhez, megadatik nekem és komolyan könyörgöm, hogy Isten biztosítsa kegyelmét arra, hogy lehessen az igazság keresője és követője meg az Ő akaratának cselekvője. Bostonban azt mondták, hogy unitárius vagyok. Válaszoltam, hogy nem vagyok; és trinitárius sem vagyok. Egyáltalán nem értem ezeket az újításokat, a vallási találmányokat. Én egyszerűen egy keresztyén vagyok, és az Újtestamentum tanít engem az én vallásomra.”

Kereszténységre tért japánok azonos szellemet tanúsítottak, nemes eljárásuk szigorú feddés volt a névleges kereszténység és hitvallásaik címére, és egyben szép magyarázat Isten Igéje hatalmáról. A kereszténység hitvallásairól szóló véleményükről

és azon elszántságukról, hogy csak a Bibliához ragaszkodjanak, a következő, közzétett beszámolóval rendelkezünk:

„Amikor a Japán birodalom kinyílt az amerikai kereskedelem előtt, az amerikai egyházak nagyon buzgók voltak abban, hogy megtérítsék azt az országot az ő különféle felekezeteihez. A misszionáriusai úgy találták, hogy megosztottságuk a sikerük hathatós akadálya lesz, és egyetértettek abban, hogy elrejtik a különbségeket, és egyedül a lelkekért fognak együtt dolgozni, egyszerűen egy Istent és a bűnösökért keresztre feszített Krisztust hirdetve, míg megvethetik lábukat. A leplezés annyira sikeres volt, hogy a szektás aratások otthoni irányítása részéről jövő követelések szerint 1873-ban megegyeztek, hogy amikor a megtérítettek száma elegendő, akkor osztoznak a zsákmányon.

De amikor e csalárdságot óvatosan felfedték a pogányságból megtértek számára, egy váratlan nehézségbe ütköztek. Ezek a japán keresztények egybegyűltek, megírtak egy kérvényt kifejtve azt a boldogságot, békét és igazságosságot, amit Jézus Krisztusban találtak, megjegyezvén, hogy a megosztottság ellentétes Isten Igéjével és Szellemével. A misszionáriusokat arra sürgették, hogy míg a saját országukban ilyen szánalomra méltóan viszonyulnak a dolgokhoz, addig térjenek vissza oda, Amerikába, és hagyják rájuk a Japán további evangélizációját.

E kérés másolatait elküldték a misszionáriusokat támogató és ellenőrző, különböző bizottságokhoz; és ügynököket küldtek ki az ügy kivizsgálására. Az egyik megbízott, akinek levelét a (N.Y.) **The Independent** közölte, azt mondta, hogy e lelkek számára, akik éppen most szabadultak a pogányság sötétségéből, ‘az üdvösség egyszerű öröme eltakar minden más szempontot, és sok év kell, míg kioktatjuk őket a kereszténységet megosztó, finom különbségekről’. Mindazonáltal, akik ‘más szempontok’ által beárnyékolják az ‘üdvözítés örömeit’ és Isten szeretetét, kitartottak a megosztás munkájánál. Isten Szelleme, mint mindi, arra készíti ezeket a becsületes lelkeket, hogy egyedül csak a Jézus nevében találkozzanak. A szektás missziós-munkának legnehezebb dolga, ‘a megtértek kioktatása a kereszténységet

megosztó, finom különbségekre'. Amerikában a szekták hívei közül nagyon kevesen vannak ebben kioktatva. Ők előítélettel rendelkeznek és a valódi meggyőződéstől eltérő szempontok gyűrték le őket. Nagyon kis százaléka rendelkezik bármily mértékben is értelmes tudattal, a hitük megvallásában és őket a többi szektától elválasztó különbségekkel kapcsolatban.”

Ezek az értelmes pogányok nézetei, akiket az isteni jellem és tanítások félremagyarázása megzavart. De örülünk annak, hogy az egymásnak ellentmondó hitvallások ellenére, és a magukat keresztényeknek valló többség, meg az úgynevezett keresztény nemzetek nem-keresztény magatartása ellenére, nem volt teljesen hiábavaló a pogányok közötti keresztény missziós törekvés, hogy itt-ott az isteni igazság magva, melyet jó és becsületes szívbe vetettek, az igazságosság és az igazi keresztény jellem gyümölcsét teremték. Mégis ezek a gyümölcsök nem tulajdoníthatóak a hitvallások eredményének, hanem Isten Igéjének és Szellemének, az emberi hitvallások zűrzavarának ellenére. Az Úr az Ó- és az Újtestamentumról úgy beszél, mint az Ő „Két tanújáról” (Jel. 11: 3), melyek hűségesen elvitték tanúságukat minden nemzethez.

Nincs arra utaló jel, hogy a vallásos pogányok hajlandók lesznek csatlakozni a névleges keresztényekhez. Ellenkezőleg, képviselőik fő benyomása a Vallások Parlamentjén az volt, hogy a keresztény vallást a sajátjuknál alsóbbrendűnek értékelték. De a „biztos prófétai beszéd” világosan mutatja, hogy a különböző protestáns szekták egy együttműködő szövetséget alakítani ki, és hogy a katolicizmus meg a protestantizmus társulni fog, de egyik sem fogja elveszíteni önazonosságát. Ez az egyháziasság egének két vége, melyek a zavaruk növekedésével önvédelemből össze kell göngyölödjének, mint egy papírtekercs (Ésa. 34: 4; Jel. 6: 14) – mint két külön tekercs, mégis szorosan egymás mellett.

A protestánsok ezért az óhajtott kimenetelért mutatkoznak készségesnek majdnem minden megalkuvásra, míg a pápaság egy nagyon békülékeny magatartást öltött fel. Minden értelmes szemlélő tudatában van e tényeknek, és a történelem minden

kutatója ismeri e antikrisztusi rendszer ártalmas jellegét, mely most a protestantizmus nagy zűrzavarában lehetőséget lát arra, hogy újra hatalomhoz jusson. Habár tudatában van annak, hogy saját ereje a megosztott protestantizmusé felett áll, de a nagy pápai rendszer is fél a közelgő válságtól és ennél fogva rettegve óhajtja a kereszténység, pápai és protestáns, polgári és vallásos egységét.

A következő kivonatot, mely a híres „Pálos” atyától, a New-Yorki Walter Elliottól származik, az 1893-as Kolumbiai Katolikus Kongresszuson olvasták fel; ez utal a római katolikus egyház azon szándékára, hogy kiaknázza a protestantizmus jelenlegi zűrzavarát. A következőket mondta:

„Az összeomló dogmatikus protestantizmus lehetőséget nyújt nekünk. Felekezetek, hitvallások, iskolák és vallások szemünk láttára darabokra hullnak. Nagy emberek építették fel, és most kis emberek lebonthatják azokat. Ez az új nemzet csak **lenézést** tanúsíthat a [protestáns] intézmények iránt, melyeknek élete alig kétszer hosszabb az ő rövid életénél és mégis teljesen elaggott; nem tehet egyebet, csak tisztelhet egy olyan intézményt [a római katolikus egyházat], amelynek élettartamában a nagy Köztársaság történelme majdnem hússzor belefér. Azt mondom, hogy a nemzeti fiatalság életerejé el kell ámuljon az örökzöld [katolikus] vallás frissességétől és hamarosan isteniként kell üdvözölje. Az **idősebb protestantizmus dogmái** kifakultak népünk gondolkodásában, vagy kivetették azokat.”

XIII. Leó pápa egy enciklikájában jutalmat ígért a katolikusoknak, ha a protestánsoknak a katolikus egyházhoz való visszatéréséért imádkoznak; a jutalom az, hogy egy időre fel lesznek oldozva a purgatórium szenvedései alól. A protestánsoknak szóló beszédéből, mely az enciklikának egy része, a következőket közöljük:

„Égő irgalommal fordulunk most azokhoz az emberekhez, akik az utóbbi időben a rendkívüli, világi és anyagi szorongatások alatt, elhagyták a katolikus egyház keblét. Bárcsak felemelnék ezek az emberek szellemüket az emberi

dolgok fölé, elfelejtve a múlt viszontagságait, csak az igazság és az üdvösség után szomjazva, tekintsenek úgy az egyházra, mint amit Jézus Krisztus alapított. Ha akkor összehasonlítják saját egyházaikat evvel az egyházzal és meglátják, hogy milyen múlandó vallást alkottak, készséggel elfogadják, hogy több fontos kérdésben elfelejtve az elsődleges hagyományt, a változatok dagálya és apálya új dolgokba sodorta őket. Nem fogják tagadni, hogy azon igazságokból, melyeket az új dolgok elindítói elszakadásukkor magukkal vittek, vajmi kevés, biztos és mértékadó szabály maradt...

Mi nagyon jól tudjuk, hogy milyen hosszú és fáradságos munka szükséges az általunk is óhajtott rend helyreállításához; feltehetően egyesek arra gondolnak, hogy igen derűlátóak vagyunk, elérhetetlen dolgokat és valószínűtlen vágyakat hajszolunk. De mi minden reményünket Jézus Krisztusba, az emberiség Üdvözítőjébe helyeztük, megemlékezve arról a nagy dolgról, mely egykor az által teljesedett be, hogy a kereszttel, úgynevezett, bolondsága a bölcs világnak hirdettetett, mely megrökönyödve és zavartan tekintett rá. Főképpen a hercegeket és az államfőket kérjük a politikai előrelátásuk és a népük iránti törődés nevében, hogy méltányosan mérlegeljék szándékunkat és támogassák azt pártfogásukkal, meg tekintélyükkel. Ha csak egy része is beérne gyümölcseinek, nem kis előny származna belőle a dolgok jelenlegi hanyatlása közepette, amikor is a jelen nyugtalanságához a jövőtől való félelem társul.

Az utolsó évszázad szerencsétlenségei kimerítették Európát és még mindig azoktól a szorongatásoktól retteg, amelyek már megrázták. Vajon nem a vége felé közeledő évszázad hagyta örökségül az emberi fajnak a megegyezések és a keresztény hit egysége nagy nyereségének reményét?"

Tagadhatatlan, hogy a protestantizmus Róma felé húz. Ez volt a nagy vallási parlamenten a római katolikusok számára biztosított kiemelkedő rész valódi jelentősége; és az a protestáns unió minden érdekeltje részéről kifejezett aggodalom, hogy biztosítsanak szövetséget, ha nem éppen

egyesülést, a Róma egyházával. A presbiteriánus hitvallás egyik tételét, mely a pápaságra mint Antikrisztusra utal, most ellenszenvesnek tartják és annak megváltoztatását javasolták.

A következő levél az Egyesült Egyház egyik metodista lelkészétől ered és Gibbons bíborosnak szól; ez hangsúlyosan utal erre, a protestánsok közötti irányzatra: **Taunton, Mass.**

„Tisztelt Bíboros úr! – Ön kétségtelenül otthonos és érdekelt abban a tényben, hogy a protestáns egyházak között létezik egy mozgalom az újraegyesítés irányába. Ha egy ilyen újraegyesítés létre kell jöjjön, miért ne foglalná magába a római katolikus egyházat is? Nincs a római katolikus egyháznak valami javaslata arra az alapra nézve, melyen mindannyian állhatnánk? Nem tudna közeledni felénk ideiglenes engedményekkel, ha ő minket tévelygőknek gondol, amíg még többet tudunk meg Krisztusról és az Ő terveiről? Biztosan érzem, hogy egy dologra egyre növekvő figyelemmel tekintek a keresztény egyház minden ágazatának javára, és érzékelem, hogy nem vagyok egyedül ebben. Őszinte tisztelettel,

Geo. W. King, az első M. E. egyház pásztora.”

Erre a bíboros a következőt válaszolta:–

„Geo. W. King tiszteletes! – Az ön szívességére válaszképpen azt óhajtanám mondani, hogy az önök törekvései a kereszténység újraegyesítésére minden dicséretet megérdemel.

Ez az újraegyesülés csak részleges lenne, ha kihagyná a katolikus egyházat. Ugyanakkor lehetetlen is lenne; mert nem létezhet egyesülés egy szilárd, bibliai alap nélkül és ez Péternek és utódának, mint az egyház látható fejének elismerésében található.

Nem létezik szilárd kormányzás fej nélkül, sem a polgári, sem a katonai sem pedig az egyházi életben. Minden államnak meg kell legyen a kormányzója, minden városnak meg kell legyen a polgármestere, vagy helyhatósági elöljárója valamilyen címen. Ha a világ egyházai egy főt keresnek, hol találhatnak olyant a Róma püspökén kívül, aki rangban és az elvárásoknak megfelel? – bizonyára nem Canterburyben, vagy Konstantinápolyban.

Ami az újraegyesítés feltételeit illeti, nem annyira nehéz, mint ahogy azt általában elképzelik. A katolikus egyház elismeri a protestáns egyházak minden jó tanát és a pápának jogos felsőbbbségként elismerése megkönnyítené a többi tanának elfogadását. Önök közelebb állnak hozzánk, mint gondolnák. Sok olyan tant tulajdonítanak a katolikus egyháznak, melyeket az elutasít.

Üdvözlettel a Krisztusban, **J. Gibbons bíboros.**”

Erre a következő választ küldték és mindkét úr beleegyezett a levelek nyilvánossá tételébe, a kívánt egyesülés érdekében:

„Tisztelt Bíboros úr! – Az ön választát nagy érdeklődéssel olvastuk. Vajon nem lenne bölcsebb és értékesebb az, hogy a katolikus egyház ajánljon a protestáns egyházaknak lehetséges egyesülési alapot (kellő részletességgel leírva a kérdést) valahogy az episzkopális egyház Chicago–Lambeth-i rendelkezés előterjesztései szerint? Tudom, hogy a Metodista egyházat és valójában az egész keresztény egyházat sokan mennyire félreértik és elképzelem, hogy a katolikus egyházat is elkerülhetetlenül, több mint valószínű, ugyanúgy félre lehet érteni és magyarázni sok dologban. A katolikus egyház nem tudja legalább nagyjából kiigazítani a protestánsok részéről tapasztalt félreértéseket, és nem siettethetné-e ez az óhajtott újraegyesítést?

Én azt hiszem, hogy a kereszténység jelenlegi megosztott állapota teljes ostobaság, szégyen és gyalázat és nincs kifogásom egy bizonyos mérsékelő feltételek melletti, központi hatalom ellen.

Őszinte tisztelettel,

Geo. W. King.”

A Keresztény Törekvésben, a népszerű Fiatalok Társasága részéről a Róma egyházáról alkotott vélemények nagyon világosan kifejeződtek a Montrealban 1893-ban szervezett, évi találkozón. E találkozón a küldöttek között volt egy ismert hindu is, a protestáns kereszténységre tért Karmarkar tiszteletes, Bombayből. A Társaság előtt kifejtette, hogy a katolicizmus egy akadály az indiai missziós munkában. Megállapítása a

találkozón heves tiltakozást váltott ki; de amikor a francia katolikus napilapok átvették az ügyet és leköszölték azt, hogy mit mondott a hindu, haragosan kommentálták, következésképpen az ezt követő ülést a római katolikus csőcselék megzavarta; a kongresszus elnöke igyekezett lecsendesíteni haragjukat, a gyűlés közepette felemelkedett és kijelentette, hogy ő és a gyülekezet nem volt felelős a Karmarkar úr szavaiért; ily módon egyedül hagyták vendégüket, hogy hátát tartsa azok haragjának az igazság bátor megvallásáért. Nyilvánvaló, hogy Karmarkar úr volt az egyedüli protestáns azon a találkozón, – az egyedüli, aki nem félt, nem rokonszenvezett és nem is imádta a fenevadat. (Jelenések 20: 4) A következőképpen szolt **The American Sentinel** 1893, augusztusi tudósítása szerint:

„Létezik egy említésre méltó azonosság a római katolikus és a hindu istentisztelet között. A katolicizmus egy új címke a pogányság régi üvegén, mely a bálványimádás halálos mérget tartalmazza. Gyakran kérdik a hinduk, amikor egy katolikus istentiszteletet látnak: ‘Mi a különbség a kereszténység és a hinduizmus között?’ Indiában nem csak a bálványimádás hidrafejű szörnyetegével kell megküzdenünk, hanem a katolicizmus polipjával is.”

A Keresztény Törekvés Társaságának ezen eljárása ellen felemelt néhány hang között voltak a következő határozatok, melyeket a Bostoni polgárok hazafias gyűlésen mutattak be, és amelyeket kétezer ember egyhangúlag elfogadott:

„**Mivel**, a Keresztény Törekvés találkozóján, amely most Montrealban folyik, S. V. Karmarkar tiszteletes világosan és hűségesen kijelentette a kereszténység terjedésének akadályát Indiában, megemlítve a katolikus egyház züllesztő befolyását, felkeltve evvel a francia katolikusok ellenséges érzületét, akik arra törekedtek, hogy rendbontó tettekkel megakadályozzák a szabad szólást egy protestáns találkozón; emiatt:

– **elhatároztatott**, hogy mi, Boston protestáns polgárai, teljességgel jóváhagyjuk Karmarkar tiszteletes merész ténymegállapításait; és mélyen sajnáljuk, hogy a keresztények

egy csoportja azt kereste, hogy a katolikusokat megbékítse egy kiemelkedő szavazattal (melyet hangosan éljeneztek), nyíltan elítélve Istennek egy emberét az igazság kimondásáért;

– **elhatározottat**, hogy a jelen határozatok egy-egy másolatát elküldjük a napi- és a hazafias lapoknak valamint Karmarkar tiszteletesnek.”

Egy másik, népszerű, protestáns intézmény, a Chautauquai Irodalmi Kör az egyik szélesebb körű, évi nagygyűlésén a következő üzenetet küldte a hasonló katolikus gyűlésnek, mely sokkal később alakult Lake Champlain-ben. Az üzenetet egyhangú szavazattal és nagy lelkesedéssel elfogadták. A következőképpen szól:

„Chautauqua¹⁷ üdvözlét és a legjobb kívánságait küldi a katolikus nyári egyetemi tanfolyamnak.” Vincent kancellár a következő választ kapta Dr. Thomas Conartytól, a plattsburghi katolikus nyári egyetemi tanfolyam vezetőjétől: „Az amerikai katolikus nyári egyetemi tanfolyam növendékeit mélyen meghatotta a chautauqua szívélyes üdvözlete és viszont, a legjobb kívánságokat küldik chautauquanak.”

Egy másik protestáns társaság, többségben covenanterek¹⁸, nagyon óhajtják, hogy ez a nemzet (mely létezésétől fogva elutasítja a királyi uralom isteni eredetű jogának tanát, és amely soha sem ismerte el bárki számára azt a jogot, hogy „Isten kegyelme általi királyként” uralkodjon) felöltse a keresztény hitvallás mezét, bármennyire lejártná is az a hitvallást. Ennek a Nemzeti Reform Mozgalomnak, ahogy ezt nevezik, egyik fő célkitűzése, hogy mindenkire rákényszerítse a vasárnap, mint istentiszteleti nap, szigorú megtartását. Annak reményében, hogy az emberek többségének szavazatával fogják biztosítani céljuk elérését, nagyon szívükön viselték azt, hogy a katolikusok szavazatával a saját befolyásukat növeljék. Ezért kifejezték készségüket arra, hogy bármely engedményt is megtegyenek, még éppen a vallási szabadságukat is eladván, melyet a vértanúk vérük árán vettek meg, hogy elnyerjék a katolikus egyház

együttműködését. Figyeljük meg ajánlatukat, melyet a felekezeti fő sajtóorgánuma, a **The Christian Statesman** fejezett ki:

„Bármikor is hajlandóak ők [a katolikus egyház] arra az együttműködésre, hogy ellenálljunk a politikai ateizmus terjedésének, örömmel fogunk össze velük.” Továbbá: „Lehet, hogy ajánlataink több rendbéli visszautasításba ütköznek, mert még nem jött el az az idő, amikor a katolikus egyház kész legyen kezét fogni más egyházzal, mint olyannal; viszont elérkezett az idő ahhoz, hogy ismételten próbálkozzunk és örömmel fogadunk el közreműködést bármilyen formában, amelyet hajlandók megnyilvánítani. **Ez egyike a helyzet adta szükségleteknek.**” – S. F. Scovel tiszteletes (Presbiteriánus)

Ugyanaz a lap az Egyesült Államok kormányának kötelességét is megjelölte a következő szavakkal: „Mindezeknek a gonosz befolyásoknak orvoslására az lenne a javaslatunk, hogy a kormány egyszerűen állítsa fel az erkölcsi törvényt, ismerje el Isten tekintélyét mögötte és **ne bánjon kesztyűs kézzel azokkal a vallásokkal, melyek nem akarják alávetni magukat annak.**” Igen, „**a helyzet adta szükségletek**” valóban különleges helyzetbe kényszerítik a kereszténység vallási hatalmait és nem igényel egy nagyon éles látást, az hogy észrevegyük a vallás fejlődése kerekeinek visszafele forgását és az sem, hogy a vallás-szabadság hirtelen beszüntetését sejtjük.

F. H. Hopkins tiszteletes, az episzkopális egyház lelkésze, egy **The Century Magazine** által közölt cikkében mondta:

„Egy dologban biztos vagyok: Ha a múltban, a keresztények közötti, nagy szakadások idején az egyházban uralkodó állapotok olyanok lettek volna, mint a maiak és ha azoknak a szakadároknak gondolkodásmódja és beállítottsága a mai képviselőikével azonos lett volna, a szakadás egyáltalán nem állt volna be. [Való igaz!] Ez a változás mindkét oldalon bizonyíték számomra, hogy az egység és a szeretet Istene a maga idejében és módján újra Önmagához gyűjt mindannyiunkat. [De mindazok számára, akiket nem mérgezett meg a nagy Babilon szelleme, vagy bora (Jelenések 17: 2), ez a

bizonyítéka a létfontosságú kegyesség, a szeretet és az igazság hanyatlásának és annak tanújele, hogy a nemes mozgalomnak, a nagy Reformációnak szelleme halott.]”

Hallgassunk meg továbbá egy sokkal józanabb vallomást Farrar fődiakónustól. A **The Review of Churches** - című lap szerkesztésének állásáról lemondva, a következő, említésre méltó megállapítást tette:

„A reformáció teljes ügye tévesen működik és ha az elidegenített laikusok nem ébrednek fel időben és nem szereznek érvényt jogaiknak, mint az összes keresztények általános papságának részesei, akkor túl későn fognak ráébredni arra, hogy egy olyan egyháznak lettek tagjai, mely a nevén kívül széleskörűen pápai.”

Míg mi azt látjuk, hogy ebben az országban mindkét névleges egyház, a pápai és a protestáns egyaránt, az állam védelmét és együttműködését keresi, hogy a különböző szekták a kölcsönös védelem és együttműködés érdekében egymással szövetkeznek, eltekintve a tanaik közötti különbségektől és kihangsúlyozva azokat a pontokat, melyekben egyetértenek és *míg azt látjuk*, hogy nyugtalanul sietnek az egyesülésre minden áron, mely nem befolyásolja célkitűzéseiket, addig Európában az ügy valamennyire fordítva működik. Ott leginkább a polgári hatalom érzi a bizonytalanságot, meg a veszélyt és ennél fogva ők várják az egyházi hatalomtól a segítséget, amit esetleg nyújtani tud. Itt az egyház tekint könyörögve az állam felé, míg ott a támolygó trónok keresnek támaszt az egyházban.

Ez a szerencsétlen állapota annak a nagy rendszernek, melyet most megítélés végett az összegyűlt világ elé hoztak – annak a rendszernek, amely magát büszkén kereszténységnek (Krisztus Királyságának) nevezi, de amelyet Krisztus haladéktalanul és határozottan kitagad és a legtalálóbban „Babilon” névvel illet. Mennyire nyilvánvaló az a képtelenség, hogy e világ királyságainak „kereszténység” nevet adnak! Vajon a próféták Isten dicsőséges Királyságáról szólva, a dolgok ilyenfajta állapotát ábrázolják? A Béke nagy Fejedelme

nekilát könyörögni a nemzeteknek, hogy ismerjék el az Ő tekintélyét és hogy adják meg a területi, a vagyonhoz való, vagy az uralomhoz való jogát? Alamizsnát fog koldulni a legszegényebb paraszttól, vagy a jómódúak kegyéért fog udvarolni? Vagy könyörögni fog alattvalóinak, hogy mozduljanak meg és használják a halódó erejüket, hogy fenntartsák az Ő düledező trónját? Óh, semmiképpen sem!; amikor a kijelölt idő elérkezett, méltósággal és tekintéllyel Magára ölti nagy hatalmát és elkezdi a dicsőséges uralkodását; és kicsoda akadályozhatja, vagy állhatja el az Ő útját?

Ekképpen általánosan összefonódnak úgy a polgári, mint az egyházi, létező hatalmak és kölcsönösen egymástól függnék; és evvel kapcsolódik össze minden gazdagnak és hatalmasnak érdeke – a királyoknak, császároknak és államférfiaknak, lordoknak és előkelő hölgyeknek érdekei, címzetes hatóságiaknak, papoknak és püspököknek, a klérus minden rangbelijének, nagy kapitalistáknak, bankároknak és monopóliumot élvező trösztöknek, stb. érdekei. A vizsály jelenlegi állapota csak az eszméknek ütközete és egy általános készülődés a fenyegető válságra. Az egyházi hatalmakra a Szentírás úgy hivatkozik, mint a mennyei erősségekre (névleges szellemi hatalmakra), melyek közelednek egymáshoz és valóban „az egek papírtekercsként összegöngyölődnek”; de „ha annyira összefonódnak is, mint a **tüskebokrok** [mert nem lehet egy békés és kényelmes együvé tartozás a protestáns szabadságszeretet és a pápaság zsarnoki szelleme között] és olyan ázottak is, mint az italuk [a világ szellemétől, a Babilon borától mérgezetten] megemésztetnek, mint teljesen megszáradt tarló” (Náhum 1: 10) a nyomorúság és az anarchia nagy felfordulásban, mely az Isten Igéjének előrejelzése szerint a Millenniumi Királyság bevezetése.

* * *

Nem akarjuk, hogy úgy értsenek bennünket, hogy minden keresztényt a „babilóniaiak” közé sorolunk. Épp ellenkezőleg. Ahogy az ÚR hűségeseinek ismer el némelyeket Babilonból és

most úgy szól hozzájuk: „Jöjjetek ki, én népem!” (Jelen. 18: 4), úgy mi is; és örvendünk annak, hogy napjainkban ezrek vannak, akik nem hajtottak térdet napjaink Baáljának – a Mammonnak, a Büszkeségnek, és a Becsvágnak. Némelyek ezek közül már engedelmesen kijöttek belőle; a többiek most ebben a pontban próba alatt állnak, mielőtt a csapások kiöntetnek Babilonra. Mindazok, akik jobban szeretik önmagukat, a népszerűséget, világi bőséget és az emberek tiszteletét, mint az Urat, és azok, akik nagyobbra becsülnék emberi elméleteket és rendszereket, mint az ÚR Igéjét, nem fognak kijönni, míg Babilon el nem bukik és ők a „nagy nyomorúságon” keresztül jönnek ki (Jelenések 7: 9, 14). Viszont az ilyenek nem ítéltetnek méltóknak arra, hogy részt vegyenek a Királyságban. Vesd össze: Jelenések 2: 26; 3: 21; Máté 10: 37; Márk 8: 34, 35; Lukács 14: 26, 27.

* * * * *